

VAASAN YLIOPISTO

Filosofinen tiedekunta

Katja Lahti López

Retoriikalla blogitaivaalle

Tarkastelussa yliopistotutkijoiden blogeissaan käyttämät retoriset keinot

Viestintätieteiden pro gradu -tutkielma
Vaasa 2016

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	4
1 JOHDANTO	6
1.1 Tutkimuksen tavoite	8
1.2 Tutkimusaineisto	8
1.3 Tutkimusmenetelmä	10
2 BLOGIT TIEDEVIESTINNÄN VÄLINEENÄ	12
2.1 Blogin määritelmiä	12
2.1.2 Blogien käyttötavat	16
2.1.3 Yliopiston tutkija bloggaajana	17
2.2 Tiedeviestintä verkossa	18
2.3 Asiantuntijuus	21
2.4 Tiedeviestinnän ja popularisoinnin ero	23
3 RETORIikka VAKUUTTAMISEN KEINONA	26
3.1 Retoriikan historiasta lyhyesti	27
3.2 Tarkastelussa retorinen analyysi	28
3.3 Karlbergin ja Mralin retorisen analyysin malli	29
4 TUTKIJABLOGIPOSTAUKSIEN TYYPPILUOKITTELU	33
4.1 Postauksien eri tyyppiluokat	33
4.1.1 Tiedeblogipostaus	36
4.1.2 Asiantuntijablogipostaus	38
4.1.3 Yliopistopoliittinen blogipostaus	39
4.1.4 Tutkimusblogipostaus	41
4.1.5 Projektiblogipostaus	43
4.2 Tyyppiluokittelun yhteenveto	44

4.3 Yliopistojen kolmannen tehtävän näkyvyys tutkijablogipostauksissa	47
5 TUTKIABLOGITEKSTIEN RETORINEN ANALYYSI	51
5.1 Konteksti	51
5.1.1 Genre eli lajityyppi	52
5.1.2 Retorinen tilanne	57
5.1.3 Yleisö	57
5.1.4 Retorinen ongelma	59
5.1.5 Puhuja ja kirjoittaja	61
5.2 Vakuuttamisen keinot	64
5.2.1 Eetos	65
5.2.2 Logos	70
5.2.3 Paatos	77
5.3 Yhteenveto	83
LÄHTEET	90
LIITTEET	93
TAULUKOT	
Taulukko 1. Yliopistot ja aineistoni tutkijabloggaajat	9
Taulukko 2. Yliopistojen tutkijablogipostaustyypit	35
Taulukko 3. Tiedeblogipostausten määrät aineistossa	36
Taulukko 4. Asiantuntijablogipostausten määrät aineistossa	38
Taulukko 5. Yliopistopoliittisten blogipostausten määrät aineistossa	40
Taulukko 6. Tutkimusblogipostausten määrät aineistossa	41
Taulukko 7. Projektiblogipostausten määrät aineistossa	43
Taulukko 8. Yhteenveto yliopistojen tutkijablogipostaustyypeistä	45
Taulukko 9. Genrepiirteet tutkijablogipostauksissa	56
Taulukko 10. Eetospiirteet tutkijablogipostauksissa	67
Taulukko 11. Logospiirteet tutkijablogipostauksissa	72
Taulukko 12. Paatospiirteet tutkijablogipostauksissa	78

Taulukko 13. Yliopistotutkijablogipostausten vakuuttamisen keinojen jakautuminen eetokseen, logokseen ja päätökseen	83
KUVIOT	
Kuvio 1. Tutkimuksen vaiheet	10
Kuvio 2. Blogipostausten tyyppiluokittelun kriteerit	34
Kuvio 3. Yliopistojen kolmas tehtävä ja sen ilmenemismuodot postauksissa	48
Kuvio 4. Klassisen retoriikan genrepiirteet (Karlberg & Mral 1998: 22–23)	53
Kuvio 5. Tutkijablogipostauksien yleisön määrittäminen	58
Kuvio 6. Bloggaajan retorisen ongelman hahmottaminen	60
Kuvio 7. Postausten eetospiirteet Karlbergin ja Mralin (1998) mallin mukaan	66
Kuvio 8. Tutkijablogipostausten logospiirteet Karlbergin ja Mralin (1998) mallin mukaan	71
Kuvio 9. Tutkijablogipostausten päätospiirteet Karlbergin ja Mralin (1998) mallin mukaan	77

VAASAN YLIOPISTO**Filosofinen tiedekunta**

Tekijä:	Katja Lahti López
Pro gradu -tutkielma:	Retoriikalla blogitaivaalle Tarkastelussa yliopistotutkijoiden blogeissaan käyttämät retoriset keinot
Tutkinto:	Filosofian maisteri
Oppiaine:	Viestintätieteet
Valmistumisvuosi:	2016
Työn ohjaaja:	Merja Koskela

TIIVISTELMÄ:

Sosiaalisen median myötä tiedemaailman viestintätavat ovat muuttuneet. Tutkijoilta odotetaan näkyvyyttä myös internetissä. Blogit ovat tähän hyvä foorumi. Tämän tutkimuksen tavoitteena on selvittää, missä määrin ja millaisin retorisin keinoin tutkijabloggaajat pyrkivät vakuuttamaan lukijansa. Aihe on ajankohtainen ja tutkijablogit vielä suhteellisen tutkimaton aihealue. Ne antavat siis aihetta lähempään tarkasteluun. Tutkimuksen analyysiosuus on kaksivaiheinen. Ensimmäisessä vaiheessa teen määrällistä analyysia luokittelemalla blogipostauksia postaustyyppiluokkiin. Tyyppiluokat ovat tiedeblogipostaus, asiantuntijablogipostaus, yliopistopoliittinen blogipostaus, tutkimusblogipostaus ja projektiblogipostaus.

Toisessa vaiheessa käyn postaukset systemaattisesti läpi selvittäen, millaisia vakuuttamisen keinoja niissä on käytetty. Tutkimuksen kohteena on yhdeksän tutkijan blogitekstit Vaasan, Oulun ja Lapin yliopistoista. Käytän tutkimuksessani menetelmänä Karlbergin ja Mralin retorisen analyysin mallia. Malliin kuuluu viisi vaihetta, jotka ovat konteksti, jäsentely, perustavat vakuuttamisen keinot, argumenttianalyysi ja tyyli. Keskityn tutkimukseni kannalta olennaisiin vaiheisiin eli kontekstiin ja perustaviin vakuuttamisen keinoihin. Etsin ja lasken aineistossani käytettyjä retorisia vakuuttamisen keinoja eli selvitän, ovatko tutkijat käyttäneet eetosta, logosta vai paatosta.

Aineistostani löytyy kaikkia postaustyyppiluokkia, mutta asiantuntijablogipostaus-tyyppi osoittautui yleisimmäksi. Vakuuttamisen keinoista eetosta esiintyy 23 postauksessa, logosta 25:ssä ja paatosta niin ikään 25 postauksessa. Eroja löytyi lähinnä siitä, mikä vakuuttamisen keino oli hallitsevana. Eetos on hallitsevana 10:ssä postauksessa, 15:sta postauksessa se on logos ja vain 2:ssa se on paatos. Tutkimukseni valossa tutkijabloggaajat esiintyvät asiantuntijoina, joilla on kaikki vakuuttamisen keinot käytössä. Logos eli tosiasioihin vetoaminen on odotetusti yleisimmin käytetty.

AVAINSANAT: blogi, tiedeviestintä, popularisointi, asiantuntijuus, sosiaalinen media, retoriikka

1 JOHDANTO

Tieteen yleistajuistamisesta puhutaan nykyään paljon. Tiedeyhteisöiltä odotetaan sisäisen kanssakäymisen lisäksi myös yhteiskunnallista vuorovaikutusta. Tätä kutsutaan myös yliopistojen kolmanneksi tehtäväksi. (Strellman & Vaattovaara 2013: 15.) Vuorovaikutuksen tulee tukea yliopistossa tehtävää perustyötä eli tutkimus- ja opetustyötä (Helsingin yliopisto 2015). ”Suomen lainsäädäntöön on kirjattu yliopiston kolmanneksi tehtäväksi kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtävää hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista ja toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa”. (FINLEX 2009.)

Blogit näyttävät vakiinnuttaneen asemansa yhtenä tiedeviestintämuotona. Kjellbergin (2010: 93) mukaan tiedeviestinnässä on aina hyödynnetty uutta teknologiaa ja yhä useammat tutkijat käyttävät blogeja osana tiedeviestintää. Research.fi-sivuston (2015) mukaan tiedeviestintä on osaamisen ja tutkimustulosten välittämistä tutkijayhteisöjen ulkopuolelle. Tämän tulkinnan valossa luen blogit yhdeksi tiedeviestinnän kanavaksi. Tutkijablogit ovat yksi tapa hoitaa yliopiston kolmatta tehtävää. Tässä yhteydessä tutkijablogit ovat foorumeita, joissa suomalaiset yliopistotutkijat julkaisevat postauksiaan. Blogiteksteissä tieteestä ja tiedemaailman ilmiöistä pyritään kirjoittamaan yleis-tajuisesti. Tutkijablogeja kirjoittavat eri tieteenalojen edustajat. Tutkijablogeilla tarkoitan tässä kontekstissa foorumia, joissa yliopistotutkijat julkaisevat postauksiaan. Tutkijablogit tarjoavat hyvän foorumin pitää esimerkiksi omaa tutkimustaan esillä. Blogi on verkkosivusto, johon yksi tai useampi henkilö luo sisältöä. Parhaassa tapauksessa se tarjoaa suoran ja aidon yhteyden kohderyhmän ja kirjoittajan välille. (Alasilta 2009.)

Blogitekstien tuottaminen voi olla hyvää vastapainoa tutkijan työlle. Svinhufvudin (2013) mukaan tieteellisten tekstien loppuunsaattaminen kestää kuukausia tai jopa vuosia. Tieteellisiksi teksteiksi miellän erilaiset tieteelliset tutkimukset ja julkaistut artikkelit. Tieteellisiä tekstejä harvoin julkaistaan sellaisenaan, vaan niitä muokataan useaan otteeseen vertaisarvioinnin pohjalta. Blogeissa tutkija sen sijaan voi julkaista

tekstinsä nopeasti ja kenenkään puuttumatta niihin. Blogeissa tutkijoilla on vapaus kirjoittaa, mitä haluavat ja silloin kun haluavat. (Strellman 2013: 207.)

Suomen yliopistojen verkkosivuilta löytyy lukuisia tutkijablogeja. Osa tutkijoista päivittää blogejaan säännöllisesti, kun taas toisilla innostus on laantunut ensimmäisen postauksen eli blogiin kirjoitetun tekstin jälkeen. Tässä tutkimuksessa kutsun tutkijablogeiksi verkkoalustoja, joihin yliopistotutkijat luovat sisältöä. Nykyään ei riitä, että tieteellistä tutkimusta tehdään kaikessa hiljaisuudessa ja pelkästään tuloksista raportoidaan. Poutasen (2014) mukaan yliopistoista ja yksittäisistä tutkijoista on tullut yhä enemmän julkisuuden toimijoita. Tutkijoilta odotetaan kärkevyyttä ja kannanottoja ja yliopistot kilpailevat medianäkyvyydestä (Poutanen 2014).

Sosiaalinen media tarjoaa tutkijoille myös mahdollisuuden keskustella omasta aiheestaan muiden kanssa. Kjellbergin (2010: 87) mukaan tutkijoita motivoi muun muassa mahdollisuus jakaa tietoa, mahdollisuus olla luova ja tunne siitä, että on osa jotain suurempaa. Yleistajuisen tekstin kirjoittaminen ei kuitenkaan ole kaikille tutkijoille helppoa. Mustajoki (2013) on listannut neljä asiaa, jotka tekevät tieteen yleistajuistamisesta vaikeaa. Nämä ovat rohkeuden puute, huono ”todellisen elämän” tuntemus, harjoituksen puute ja ajan puute. (Strellman & Vaattovaara 2013: 17–18.)

Ennen verkkoa ja erityisesti sosiaalista mediaa lähinnä tiedottajat ja toimittajat kertoivat tiedemaailman tapahtumista. Nykyään näiden välikäsien tarpeellisuuden voi asettaa kyseenalaiseksi, sillä tutkijat voivat itse viestiä verkossa ja sosiaalisessa mediassa. Poutanen (2014) tulkitsee Tiedebarometrin tutkimusta siten, että, 47 % suomalaisista pitää tiedettä liian eristäytyneenä muusta yhteiskunnasta. Sillä ei nähdä olevan riittävästi kosketusta tavallisen ihmisen arkeen. Tämä asettaa tutkijoille paineen pyrkiä kertomaan tieteestä yleistajuisesti ja kiinnostavasti. Tutkijoiden blogipostaukset ovat vielä suhteellisen tutkimatonta aluetta, joten uskon tutkimukseni antavan hyviä näkökulmia tutkijablogien tarpeellisuuteen sekä niiden erilaisiin käyttötapoihin.

1.1 Tutkimuksen tavoite

Tutkimukseni tavoitteena on selvittää, millainen tiedeviestinnän väline tutkijablogi on retoriikan näkökulmasta. Vastausta tähän haen tutkimalla kolmen yliopiston tutkijoiden postauksia. Olen valinnut tarkasteluun Vaasan, Oulun ja Lapin yliopistojen blogipostaukset. Tutkimuksen tavoite on jaettavissa seuraaviin tutkimusongelmiin:

1. Millaisia blogipostauksia yliopistojen verkkosivuilla on?
2. Mitä retorisia eli vakuuttamisen keinoja blogiteksteistä löytyy?

Ensimmäiseen tutkimusongelmaan saan vastauksen laskemalla, kuinka paljon blogipostauksia kunkin yliopiston blogifoorumilla on. Jaan postaukset omiin luokkiinsa itse luomani tyyppitaulukoinnin mukaan. Postaustyyppien perusteella päättelen, minkä tyyppisiä tutkijablogit ovat ja esitän blogityyppiluokittelun. Luokittelu toimii aineistonvalinnan perusteena seuraavaan analyysivaiheeseen, jossa määritän postauksen kontekstin sekä lasken, kuinka paljon ja mitä eri retorisia vakuuttamisen keinoja postauksissa on käytetty.

Nykyään tutkijoiden odotetaan ottavan osaa julkiseen keskusteluun ja olevan esillä mediassa. Oletan sen näkyvän tutkijoiden blogiteksteissä siten, että tekstit on kirjoitettu yleistajuisesti asiantuntijaroolia korostaen. Oletan myös, että tutkijat pyrkivät vakuuttamaan lukijansa tosiasioiden kautta eli turvautuvat vakuuttamisen keinoista logokseen. He ovat tottuneita kirjoittamaan tieteellisiä julkaisuja, joiden tulee perustua faktoihin.

1.2 Tutkimusaineisto

Keräsin materiaalia tutkimustani varten tutustumalla suomalaisten yliopistojen verkkosivustoihin. Joidenkin yliopistojen sivustoilta en löytänyt blogifoorumia lainkaan tai se oli hankalasti sijoitettu. Otin yhteyttä sähköpostilla esimerkiksi Tampereen teknillisen yliopiston viestintäsihteriin selvittääkseni, löytyykö heiltä tutkijabloggaajia.

Heillä ei vielä ollut omaa blogifoorumia tutkijoille. Koska blogien löytäminen oli vaikeaa joidenkin yliopistojen kohdalla, päädyin valitsemaan aineistoni niiden yliopistojen verkkosivuilta, joista blogit löytyvät helposti. Joissakin yliopistoissa blogit ovat monen linkin takana, mutta valitsemisani yliopistoissa blogit löytyvät medialinkin takaa parilla klikkauksella. Lähempään tarkasteluun valitsin Vaasan, Oulun ja Lapin yliopistojen blogit. Löytämisen helppouden lisäksi halusin vertailuun kaksi saman kokoista yliopistoa (Vaasan ja Lapin yliopistot) sekä yhden isomman (Oulun yliopisto). Ensimmäisessä vaiheessa tutkimuksessani on mukana 524 postausta ja toisessa vaiheessa tarkastelen lähemmin 27 postausta.

Taulukko 1. Yliopistot ja aineistoni tutkijabloggaajat

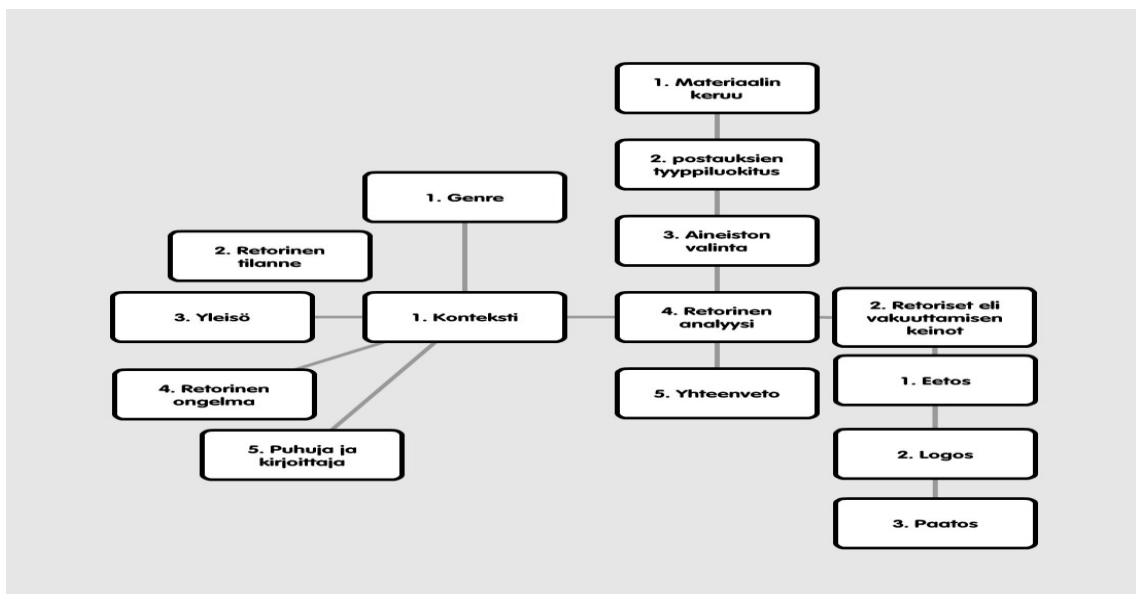
Yliopisto	Tutkijabloggaaja
Vaasan yliopisto	Filosofian professori Tommi Lehtonen
	Aluetieteen professori Hannu Katajamäki
	Julkisjohtamisen professori Esa Hyyryläinen
Oulun yliopisto	Solu- ja kehitysbiologian professori Petri Lehenkari
	Professori Veikko Seppänen
	Tutkijatohtori, Juho-Antti Junno
Lapin yliopisto	Sosiaalialan julkisen viestinnän tutkija, yliopisto-opettaja Laura Tiitinen
	Vararehtori, dekaani, kasvatustieteiden professori Kaarina Määttä
	Kasvatustieteen professori Kyösti Kurttakko

Aineistoni koostuu yhdeksän tutkijan blogipostauksista. Taulukossa 1 näkyy tutkijabloggaajien nimet ja heidän ammattinimikkeensä. Jokainen valitsemani tutkija on julkaissut vähintään 3 postausta tarkastelemassani blogissa. Tämä oli valintakriteerini. Tämä siitä syystä, että kyseisten yliopistojen tutkijabloggaajat ovat pääsääntöisesti postanneet alle kolme blogikirjoitusta. Halusin tarkastella sellaisten tutkijoiden postauksia, jotka ovat paneutuneet bloggaamiseen hieman enemmän. Aineistooni otan kultakin kolme (laskentahetkellä 12.6.2015) viimeisintä eli yhteensä 27 postausta.

Postaukset ovat keskimäärin sivun mittaisia. Kuusi toisen vaiheen aineistoni postauksista on 1,5 sivun mittaisia ja yksi on kahden sivun mittainen. Postaukset sisältävät sekä tekstiä että kuvia, mutta tässä tutkimuksessa keskityn ainoastaan tekstiin. Rajaen myös kuvatekstit analyysin ulkopuolelle.

1.3 Tutkimusmenetelmä

Tutkimukseni analyysiosuus on kaksivaiheinen. Aluksi selvitän, millaisia blogipostauksia Suomen yliopistojen verkkosivuilta löytyy. Tutkijablogipostaukset ovat ilmiönä vielä suhteellisen tutkimaton alue. Saatavilla ei esimerkiksi ole tietoa siitä, millaisia tutkijablogipostaustyyppisiä on olemassa. Tästä syystä luon tutkimustani varten postauksityypiluokat, johon luokittelen kolmen suomalaisen yliopiston tutkijablogitekstit. Tyyppiluokittelua varten käyn blogitekstejä systemaattisesti läpi ja luokittelen ne omiin kategorioihinsa. Postausluokat ovat tiedeblogipostaus, asiantuntijablogipostaus, yliopistopoliittinen blogipostaus, tutkimusblogipostaus ja projektiblogipostaus. Tutkimuksen kulku selviää kuviosta 1.

Kuvio 1. Tutkimuksen vaiheet

Kuvio 1 selventää tutkimukseni etenemistä vaihe vaiheelta. Olen numeroinut vaiheet kronologisessa järjestyksessä ykkösestä viitoseen. Postausten tyyppiluokituksen jälkeen teen retorista analyysia, jossa käytän Karlbergin ja Mralin (1998) retorisen analyysin mallia. Tässä vaiheessa olen rajannut aineistoni käsittämään 27 postausta. Käytän ko. mallia, koska tavoitteena on ymmärtää, miten blogipostaukset on retorisesti rakennettu. (Karlberg & Mral 1998: 11–12). Karlbergin ja Mralin retoriseen analyysimalliin kuuluu viisi vaihetta, joissa analyysin kohteena ovat konteksti, jäsentely, perustavat vakuuttamisen keinot, argumenttianalyysi ja tyyli (Karlberg & Mral 1998: 19–55). Tässä tutkimuksessa käytän vain kahta vaihetta eli analysoin blogipostausten kontekstin ja perustavat vakuuttamisen keinot, jotka ovat tutkimukseni kannalta olennaisimmat vaiheet. Käytän tätä rajausta tavoitteen asettelusta lähtien. Kerron analyysin yksityiskohdista tarkemmin luvussa 5. Karlbergin ja Mralin (1998) mallin perustana ovat klassisen retoriikan käsitykset vaikuttavan tekstin rakentamisesta (Karlberg & Mral 1998: 21–44).

2 BLOGIT TIEDEVIESTINNÄN VÄLINEENÄ

Tiedeviestintä on tieteen ja tutkimustulosten kääntämistä kansankielelle eli niiden yleistajuistamista. Se on myös tiedon välittämistä esimerkiksi päättäjille. Strellmanin ja Vaattovaaran (2013) mukaan yliopistojen kolmanneksi tehtäväksi on noussut yhteiskunnallinen vaikuttaminen. Yliopistojen on tarkoitus kannustaa tutkijoitaan kertomaan tutkimuksistaan ja niiden tuloksista muun muassa medialle, poliitikoille ja viranomaisille. Enää ei riitä, että tieteestä keskustellaan tiedeyhteisöjen sisällä, vaan tutkimus tulee saattaa kaiken kansan tietoon. (Strellman & Vaattovaara 2013: 56.) Näen tiedeviestinnän ikään kuin tulkkina tieteen ja muun yhteiskunnan välillä. Nykyään mediat ovat moninaistuneet eli tiedeviestintää harjoitetaan perinteisen median ja kasvokkain viestinnän lisäksi internetissä ja sosiaalisessa mediassa.

Tutkijablogit ovat henkilökohtaisia verkkoalustoja, joilla haetaan muun muassa julkisuutta, luodaan kontakteja sekä pyritään kaventamaan tieteellisen maailman ja muun maailman välistä kuilua. Karvosen, Kortelaisen ja Saartin (2014: 12) mukaan heidän kirjansa nimi ”Julkaise tai tuhoudu!” kuvaa ytimekkäästi nykymaailmaan kuuluvaa tieteellisen julkaisemisen velvoitetta. Vuoden 2013 alusta Suomessa voimaan astunut yliopistojen uusi rahoitusmalli lähes kahdeksankertaisti julkaisutoiminnan merkityksen yliopistojen rahoituksen perusteissa (Karvonen ym. 2014: 13). Väliwerrosen (2016: 74) mukaan tutkijoista ja tieteestä kiinnostuneista bloggareista on tullut tärkeitä tieteellisen tiedon välittäjiä. Tiedottajia ja toimittajia ei enää tarvita tiedon välittämiseen entiseen tapaan. Rajat ammattimaisten tiedetoimittajien ja sosiaalisen median tekijöiden välillä ovat muuttuneet häilyviksi.

2.1 Blogin määritelmiä

Blogeja on tutkittu paljon ja blogin määritelmät vaihtelevat hieman tutkijasta riippuen. Kjellbergin (2010) mukaan tekniikka ja sosiaaliset näkökohdat muokkaavat blogeja ja vaikuttavat niiden käytettävyyteen ja ulkonäköön. Hän pitää blogeja sosioteknisenä

systeminä, jossa sosiaaliset ja tekniset näkökulmat vaihtelevat (Kjellberg 2010: 46–54).

Svinhufvudin (2013) mukaan blogi on täysin kirjoittajan oma julkaisu. Tekstiin ei ole vaikuttanut esimerkiksi kustantaja tai oikolukija. Juuri henkilökohtaisuus luo blogille helposti tavallista vakiintuneemman lukijakunnan. Joihinkin se vetoaa ja toisiin ei. Svinhufvudin (2013) mukaan yksi blogille tyypillinen piirre on sen keskeneräisyys. Blogi on prosessi. Sanalla blogi tarkoitetaan siis kokonaisuutta eli koko julkaisua. Yksittäinen blogissa ilmestynyt kirjoitus on blogikirjoitus, postaus tai artikkeli. (Strellman ym. 2013: 201–202.) Minä käytän tutkimuksessani sanaa *postaus* puhuessani yksittäisestä blogikirjoituksesta, joissa otan tarkasteluun pelkän tekstin. Kuvat, videot ja symbolit eivät ole mukana tutkimuksessani.

Vuonna 2005 blogit olivat Suomisen, Östmanin & Saarikosken (2013: 72–73) mukaan internetin tarjoaman yhteisöllisyyden huippua. Ne lunastivat tuolloin paikkansa journalismissa, koska niiden nähtiin olevan helpoin ja monipuolisin tapa tuottaa verkkoon sisältöä. Blogipalveluiden käyttäjämäärät kasvoivat tuolloin räjähdysmäisesti. Östman ym. (2013) viittaavat tekstissään käyttäjäkeskeisen sisällöntuotannon hakupalvelu Technoratiin, jonka mukaan vuonna 2010 luotiin 12 000 uutta blogia joka päivä (Technorati 2010). Kuten yllä on selvinnyt, tutkijoillakin on nykyään paineita olla esillä mediassa. Ollakseen uskottavia tutkijoiden on julkaistava tutkimuksiaan, ajatuksiaan ja tehtävä se mahdollisimman yleistajuisesti. Heidän tekstinsä edustavat niin heitä itseään kuin sitä tahoja, jolle he tekevät työtä.

Kilpi (2006) on kuvannut teoksessaan bloggaamista ja sen tarvetta osuvasti. Hänen mielestään sekä yksityisellä ihmisellä että yrityksellä voi olla monia erilaisia, yhtä päteviä ja jopa keskenään ristiriitaisia syitä bloggaamiseen. Ensimmäinen motiivi hänen mukaansa on, että kaikki muutkin tekevät niin. Toiseksi Kilpi nostaa esiin verkostoitumisen. Hänen mukaansa on syytä tarkkaan miettiä, onko itsellä varaa jäädä ystävien, kilpailijoiden, asiakkaiden jne. luomien verkostojen ulkopuolelle. (Kilpi 2006: 25).

Svinhufvud (2013: 190) on kuvannut internetin piirteitä, jotka jokaisen sinne kirjoittajan on hyvä tiedostaa. Ensinnäkin verkko on demokraattinen paikka, koska se tarjoaa kaikille samat mahdollisuudet julkaisemiseen. Toiseksi verkon vuorovaikutteisuus tarjoaa puolestaan lähes kaikille yhtäläiset mahdollisuudet esimerkiksi kommentointiin. Kolmas huomion arvoinen asia on, että verkko limittyy arkeemme koko ajan enemmän. Älypuhelimien aikakaudella voimme lukea ja kommentoida esimerkiksi blogitekstejä vaikka bussissa istuessamme. Neljäs verkon erityispiirrepiirre on sen virallisuus eli tekstit leviävät helposti ihmiseltä toiselle. Tämä on usein monta kertaa tehokkaampaa kuin perinteinen mainostaminen. (Strellman ym. 2013: 190– 191.) Kaikki nämä seikat tekevät blogeista tutkijoille oivan tavan kommunikoida myös tiedemaailman ulkopuolelle.

Suominen (2013) kuvaa blogien tehtävää lainaten viestinnän tutkijan Gary Thompsonin näkemyksiä asiasta. Thompsonin mukaan blogit ovat ajankohtaisia ja hetkellisiä viestinnän muotoja, jotka toimivat nopeammin kuin esimerkiksi printtimedia ja jotka ruokkivat yhteisöllisyyttä ja ryhmäytymistä. Verkkoviestintä vahvistaa vastakkainasettelua ja samalla tavalla ajattelevien piirissä tapahtuvaa näkemysten yhdenmukaistumista. (Suominen ym. 2013: 32–33.)

Logan (2010) puolestaan näkee blogit yhtenä uutismedian muotona. Ne poikkeavat joiltakin osin perinteisen median kanavista. Logan kuvaa blogeja vaihtoehtoisina uutiskanavina. Niistä voi löytyä uutisia, joita pääuutiskanavat välttelevät. Blogit toimivat esimerkiksi hyvänä kanavana toimittajille, jotka asuvat maissa, joissa sensuuri on tiukka ja he eivät pääse julkaisemaan juttujaan. (Logan 2010: 278.) Vaikka Suomessa tutkijat pääsevät halutessaan ääneen perinteisen mediankin puolella, niin bloggaus on yksi tapa saada enemmän omaa ääntänsä kuuluviin.

2.1.1 Blogien historia

Kuten yllä on selvinnyt, blogeista alettiin puhua vasta 1990-luvun puolivälin paikkeilla. *Weblog* -käsitteen isänä pidetään John Bargeria. Vuonna 1997 hän ryhtyi kutsumaan *Robot Wisdom* -nimistä nettisivuaan termillä *Weblog*. (Alasilta 2009: 66–68.) Kilven (2006) mukaan *weblog* on yhdistelmä sanoista web eli verkko ja log eli lokikirja. Vuonna 1999 Peter Merholzin verkkosivullaan luoma sanaleikki johti *weblogin* muuntumisen *we blog* eli *bloggaamme* muotoon. (Kilpi 2006: 11.) Eli termit blogi ja bloggaus vakiintuivat juuri ennen vuosituhannen vaihdetta. Blogeista alettiin puhua ilmiönä 1990-luvun keskivaiheilla. Ennen varsinaisia blogeja ihmiset kirjoittivat päiväkirjamaisia tekstejä internetiin ja kotisivuilleen. Ensimmäinen suomalainen verkkopäiväkirja on pari vuotta vanhempi kuin weblog -käsite. Sittenpäin päiväkirjojen julkaiseminen verkossa on jäänyt yhdeksi bloggauksen alalajiksi. (Alasilta 2009: 66–68.)

Vaikka blogi on terminä vielä varsin uusi, niin Kilpi (2006) näkee bloggauksen juurien ulottuvan paljon kauemmas. Hänen mukaansa Lontoossa julkaistiin vuosina 1711-1714 *The Spectator* -nimistä lehteä, jota voidaan pitää bloggauksen varhaisimpana esi-isänä. Lehden sivuilla muun muassa henkilökohtaiset huomiot ja ajankohtaiset sekä yhteiskunnalliset asiat sekoittuvat tavalla, joka muistuttaa nykypäivän blogia. (Kilpi 2006: 12.) Blogien henkilökohtaisen ja päiväkirjamaisen luonteen vuoksi niiden juuret ulottuvat luonnollisesti aikaan ennen verkkoa.

Kilven (2006) mukaan Suomen ensimmäinen blogimerkintä tehtiin vuonna 1995. Tuolloin Tamperelainen opiskelija Kanerva Eskola kirjoitti kotisivulleen lyhyen viestin, jossa hän käsitteli yöuniaa, kadonnutta joulukalenteriaan, lapsuuden muistojaan ja perhettään. Viesti kattaa kaikki blogin ominaisuudet eli se on ajankohtainen, henkilökohtainen ja nopeasti aiheesta toiseen hyppivä. Tuolloin termiä blogi ei vielä ollut olemassa, vaan puhuttiin päiväkirjamerkinnästä. (Kilpi 2006: 11.) Chapmannin (2011) mukaan ensimmäiset blogit päivitettiin manuaalisesti ja linkitettiin kotisivujen kautta. Tuolloin ei vielä ollut valmiita blogifoorumeita, joihin ihmiset voivat luoda

oman blogin. Ensimmäinen suuren suosion saavuttanut blogifoorumi Blogger perustettiin vuonna 1999. Sitä pidetään yhtenä suurena syynä bloggauksen suosion nopeaan leviämiseen. (Chapman 2011.)

2.1.2 Blogien käyttötavat

Blogosfääri on Kilven (2006) mukaan ikään kuin suuri julkisuuskoneisto, joka tavoittaa ihmisiä ympäri maailman. Blogosfääriksi kutsutaan kaikkien blogien muodostamaa yhteisöä. Blogosfääri on uusmedia, jossa todennäköisesti keskustellaan jostain jokaista ihmistä kiinnostavasta asiasta. Ihminen voi haluta myös tulla kuulluksi, vaikuttaa yhteiskunnallisiin asioihin, löytää saman henkisiä ihmisiä tai vaikka pitää yhteyttä sukulaisiin. Kommentointi onkin yksi blogosfäärin olennaisimpia ominaisuuksia. (Kilpi 2006: 17–25.)

Nykymaailmassa monet asiat tapahtuvat verkossa. Siellä hoidetaan muun muassa ostoksia, pankkiasioita, yhteydenpitoa läheisiin ja haetaan tietoa. Bloggaus on yksi keino muokata itselleen verkossa haluamansa imagon. Kortesuon ja Kurvisen (2011) mukaan yksi syy bloggaukseen on asiantuntijaimagon rakentaminen. He väittävät, että blogi on nykyaikana paras asiantuntijabrändin kanava. Se on nopea, tehokas ja usein ilmainen. Asiantuntijan täytyy panostaa bloggaukseen omaa aikaansa saadakseen sille näkyvyyttä ja sitä kautta hyötyä. Kortesuo ja Kurvinen (2011) määrittelevät asiantuntijablogin sisältömarkkinoinniksi. Sisältömarkkinoinnissa ei pantata tietoa, vaan sitä jaetaan. (Kortesuo & Kurvinen 2011: 71–72.) Tiedon jakamiseen bloggaus on oiva väline. Siinä vaiheessa, kun yliopiston tutkijat oivaltavat tämän, niin bloggauksen suosio kasvaa akateemisessa maailmassakin.

Bloggaus voi Kortesuon ja Kurvisen (2011) mukaan olla myös keino ansaita rahaa. He jakavat bloggajat harrastusbloggaaja- ja ammattibloggaaja -ryhmiin. Yritysblogin kirjoittaja esimerkiksi kuuluu jälkimmäiseen, sillä hänelle maksetaan työstä palkkaa. Ammattimainen bloggaaminen tähtää vankan ja kasvavan lukijakunnan löytymiseen

sekä yhteyksien luomiseen mainostajiin ja tuotekumppaneihin. Ammattibloggaaja voi saada blogistaan lisäansioita ja jopa elantonsa. (Kortesuo ja Kurvinen 2011: 98–99.) Yhdysvaltalaisen Pew Internet & American Life Projectin (2006) tekemän tutkimuksen mukaan 54 prosenttia amerikkalaisista bloggaajista ei ole aiemmin julkaissut tekstejään ja noin 8 prosenttia netin käyttäjistä kirjoittaa blogipostauksia. Hieman yli puolet bloggaajista ilmoittaa tutkimuksessa kirjoittavansa lähinnä itselleen. 32 prosenttia puolestaan kertoo kirjoittavansa lukijoille. (Kilpi 2006: 20–21.) Yliopistotutkijat kirjoittavat omasta erityisalastaan ja täten voi olettaa, että he kirjoittavat sekä itselleen että suurelle yleisölle vaikuttaakseen asioihin.

2.1.3 Yliopiston tutkija bloggaajana

Tiedebarometrin (2010) mukaan suomalaiset seuraavat aktiivisesti tiedemaailman tapahtumia. Enemmistö (57 %) tutkimukseen osallistuneista ilmoittaa seuraavansa kiinnostuksella tiedeuutisia ja tutkimustuloksia. Tärkeimmiksi tietolähteiksi nimettiin edelleen televisio ja sanomalehdet, mutta internetistä ja sosiaalisesta mediasta haettiin tietoa lähes yhtä aktiivisesti. Internetin tietolähteeseen nimeävien osuus oli 65% ja sanomalehdistä tietoa haki 77 % tutkimukseen osallistuneista. Nämä luvut auttavat ymmärtämään, miksi tutkijablogit ovat hyvä foorumi puhua tieteestä ja tiedemaailman asioista. Internetin suosio tietolähteenä kasvaa jatkuvasti. Tiedebarometrin (2010) mukaan perinteinen media menettää jatkuvasti lukijoita internetille. Internet on tietolähteenä ainoa, jonka merkitys tietolähteenä on kasvanut vuosi vuodelta.

Väliverrosen (2016) mukaan internetin ja sosiaalisten medioiden on toivottu muuttavan tiedonvälitystä aidosti vuorovaikutteiseksi. Teknologia ei itsessään kuitenkaan riitä muuttamaan viestinnän rakenteita. Vanhat viestintätavat elävät joskus pitkään. Sosiaalisia medioita käytetään muiden medioiden tavoin usein yksisuuntaiseen tiedonvälitykseen. (Väliverrosen 2016: 149.) Tiedeblogit ovat yleistyneet 2010-luvulla. Väliverrosen (2016) mukaan ne tarjoavat tutkijoille uuden väylän muun muassa vapaamuotoiseen kirjoittamiseen ja oman asiantuntijuuden rakentamiseen. Hän jakaa

tutkijayhteisöjen pitämät tiedeblogit karkeasti kahteen ryhmään, tutkimus- ja asiantuntijablogeihin. Tutkimusblogit on suunnattu yleensä saman alan tutkijoille. Asiantuntijablogit on suunnattu ensisijaisesti akateemisten yhteisöjen ulkopuolelle. Ne ovat Väliverroksen mukaan väylä kansalle osallistua yhteiskunnalliseen keskusteluun ajankohtaisista asioista. (Väliverronen 2016: 150–151.)

Tiedeyhteisöt ovat Suomen mittakaavassa varsin pieniä. Yliopistojen professorit ovat kasvoina ja niminä monille tuttuja, mutta harva tietää heistä muuta. Blogifoorumit ovat tutkijoille hyvä mahdollisuus tuoda esiin omaa persoonaansa ja vahvistaa asiantuntija-asemaansa. (Alasilta 2009: 155.). Väliverronen (2016) korostaa, että ilman selkeää profiilia, tavoitteita ja kohderyhmän hahmottamista blogit helposti hukkuvat bittiavaruuteen. Tutkijoiden suunnitelmallinen yhteistyö voi hänen mukaansa tuoda blogeille lisää lukijoita ja kiinnostavuutta. Tutkijat ovat jo löytäneet blogien avulla uusia yhteistyökumppaneita, kehitelleet yhdessä tutkimusideoitaan, luoneet uusia projekteja ja keskustelleet suuren yleisön kanssa omasta tutkimusaiheestaan. (Väliverronen 2016: 150–151.) Ylläolevan tiedon valossa voi päätellä, että menestynyt blogi tarvitsee innokkaan, osaavan, suunnitelmallisen ja asiantuntevan kirjoittajan. Osa tutkijoista pitää blogeja edelleen ajanhukkana, mutta kasvava joukko on löytänyt niistä itselleen hyödyllisen julkaisukanavan.

2.2 Tiedeviestintä verkossa

Aiemmin tiede miellettiin kansan keskuudessa joksikin, jota harjoittavat vain akateemisesti koulutetut ihmiset. Väliverroksen mukaan (2016) internetin ja sosiaalisen median kehitys 2000-luvun alussa on synnyttänyt paljon uusia tiedeviestinnän areenoita. Hänen mukaansa monien maiden sanomalehdet ja muut uutismediat ovat karsineet tämän kehityksen myötä tiedetoimituksiaan. Internetissä voi nykyään lähes kuka tahansa ryhtyä julkaisijaksi. Väliverronen pohtii teoksessaan, voiko sosiaalinen media elvyttää habermasilaisen ihannejulkisuuden, jossa kaikki keskustelevat tasavertaisina yhteisesti tärkeistä asioista. (Väliverronen 2016: 145–149.) Aiemmin tiedeartikkeleita

julkaistiin suuremmalle lukijakunnalle vain tieteenalojen eri julkaisuissa sekä aikakauslehdissä. Internetin ja sosiaalisen median myötä tiede on lähes kaikkien saatavilla. Tämä on madaltanut ihmisten kynnystä osallistua tieteelliseen keskusteluun. Samalla tiedon vapaa jakaminen vaikeuttaa arviointia siitä, mihin tietoon voi luottaa. Tiedeviestinnästä on tullut kaksisuuntaista, sillä varsinkin sosiaalinen media tarjoaa mahdollisuudet kommentointiin ja palautteen antoon. Blogit mahdollistavat sen, että artikkeli tai blogikirjoitus saa kommentteja. Kirjoitus voi olla lähtölaukaus keskustelulle, joka voi johtaa moneen suuntaan. (Strellman & Vaattovaara 2013: 201.)

Muuttuva mediaympäristö vaatii tutkijoilta entistä joustavampaa kykyä viestiä eri areenoilla. Samalla perinteinen ajatus tieteen popularisoinnista maallikoiden valistamisena on saanut haastajan dialogia korostavasta tiedeviestinnästä. (Väliverronen 2015.) Sosiaalisen median käytön yleistymisen jälkeen tiedettä ei enää mielletä etäiseksi tai pienen ryhmän harjoittamaksi toiminnaksi. Svinhufvudin (2013) mukaan säännöllinen toiminta verkossa sekä tekee asiantuntijaksi että myös rakentaa kirjoittajasta kuvaa asiantuntijana. Blogia pitämällä tutkija pystyy itse vaikuttamaan aktiivisesti siihen, millainen tuo verkossa hahmottuva kuva on. (Strellman & Vaattovaara 2013: 205.) Bloggaaminen on siis myös hyvä keino rakentaa henkilöbrändiä. Poutasen ja Laaksosen (2015) mukaan sosiaalinen media mahdollistaa tutkimukselle suuremman näkyvyyden ja mahdollistaa tieteellisen tiedon ja sitä tarvitsevien kohtaamisen. Heidän mukaansa sosiaalinen media voi toimia myös hyvänä kanavana tutkijan henkilöbrändin rakentamisessa ja edistää hänen työuraansa. Henkilöbrändi perustuu mielikuviin ja näkyvyyteen, joiden luonti ja ylläpito ovat helppoja sosiaalisessa mediassa.

Asenteet ja uskomukset, joita ihmisillä on tieteestä vaikuttavat heidän osallistumiseensa tieteelliseen keskusteluun. Andersonin, Brossardin, Scheufelen & Xenosin (2012) mukaan erimielisyyden ilmaiseminen verkkoviestinnässä vaikuttaa luottamukseen tieteen lupauksia kohtaan. Ryhmän tekemän tutkimuksen mukaan uskallus mielipide-erojen ilmaisuun lisää luottamusta muissa ryhmäläisissä. Tämä koskee siis ihmisiä, jotka itse kirjoittavat blogipostauksia säännöllisesti. Erimielisyyden ilmauksilla ei juurikaan näytä olevan vaikutusta ihmisiin, jotka vain lukevat blogeja ja kommentteja. (Anderson ym. 2012: 121.)

Andersonin ym. (2012) tutkimus osoittaa myös, että erimielisyyksien ilmaiseminen esimerkiksi blogikommenteissa vaikuttaa säännöllisiin verkkokäyttäjiin vähemmän kuin epäsäännöllisesti verkkoon kirjautuviin. Tulosten mukaan nämä säännölliset verkkokäyttäjät uskovat jo lähtökohtaisesti enemmän tieteen lupauksiin, joten todennäköisesti tämä luottamus on aktiivisten verkkokäyttäjien taipumus. (Anderson ym. 2012: 131.)

Tiedeviestinnän suosio näyttää olevan kasvussa. Tämä näkyy muun muassa siinä, että tutkijat ovat enemmän esillä niin perinteisessä mediassa kuin sosiaalisessa mediassakin. Tämä luo haastetta tutkijoille, jotka ovat tarkkoja siitä, että tieto jota kerrotaan eteenpäin on todistetusti oikein. Tirronen (2010: 4) on tiivistänyt tämän dilemman hyvin yhteen kysymykseen: *Miten kirjoittaa vetovoimaisesti, ihmisläheisesti ja yleis­ tävästi, mutta samalla tieteen näkökulmasta tarkasti ja oikein?* Ajankohdan on myös oltava tutkimuksen kannalta oikea eli aiheesta on oltava riittävästi tietoa ennen kuin uudet tutkimustulokset julkaistaan. Jotta tulokset herättäisivät kiinnostusta ja huomiota, niiden on oltava sosiaalisen median ja yleisön kannalta sekä ajankohtaisia että mielenkiintoisia.

2.3 Blogit tiedeviestinnän foorumina

Blogien hengissä pitävä voima ovat niiden lukijat. Blogikirjoitteluun on aina olemassa jokin syy. Joku bloggaa, koska hän pitää kirjoittamisesta ja haluaa kehittyä siinä. Toisella on halu vaikuttaa. Kolmas haluaa luoda itselleen asiantuntija-asemaa. Jollekin syy bloggaamiseen voi olla vain rakkaus johonkin aiheeseen ja halu jakaa ajatuksiaan. Poynter (2010: 222) on sitä mieltä, että suurin osa ihmisistä ei tule koskaan kirjoittamaan tai ylläpitämään blogia, koska se koetaan niin työlääksi.

Sosiaalinen media on interaktiivinen foorumi. Blogitekstejä siis kirjoitetaan sillä odotuksella, että niitä sekä luetaan että kommentoidaan. Blogien pitäminen on kehittynyt

viimeisten kymmenen vuoden aikana vakiintuneeksi ja suosituksi osaksi uutta media-kenttää. Poynterin (2010) mukaan blogit tarjoavat kaikille yhtäläisen mahdollisuuden tuoda julki näkemyksiään. Blogeja pitävät niin yksityiset kuin julkisetkin tahot. Agerdal-Hjermind (2013) puolestaan nostaa esiin blogien läpinäkyvyyden merkityksen. Hänen mukaansa esimerkiksi yritysviestintää ei nähdä informaation välittämisenä paikasta toiseen vaan prosessina, jossa yritys itsessään rakennetaan. Yhtenä rakennuspaikkana ovat blogit, joita ylläpitävät yrityksen työntekijät. Tällaisessa tapauksessa yritys voidaan nähdä työntekijöiden yhteisöllisesti luomaksi. (Agerdahl-Hjermind 2013.)

Markkinoinnin tutkimuksessa on oivallettu blogien voima. Markkinoinnin parissa työskentelevät ovat ymmärtäneet, että brändit ja yritykset voivat oppia siitä, mitä ihmiset sanovat toinen toisilleen. (Poynter 2010: 221.) Esimerkiksi seuraamalla blogikirjoituksia tutkijat voivat selvittää, mistä ihmiset puhuvat ja mitä. Sosiaalisessa mediassa jaetun tiedon todenperäisyyden tarkistaminen voi olla hankalaa. Blogeja ja muita sosiaalisen median foorumeita seuraamalla selviää, mistä tietynlaiset ihmiset ovat kiinnostuneita. Karvonen ym. (2014) varoittavat siitä, että blogeissa ei ole vertaisarviointia, joten tiedon laadun ja puolueettomuuden varmistaminen on hankalaa. Kuka tahansa voi plagioida tai varastaa ideoita avoimilta palstoilta. Virallisesti julkaistut artikkelit ovat suojattuja tekijänoikeuksilla. (Karvonen ym. 2014: 161.) Huomioitavaa on myös, että blogeja voivat kommentoida niin tutkijat kuin suuri yleisökin. Bloggaajat voivat siis joutua perustelemaan näkökulmiaan ja päätelmiään ihmisille, joiden argumentit eivät perustu faktoihin.

2.3 Asiantuntijuus

Asiantuntija on mielenkiintoinen termi, sillä siihen törmää jatkuvasti eri yhteyksissä. Median kautta saa päivittäin kuulla, nähdä ja lukea asiantuntijoiden lausumia milloin mistäkin asiasta. Tällöin kyseessä on yleensä oman alansa huippuammattilainen tai ihminen, jolla on paljon kokemusta kyseessä olevasta asiasta. Haluan perehtyä *asian-*

tuntijuuden käsitteeseen lähemmin, koska sillä on keskeinen osa tutkimuksessani. Yliopistotutkijoita voidaan hyvällä syyllä kutsua asiantuntijoiksi, sillä he edustavat tutkijoina oman alansa tiedon kärkeä.

Eteläpellon (2013) mukaan eksperttien (rinnastan käsitteeseen asiantuntija) on havaittu eroavan noviiseista tai aloittelijoista siinä, että heidän pitkäaikaisessa muistissaan olevat tietorakenteet ovat monitasoisia, hierarkkisia ja tehtävänratkaisun kannalta tarkoituksenmukaisesti organisoituneita. Lisäksi eksperttien on havaittu representoivan oman alansa tietoa korkeatasoisin abstraktein käsittein. (Strellman ym. 2013: 96.) Aineistoni koostuu yliopistotutkijoiden blogipostauksista, joissa näitä abstrakteja käsitteitä on vähemmän kuin tieteellisissä julkaisuissa, mutta enemmän kuin esimerkiksi lehtiartikkelissa. Blogeissa tutkija voi esiintyä halutessaan asiantuntijana tai yksityishenkilönä. Lukemani perusteella monet tutkijat liikkuvat näiden välimaastossa.

Kirjosen (1997) mukaan asiantuntijuudesta on olemassa lukemattomia uskomuksia. Yleisesti ottaen asiantuntijuutta arvostetaan, sitä tavoitellaan, he hallitsevat tietoa, asiantuntijalla on hyvä koulutus, tieteellinen tutkimus kasvattaa asiantuntemusta jne. Kirjonen (1997: 11–18) rinnastaa kaksi asiantuntijuuden tulkintaa: muodollisesti hyvin koulutettu henkilö, joka ratkoo erityisalan kysymyksiä sekä kokemuksen opettama henkilö, joka hallitsee kokonaistilanteet intuitiivisesti. Yliopistojen tutkijoista löytyy kumpaakin asiantuntijatyyppiä. Osa tutkijoista on vasta valmistumassa ja osa on jo tehnyt tutkimustyötään vuosikausia. Kokemus tuo tutkijalle varmuutta, luotettavuutta ja hänestä kasvaa Kirjosen (1997: 11–18) kuvaama kokonaistilanteen intuitiivinen hallitsija. Vähemmän aikaa tutkimustyötä tehneet ovat puolestaan näitä hyvin koulutettuja ja hyviä ratkaisemaan oman erityisalansa kysymyksiä.

Väliverronen (2016) summaa asiantuntijuuden yksinkertaisesti siten, että asiantuntijalla on tietoja ja taitoja, joita ei muilla ole. Asiantuntijuuteen liittyy olennaisesti yhteiskunnallinen arvostus eli muiden ihmisten täytyy tunnustaa nämä erityiset tiedot ja taidot. Väliverronen mukaan asiantuntijuutta ei voida tarkastella pelkästään asiantun-

tijan ominaisuuksista käsin. Hänen mukaansa asiantuntijan rooli elää yhteiskunnallisessa työnjaossa jatkuvaa muutosta. Keskeisiä tekijöitä tässä prosessissa ovat tietoa ja asiantuntijuutta tuottava yliopisto, asiantuntijan pätevyys ja käyttöä säätelevä valtio ja asiantuntijoiden palveluja käyttävät organisaatiot ja muut tahot. Asiantuntijuuden ei nähdä enää rajoittuvan tieteen edustajiin tai tieteellis-ammattillisen koulutuksen saaneisiin. Asiantuntijaksi voi tulla myös käytännön kokemuksen kautta. Tieteellinen koulutus korostaa asiantuntijan tietoja ja käytännön elämässä hankittu kokemus taas nostaa keskiöön taidot. (Väliverronen 2016: 52–53.) Pitkään tutkimustyötä tehneet henkilöt voivat omata monenlaista asiantuntijuutta, mutta aloitteleva tutkija nojaa helposti yliopistosta saatuun tietoasiantuntijuuteen.

2.4 Tiedeviestinnän ja popularisoinnin ero

Tiedeviestinnän ja popularisoinnin keskeisin ero on tavassa viestiä. Myös viestinnän kohderyhmä on usein eri. Tiedeviestintää harjoitetaan pääsääntöisesti tiedeyhteisöjen sisällä. Lähtökohtana on, että alan termistö on tuttua ja tekstiä ei tarvitse juurikaan yleistajuistaa. Popularisoinnilla puolestaan pyritään saavuttamaan laajempaa lukijakuntaa tiedemaailman uutisille ja ilmiöille. Tällöin tekstin yleistajuistaminen on tärkeää. Toini Rahtu (2013: 99) kiteyttää asian hyvin sanomalla, että tutkija kirjoittaa toisille tutkijoille ja yleistajuistaja kirjoittaa useimmiten maallikoille. Hänen mukaansa tieteellisessä tekstissä kaikki palvelee uuden tiedon tuottamista. Ennen kirjoittamista on tutkittu aineistoa tai järjestetty kokeita. Lopullinen teksti raportoi löydöksiä. (Strellman ym. 2013: 99–101.)

Popularisoinnissa puolestaan on kyse näiden tieteellisten tekstien yleistajuistamisesta. Esimerkiksi toimittajat ovat yleistajuistamisen ammattilaisia. Siinä, missä tutkijat pyrkivät riippumattomiin, objektiivisiin tuloksiin ja neutraaliin ilmaisuun, yleistajuistaja tähtää lukijan valistamiseen, viihdyttämiseen ja ehkä hätkähdyttämiseenkin (Strellman ym. 2013: 99). Tämän tutkimuksen aineisto koostuu tutkijoiden blogiteksteistä. Blogi on yksi nykyajan itseilmaisukanava. Jotta blogitekstit saavuttaisivat mahdollisimman suuren yleisön, tulee niiden olla yleistajuisia. Blogeissa tutkijat voivat kertoa

tutkimuksistaan tai vaikka alansa kiinnostavista ilmiöistä hieman persoonallisemmalla otteella ja vapaammin kuin tieteellisissä julkaisuissaan.

Tieteellinen teksti on osa tiedeviestintää. Tieteellinen teksti etsii Svinhufvudin (2013) mukaan tietoa jostain ilmiöstä tai ilmiöiden keskinäisistä suhteista. Sen sijaan yleistajuiselle tekstille, joiksi näen popularisoidut tekstit, toiset tekstit ovat alku ja syy: se, mistä kerrotaan. (Strellman ym. 2013: 102.) Blogitekstienkin taustalla on siis usein tieteellinen teksti. Tutkija tuottaa usein sekä tieteellisiä tekstejä että populaareja tekstejä. Blogitekstit kuuluvat jälkimmäisiin, mutta niissä viitataan usein tieteellisiin tutkimuksiin tai postauksen perään on merkitty lähdeluettelo, josta käy ilmi, että tutkija on perehtynyt käsittelemäänsä asiaan ja yleistajuistanut lukemansa.

Rahtu (2013: 107) toteaa, että ei ole olemassa populaaria tekstiä. Tällä hän tarkoittaa sitä, että tuskin on olemassa sellaista tekstiä, jonka kaikki ymmärtäisivät oikein tai samalla tavalla. Kohderyhmän hahmottaminen on tärkeää kirjoitettaessa tekstiä, tieteellistä tai populaaria. Populaaria tekstiä tuotetaan kansalaisille. On tärkeä määrittää, halutaanko tarjota tietoa poliitikolle, kartuttaa kansalaisten tietoa vai onko kenties tarkoituksena saada tutkimukselle yhteiskunnallista näkyvyyttä (Strellman ym. 2013:107). Blogipostaus on hyvä esimerkki populaarista tekstistä. Kirjoittajalla on siinä vapaus ilmaista itseään haluamallaan tavalla ja itseään kiinnostavista asioista. Blogityypistä riippuen kohderyhmä vaihtelee. Esimerkiksi asiantuntijablogiteksteillä halutaan herättää yhteiskunnallista keskustelua eri aiheista eli kohderyhmä koostuu samasta asiasta kiinnostuneista.

Materiaalinkeruuvaiheessa huomasi, että suurin osa tutkijoista kirjoittaa blogitekstejään yleistajuisesti. He kuitenkin kirjoittavat aiheista, jotka kiinnostavat heitä itseään ja jotka he tuntevat hyvin. Tästä syystä mukaan eksyy helposti oman alan termejä, jotka eivät välttämättä avaudu kaikille lukijoille. Rahdun (2013: 108) mukaan on hyvä muistaa, että oman alan termeillä saattaa olla toisella alalla eri käsitteellinen sisältö. Tämä rajaa helposti lukijakunnan saman alan ihmisiin ja muihin, jotka ovat kiinnostuneet kyseisen alan asioista ja ilmiöistä.

Väliiverrosen (2016) mukaan tieteen popularisointi tuli ajankohtaiseksi siinä vaiheessa, kun tieteen kieli alkoi eriytymään normaalista kielenkäytöstä siinä määrin, että maallikot eivät sitä enää ymmärtäneet. Eri tieteenaloilla tämä tapahtui hieman eri aikoihin, mutta järjestelmällisesti popularisoinnista voidaan puhua 1700-luvun jälkipuoliskolta lähtien. Sosiologisesta näkökulmasta popularisoinnissa on kyse tiedon levittämisestä tieteen rajojen ulkopuolelle. Teknisessä mielessä siinä on kyse sen sijaan kääntämisestä eli tieteen kieli käännetään yleiskielelle. Tieteen popularisoinnissa ei kuitenkaan ole pelkästään kyse kansalaisten valistamisesta, vaan tavoitteena on vahvistaa myös tieteen asemaa yhteiskunnassa. (Väliverronen 2016: 126–129.)

3 RETORIikka VAKUUTTAMISEN KEINONA

Harjoitamme retoriikkaa jokapäiväisessä kielenkäytössämme usein huomaamattamme. Blomstedt (2003) kuvaa retoriikkaa kielenä, joka ohjaa ajattelua ja erityisesti toisten ajattelua. Retoriikassa kielen keinot ja resurssit kyseenalaistetaan keskustelussa ja viestinnässä, kun sanottu jättää tilaa arveluille, vaihtoehtoisille merkityksille, tulkinnoille ja neuvotteluille. Retoriikassa tutkitaan inhimillisen vuorovaikutuksen koko kirjoa. (Blomstedt 2003: 7–9.) Retoriikasta puhutaan usein synonyymina puhetaidon kanssa. Blomstedtin (2003) mukaan puhetaito kuitenkin rajoittuu yhden ihmisen taitoon vakuuttaa yleisönsä yksisuuntaisesti. Retoriikan tehtävä on tutkia, miten taitava puhuja tekee vaikutuksen yleisöönsä, miten syntyy yhteisymmärrystä, väärinymmärrystä, eripuraa, hämminkiä jne. Retoriikka ei rajoitu puhetaitoon, vaan se voi olla muun muassa neuvottelua merkityksistä, esitystavoista, olennaisesta ja epäolennaisesta, etäisyydestä ja läheisyydestä osapuolten kesken jne. (Blomstedt 2003: 7–9.)

Blomstedt (2003) kuvaa historiallista siirtymää klassisesta retoriikasta nykyretoriikkaan osuvasti matkana neuvoista neuvotteluihin. Klassisen retoriikan aikaan opettajat neuvoivat puhujia, kuinka vakuuttaa yleisönsä. Modernissa retoriikassa voitaisiin Blomstedtin mielestä pohtia enemmän prosessin vastavuoroisuutta. Tutkinnan kohteena pitäisi olla se tapa, jolla viestejä tulkitaan ja niiden merkityksistä neuvotellaan. (Blomstedt 2003: 9–10.) Tässä tutkimuksessa keskityn tarkastelemaan bloggausta yksisuuntaisena viestintänä eli etsin niitä keinoja, joilla tutkijat pyrkivät vakuuttamaan yleisönsä. Tällä tarkoitan sitä, etten huomioi postauksiin tulleita kommentteja. Hyväänä jatkotutkimuksen kohteena olisi se, miten vastaanottajat tulkitsevat näitä viestejä.

Blomstedtin (2003) mukaan kaikilla aikakausilla on oma käytännön retoriikkansa. Vallitsevat voimasuhteet, trendit ja ajatustavat vaikuttavat retoriikkaan. Retoriikkaa kohtaan tunnettiin epäluuloa lähes koko 1900-luvun ajan. Sitä pidettiin synonyyminä epäeksakteille ilmauksille, kukkaiskielelle ja propagandalle. Vasta vuosituhatlaskun loppupuoliskolla mielenkiinto retoriikkaa ja sen tutkimusta kohtaan alkoi elpyä.

Blomstedt (2003) nimeää yhdeksi syyksi tälle informaatiovallankumouksen. Huomattiin, että informaatio ei ole valmista tietoa, vaan merkkien tulvaa, jota täytyy järjestää ja tulkita ja joka välittyy eri kanavia pitkin. (Blomstedt 2003: 19–21.)

3.1 Retoriikan historiasta lyhyesti

Retoriikan käsitteen hahmottaminen on vaikeaa, sillä retoriikka on aikojen alusta lähtien ollut monisyistä. Alkuaikoina sitä tarkasteltiin lähinnä puheoppina ja nykyään sen ensisijaisena tehtävänä nähdään vaikuttaminen. Aristoteleen Retoriikka-teosta pidetään ikään kuin johdatuksena klassisen retoriikan aikaan. Hänen retoriikassaan keskittyy lähes täysin puheen sisältöön. (Aristoteles 2012.)

Antiikin parhaana puhujana tunnettiin Cicero (106–43 eKr.). Hänen aikanaan, Rooman tasavallan (509–31 eKr.) viimeisinä vuosikymmeninä retoriikka kukoisti ja sitä pidettiin merkittävänä. (Haapanen 1996: 23.) Antiikin filosofien Platonin ja Aristoteleen näkemykset retoriikan merkittävydestä poikkesivat suuresti toisistaan. Platon kyseenalaisti retoriikan merkityksen ja Aristoteles puolestaan pyrki palauttamaan retoriikan maineen ja merkityksen kirjoittamalla teoksen Retoriikka. Aristoteleen kiinnostus retoriikkaan kohdistui erityisesti päättelyyn ja argumentaatioon. Retoriikan ja filosofian teorioihin aikansa parhaan mahdollisen koulutuksen saanut Cicero oli kiinnostunut puhetaidosta nimenomaan puheopista. Hän korosti, että puhujan pitää muistaa ja tuntea kokonaisvaltaisesta esiintymisestä sen kaikki puolet. (Haapanen 1996: 27–28.)

Retoriikkaa on käytetty niin kauan kuin on ollut tekstin tuottajia ja vastaanottajia. Haapasen (1996) mukaan vuosisatojen mittaan kehittyneet retoriset ainekset sulautuivat yhteen Rooman tasavallan loppuaikoina. Käsitys retoriikasta on hieman muuttunut ajan saatossa. Nykyään retorisia keinoja käytetään puheissa ja kirjoituksissa voimakkaammin ja kirjavammin kuin aiemmin. Varsinkin verkossa tekstit eivät suinkaan ole aina esteettisesti kauniita ja vaikuttavia, vaan usein varsin kanta-aottavia ja peilaavat

voimakkaasti ajan henkeä, joka ilmenee muun muassa muotisanojen käyttönä. Haapasen (1996) mukaan antiikin estetiikalle läheinen ajatus kauniin ja hyödyllisen yhteenkuulumisesta oli leimallista myös käsityksille oikeasta retoriikasta: puheen ja koko esityksen tuli olla kaunista. (Haapanen 1996: 23–24.)

Tässä tutkimuksessa käyttämäni Karlbergin ja Mralin (1998) retorisen analyysin malli rakentuu klassisen retoriikan analyysin pohjalle. Klassinen retoriikka oli sanan täydessä merkityksessä puheen retoriikkaa eli puheoppia. Ennen kirjoitustaidon leviämistä puhe oli ensisijainen yhteiskunnallinen vaikuttamisväline. 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun aikana klassisen retoriikan juonne vähitellen katkesi (Puro 2003: 3). Klassisen retoriikan aikana 1900-luvulla alkoi Puron (2003) mukaan olemaan keskeistä se, mitä yhteisössä ja yhteiskunnassa tapahtuu retorisen toiminnan seurauksena. Klassiset retoriset näkemykset jäivät menneille vuosisadoille.

3.2 Tarkastelussa retorinen analyysi

Analysoitaessa retoriikkaa tutkitaan ihmisten tapaa kommunikoida. Retorinen analyysi on siis viestinnän tarkastelua kokonaisuudessaan. Kieltä tarkastellaan sen kontekstissa eli puheen retorisessa tilanteessa. Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan kontekstin pitää olla lähtökohtana analyysille. Retoriikka on aina tilannesidonnaista, sillä on historiansa ja seuraamuksia sekä yleisö, jonka määrittäminen on tärkeää. Retoriikka tieteenä on empiiristä, kuvailevaa, tulkitsevää ja arvioivaa. Tutkimuksessa arvioidaan, kuinka teksti tai puhe täyttävät funktionsa. Retorinen analyysi muistuttaa klassista tekstintulkintaa, hermeneutiikkaa, jonka mukaan tekstin osia voidaan ymmärtää vain peilaten niitä kokonaisuuteen. Tekstiä tulee aina lähestyä kokonaisuutena, jonka jälkeen voidaan mennä tekstin eri osiin. (Karlberg & Mral 1998: 10–12.)

Retorisessa analyysissä pyritään hahmottamaan tekstin kokonaiskuva, jonka kautta voidaan arvioida tekstin sanomaa, kuinka se on rakennettu ja kuinka hyvin se toimii. Karlbergin ja Mralin mukaan retorinen analyysi on luonteeltaan kriittistä. Tekstin muodon lisäksi siinä arvioidaan, kuinka teksti toimii tietyssä asiayhteydessä ja tietyn

yleisön edessä. Retorisella analyysillä pyritään kehittämään työkaluja, joilla voidaan havaita kielen eri piirteitä, strategioita ja manipulaatioita. Retorinen analyysi antaa työkaluja, joilla ihmiset voivat kriittisesti arvioida toisten viestejä. (Karlberg & Mral 1998: 12–13.)

Retoriikkaa on tutkittu jo vuosituhansien ajan. Aristoteles (384–322 e.a.) oli ensimmäisiä, joka laati selkeät säännöt retoriikan tutkimiseen. Hänen mukaansa retoriikalla ei pyritä vakuuttamaan, vaan tärkeää on havaita, mikä kussakin asiassa on vakuuttavaa. Tutkinnankohteena eivät ole yksittäistapaukset, vaan asioita tutkitaan laajemmasta perspektiivistä esimerkiksi yleisten ilmiöiden kautta. Roomalaisen Quintillianuksen (35–100 jaa.) mukaan retoriikka on hyvin puhumisen tiedettä, joka kattaa niin juridisen todistelun kuin kaunopuheisuuden. Väittelytilanteessa esimerkiksi hän varoittaa toistamasta vastapuolen argumentteja, koska se koituisi tämän hyväksi. (Blomstedt 2003: 40–43.)

Modernin ajan retoriikan tutkijoita on muun muassa Marshall McLuhan, joka tutki retoriikkaa sähköisten viestimien alkuajoista lähtien. Hänen mukaansa viestin itsessään on viesti. Hän yhdisti retoriikan osaksi mediatutkimusta, jossa korostetaan tapoja, joilla eriytyneet yleisöt käyttävät viestintää omiin tarpeisiinsa. Amerikkalainen retoriikan tutkija George Kennedy määrittelee retoriikan puolestaan mentaalisen ja emotionaalisen energian muodoksi. Ilmauksen energian taso ja konteksti, jossa tuo energia ilmenee määrittävät ilmauksen retorisuutta. Ranskalainen tutkija Michael Meyer puolestaan näkee retoriikan etäisyyden neuvotteluna kahden tai useamman subjektin kesken. (Blomstedt 2003: 44–49.) Tämä lyhyt katsaus retoriikan tutkimiseen kertoo siitä, kuinka eri tavoin eri näkökulmista retoriikkaa voidaan lähestyä ja on lähestytty.

3.3 Karlbergin ja Mralin retorisen analyysin malli

Käytän tutkimuksessani Karlbergin ja Mralin (1998) retorisen analyysin mallia. Heidän mukaansa ei ole olemassa yhtä yksittäistä metodia retorista analyysia varten. Retoriset käänneet teksteissä avaavat nopeasti uusia näkökulmia tutkimukseen. Juuri kun luulee löytäneensä asian ytimen, kaikki saattaakin alkaa alusta. Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan se, mitä ihminen sanoo tai kieli itsessään ei ole vain kertomisen tai maailman hahmottamisen muoto. Kieli on myös ikään kuin tapahtuma, jossa puhuja on olevinaan jonkin kontekstin ulkopuolella ja muodostavinaan käsityksensä asiasta ulkoapäin (Karlberg & Mral 1998: 21–55).

Karlbergin ja Mralin (1998: 19) analyysin tavoitteena on ymmärtää, kuinka vaikuttavat tekstit on rakennettu ja selvittää, kuinka ne toimivat yhteiskunnassa. Kakkuri-Knuutilan (1999) mukaan retorinen analyysi auttaa ihmisiä ymmärtämään paremmin kulttuuriensa arvomaailmoja. Retorinen analyysi ei kuitenkaan hänen mukaansa täysin paljasta kirjoittajan arvoja, sillä arvot eivät aina selviä kokonaisuudessaan teksteistä (Kakkuri-Knuutila 1999: 264). Arvot ja arvostukset vaikuttavat suuresti tekstin tuottamiseen ja vastaanottamiseen. Eri kulttuurioloista peräisin olevat ihmiset tulkitsevat tekstejä hieman eri tavoin. Kakkuri-Knuutila (1999) painottaa, että tehtäessä retorista analyysia, jossa pyritään paljastamaan kulttuurisia arvoja, täytyy kiinnittää erityistä huomiota myönteisesti ja kielteisesti ladattuihin termeihin ja vertauksiin. Myös lauserakenteella ja asioiden esitysjärjestyksellä on merkityksensä arvojen ilmentämisessä. (Kakkuri-Knuutila 1999: 264.)

Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan retorista tilannetta analysoitaessa on tärkeä tietää, kenelle teksti on osoitettu. Bloggaajan on myös pidettävä tämä mielessään blogitekstejä kirjoittaessaan. Postauksissa vaikutuksen näkee suoraan muun muassa kommentteista. Mikäli postaus on saanut kommentteja, on sillä myös ollut vaikutus lukijoihin. Toinen keino mitata vaikutusta on postauksien jako eli tekstin leviäminen verkossa ihmiseltä toiselle. Svinhufvudin (2013) mukaan ihmiset lukevat mieluummin tekstejä, joita joku tuttu on suositellut. Verkossa tämä suosittelu on nopeaa ja välitöntä. (Strellman ym. 2013: 191.) Yleisön merkitys on jopa kasvanut internetin aika-

kauden myötä, sillä tekstien mainostaminen ja jakaminen on helpottunut ja nopeutunut. Joskin se tekee myös yleisön hahmottamisesta vaikean, sillä verkossa tekstin voi lukea kuka vain.

Kakkuri-Knuutilan (1998) mukaan uusi retoriikka on nimenomaan kuvailevaa, kun aiemmin retoriikka nähtiin usein normatiivisena, tekstin tuottamiseen keskittyvänä. Kuvailevan retoriikan painopiste on tekstin analyysissä, ei sen tuottamisessa. Toiseksi sille on ominaista empiirinen, yhteisöllinen asennoituminen. (Kakkuri-Knuutila 1998: 241.) Tässä tutkimuksessa retoriikka lähestytään kuvailevasta näkökulmasta eli analyysillä on tarkoitus kuvailla sitä, minkälaisia retorisia keinoja tutkimusaineiston kirjoituksissa on käytetty.

Karlbergin ja Mralin (1998) retoriseen analyysimalliin kuuluu viisi vaihetta. Tarkastelun kohteena ovat konteksti, jäsentely, perustavat vaikuttamisen keinot, argumenttianalyysi ja tyyli. Kontekstiosuudessa hahmotetaan ja analysoidaan tekstin genre, retorinen tilanne, yleisö, retorinen ongelma ja puhuja tai kirjailija. Klassinen retoriikka jakaa puheen ja muut vaikuttamaan pyrkivät tekstit neljään genreen: poliittinen puhe, juhlapuhe, oikeuspuhe ja saarnaustaito. Karlbergin ja Mralin (1998: 23) mukaan saarnaustaito on luettu retoriikan piiriin keskiajalta lähtien. Sen perimmäisenä tarkoituksena on luoda uskonnollista yhteenkuuluvuuden tunnetta, ei niinkään vakuuttaa mistään asiasta. Vakuuttavan puheen jäsentely pitää sisällään viisi osaa: aloitus, kerronta, todisteiden jäsenitys, todistaminen ja lopetus. (Karlberg & Mral 1998: 19–55.)

Kolmannessa vaiheessa eli vakuuttamisen keinojen etsimisessä on kolme perustavaa rakennuspalikkaa: eetos, logos ja paatos. Eetoksella tarkoitetaan sitä, että pyritään vakuuttamaan omalla persoonallisuudella ja uskottavuudella. Logos puolestaan vetoaa tosiasioilla ja järjellä. Paatos käsittelee vakuuttamista tunteiden kautta. Tekstin kielellisen muotoilemisen vaihe eli tyyli käsittelee suhteita sisällön, muodon ja vaikutuksen välillä tekstissä. (Karlberg & Mral 1998: 31–45.) Keskityn tutkimuksessani ensimmäiseen eli kontekstiin sekä kolmanteen vaiheeseen eli vakuuttamisen keinojen etsimiseen. Nämä vaiheet riittävät paljastamaan, miten tutkijat ovat pyrkineet vakuuttamaan lukijansa eli tapahtuuko vakuuttaminen oman persoonallisuuden kautta, järjen

vai kenties tunteiden kautta. Retoriikassa ei tutkita vain puhetta tai tekstiä, vaan ne asetetaan aina asiayhteyteensä ja niitä analysoidaan tiettyä taustaa vasten. Tästä syystä kontekstin analysointi on tärkeää vakuuttamisen keinoja tarkasteltaessa.

Aristoteles (2012) puhui jo aikoinaan eetoksesta, logoksesta ja paatoksesta. Karlbergin ja Mralin käyttämä jäsentely löytyy jo Aristoteleen teoksesta Retoriikka. Eetoksella hän viittaa puhujan luonteeseen ja kykyyn puhua luottamusta herättäen. Hän nostaa eetoksen eli puhujan luonteen kaikista tärkeimmäksi vaikuttamisen keinoksi. Logos eli argumentointi on keino vaikuttaa osoittamalla väite toteen. Paatosta Aristoteles käyttää kuvaamaan tunnetta, jonka puhe kuulijassa herättää. Hän korostaa, että ihminen ei pysty tekemään samoja arvioita puheesta ollessaan iloinen kuin liikuttuneessa mielentilassa. Tunnetila siis vaikuttaa vastaanottajan arviointikykyyn. (Aristoteles 2012: 69–70.)

4 TUTKIJABLOGIPOSTAUKSIEN TYYPPILUOKITTELU

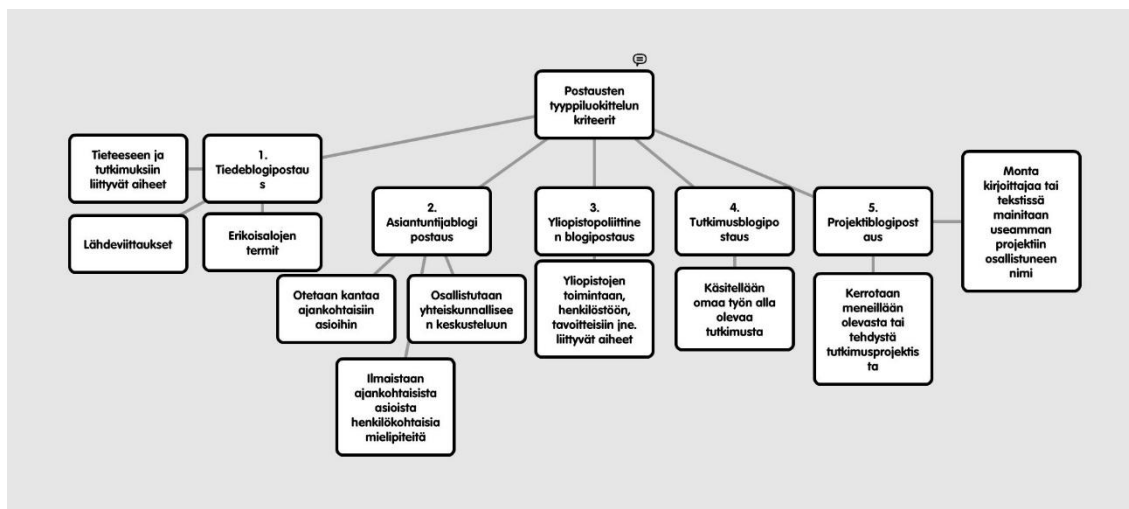
Sosiaalinen media tarjoaa tutkijoille mahdollisuuden avoimempaan ja suurempaan viestintään. Tutkijan pitää ainakin tietää, mikä yleisöä kiinnostaa ja hahmottaa kohderyhmänsä, jotta blogikirjoitukset saavat lukijoita. Huomasin postauksia lukiessani, että ne eivät suinkaan aina käsitelleet työn alla olevaa tutkimusta, vaan usein tutkijat pohdiskelivat niissä ajankohtaisia asioita yleensä oman tieteenalansa näkökulmasta. Ajankohtaisista asioista kirjoittaminen on yksi tapa kaventaa kuilua tiedemaailman ja muun maailman välillä.

Suomen tiedetoimittajain liiton (2014) verkkosivun mukaan tiedebloggaaminen voidaan karkeasti jakaa tiedeblogin ja asiantuntijablogin pitämiseen. Tiedeblogeissa käsitellään tieteseen ja tutkimuksen tekemiseen liittyviä uutisia ja kokemuksia. Tiedeblogeihin luen blogit, joissa käsitellään toisten tekemiä tutkimuksia ja blogitekstin lopusta löytyy lähdeluettelo, mikäli tekstissä on viitattu toiseen tutkijaan tai tutkimukseen. Asiantuntijablogeissa otetaan kantaa laajemmin ja osallistutaan yhteiskunnalliseen keskusteluun. Tulen hyödyntämään tätä jakoa ja määritelmiä omassa tutkimuksessani, mutta lisään aineiston tarkastelun perusteella joukkoon kolme uutta luokkaa: yliopistopoliittinen blogi, tutkimusblogi ja projektiblogi. Mutta koska tutkin postauksia enkä blogeja, niin kutsun luokkia tiedeblogipostaus, asiantuntijablogipostaus, yliopistopoliittinen blogipostaus, tutkimusblogipostaus ja projektiblogipostaus.

4.1 Postauksien eri tyyppiluokat

Tiedeblogipostauksen määrittelen omassa tutkimuksessani postaukseksi, jossa käsitellään tieteseen ja tutkimukseen liittyviä asioita. Asiantuntijablogipostauksissa käsitellään ajankohtaisia asioita sekä tutkijan omaan erikoisalaan liittyviä aiheita. Yliopistopoliittisessa blogipostauksessa käsitellään yliopistopoliittisia asioita eli yliopistoja ja niiden toimintaa. Tutkimusblogipostauksessa on henkilökohtaisempi ote tutkimusaiheisiin kuin tiedeblogipostauksessa. Tutkimusblogipostauksessa pohditaan omaa

työn alla olevaa tutkimusta. Projektiblogipostauksiin luen kaikki postaukset, joissa on useampi kirjoittaja tai joissa kerrotaan selkeästi meneillä olevasta tai tehdystä projektista. Kuviossa 2 näkyvät kaikkien eri tyyppiluokkien erityispiirteet.

Kuvio 2. Blogipostausten tyyppiluokittelun kriteerit

Keräsin tutkimustani varten aineistoa kolmen suomalaisen yliopiston verkkosivustoilta. Vaasan ja Lapin yliopistojen blogifoorumit löytyvät yliopiston omalta verkkosivulta. Oulun yliopiston blogifoorumia ylläpidetään sanomalehti Kalevan verkkosivustolla. Keräämästäni materiaalista puolestaan tein taulukon, josta löytyvät omasta sarakkeestaan yliopiston nimi, tutkijan nimi, arvo, blogin nimi ja blogipostausten määrä. Taulukkoon 6 tiivistin tiedot ja siitä selviää yliopiston nimi, bloggaaaja sekä viisi eri blogipostaustyyppiä (tiedeblogipostaus, asiantuntijablogipostaus, yliopistopoliittinen blogipostaus, tutkimusblogipostaus ja projektiblogipostaus) sekä postausten määrä. Tämän luokittelun pohjalta valitsen aineistoni tutkimukseni toista vaihetta eli retorista analyysia varten. Alla käyn läpi jokaisen tyyppiluokan erityispiirteet, tulokset ja selvennän niitä esimerkkien avulla. Valitsen esimerkkeihin postauksia, joista nämä tyyppiluokkien erityispiirteet näkyvät selvästi, jotta lukija ymmärtää, millä perusteiden olen luokitellut postaukset.

Taulukko 2. Yliopistojen tutkijablogipostaustyypit

Yliopisto	Tiedeblogi- postaus	Asiantunti- jablogipos- taus	Yliopisto- poliittinen blogipos- taus	Tutkimus- blogipos- taus	Projektiblo- gipostaus	yht.
Vaasa	9	363	43	9	23	447
Oulu	4	9	3	3	9	28
Lappi	0	28	21	0	0	49
Yht.	13	400	67	12	32	524

Vaasan yliopiston blogialusta on ollut avoinna tutkijoille lokakuusta 2009. Vaasan yliopistossa ylivoimaisesti yleisin blogityyppi on asiantuntijablogi. Blogipostauksia oli 12. kesäkuuta 2015 mennessä tullut yhteensä 447, joista 363 kuului asiantuntijablogikategoriaan (ks. taulukko 2). Vaasan yliopistolla on kaksi tutkijabloggaajaa, jotka ovat julkaisseet paljon postauksia: filosofian professori Tommi Lehtonen ja aluetieteen professori Hannu Katajamäki. Molemmat esiintyvät blogeissaan selkeästi asiantuntijoina. Tommi Lehtosen 134 postauksesta 105 luokitui asiantuntijablogipostauskategoriaan ja Hannu Katajamäen 210 postauksesta 202 kuului asiantuntijablogipostauskategoriaan. Muiden tutkijoiden blogipostaukset jakaantuivat tasaisemmin eri tyyppiluokkiin.

Oulun yliopiston blogi löytyy Sanomalehti Kalevan verkkolehdestä, jonne on avattu Kampus-Kaleva niminen sivusto. Sivusto, joka on tarkoitettu Oulun yliopiston henkilökunnalle ja opiskelijoille avattiin tammikuussa 2015. Ensimmäinen postaus on tehty 8. tammikuuta 2015. Laskentahetkellä 12. kesäkuuta 2015 Tieteilijän ääni -nimisessä blogissa oli vain 28 postausta (ks. taulukko 3). Vaikka verkkolehden sivulla mainostetaan kirjoittajarinkiin kuuluvan jo 40 tutkijaa eri tieteenaloilta, blogipostauksia löysin 14 tutkijalta. Eniten postauksia oli professori Petri Lehenkarilla (8), joista 6 kuului asiantuntijablogipostausluokkaan. Muiden tutkijoiden postaukset jakautuivat tasaisemmin eri tyyppiluokkiin.

Lapin yliopiston verkkosivulta löytyy neljä blogiryhmää. Yliopiston blogit ovat nimeltään Tiedekirnu, Laajakulma, Taidekammi ja Opiskelijaelämää. Viimeinen blogi

on tarkoitettu opiskelijoille, joten sen blogitekstit eivät ole tässä tutkimuksessa mukana. Ensimmäinen postaus on tehty Laajakulma-blogiin 14. maaliskuuta 2011. Lapin yliopiston bloggaajien aktiivisuus on suhteellisen vähäistä postauksien määrästä päätellen. Postauksia oli laskentapäivään mennessä tullut vain 49 (ks. taulukko 4). Eniten postauksia oli tutkija Laura Tiitisellä (7). Kaikki hänen postauksensa kuuluivat asian-tuntijablogipostaustyyppiluokkaan.

4.1.1 Tiedeblogipostaus

Luokittelussani tiedeblogipostaukset ovat niitä, joissa käsitellään selkeästi vain tieteen ja tieteelliseen tutkimukseen liittyviä asioita. Postauksien lopussa on tieteellisiä lähteitä, mikäli kirjoittaja on tekstissään viitannut johonkin tutkijaan ja tutkimukseen. Myös erikoisalojen termien käyttö on yksi tiedeblogipostausta määrittävä tekijä. Vaasan, Oulun ja Lapin yliopiston blogipostauksista selkeä vähemmistö eli 13 kuului tähän tyyppiluokkaan. Aineistooni valitsemista blogipostauksista vai 7 luokittui tähän tyyppiluokkaan (ks. taulukko 3).

Taulukko 3. Tiedeblogipostausten määrät aineistossa

Tutkija	Tiedeblogipostaukset
Tommi Lehtonen	2
Hannu Katajamäki	5
Esa Hyyryläinen	0
Petri Lehenkari	0
Veikko Seppänen	0
Juho-Antti Junno	0
Laura Tiitinen	0
Kaarina Määttä	0
Kyösti Kurtakko	0
	Yht. 7

Vaasan yliopiston blogisivustolta löytyi 9 tiedeblogipostausluokkaan kuuluvaa kirjoitusta, joista 7 on aineistoni tutkijoiden postauksia. Filosofian professori Tommi Lehtosella oli 2 tiedeblogipostausluokkaan kuuluvaa postausta, joista toinen on otsikoitu *Tiede ja elämän ongelma* (julkaistu 14.04.2010). Luokittelin sen tiedeblogipostausluokkaan, koska kirjoittaja kertoo siinä CERNissä sijaitsevasta hiukkaskiihdyttimestä, jolla tutkijat pyrkivät selvittämään muun muassa maailmankaikkeuden synnyn peruskysymyksiä. Tekstissä viitataan myös kuuluisiin teoreettisen fysiikan ja ihmistieteiden tutkijoihin eli Albert Einsteiniin ja Ludwig Wittgensteiniin.

Toisella tutkimukseen valitsemallani tutkijabloggaajalla, aluetieteen professori Hannu Katajamäellä oli laskentahetkellä 5 tiedoblogipostausluokkaan kuuluvaa postausta. Esimerkiksi postaus, joka on otsikoitu *Maaseutupolitiikka integroidaan aluekehittämisen kokonaisuuteen* (julkaistu 16.12.2011) käsittelee Työ- ja elinkeinoministeriön teettämän tutkimuksen tuloksia. Ministeriön julkaisu on nimeltään *Innovaatio toiminnan edistäminen maaseudulla*. Katajamäki nivoo postauksessaan yhteen raportin tuloksia ja omaa tietoaan aiheesta. Hän on kirjannut postauksen loppuun kaksi tieteellistä lähdettä. Kolmannella Vaasan yliopiston tutkijalla, julkisjohtamisen professori Esa Hyyryläisellä ei ollut yhtään tiedeblogipostausluokkaan kuuluvaa postausta.

Oulun yliopiston blogisivustolta löytyi vain neljä tiedeblogipostausluokkaan kuuluvaa postausta. Yhden on postannut terveystieteiden laitoksen dosentti Erika Jääskeläinen, kaksi postauksista on kehitysbiologian professori Seppo Vainiolta ja viimeinen professori Heikki Huikurilta. Vainion postaus *Biotalousella on edellytykset Suomen yritystoiminnan piristysruiskeeksi* (julkaistu 09.06.2015) käsittelee nimensä mukaisesti Suomen biotaloutta ja sen tutkimusta. Postauksessaan hän korostaa Suomen yliopistojen korkeaa tasoa ja osaamista bioalan tutkimisessa. Postauksessaan hän käyttää lukuisia bioalan termejä, kuten *biosensorit* ja *biopankit*, jotka eivät välttämättä aukene maallikolle. Erikoisalan termien käyttö on myös yksi kriteeri tiedeblogipostausluokittelussa. Lapin yliopiston blogisivustolta ei löytynyt yhtään tiedeblogipostausluokkaan kuuluvaa postausta.

4.1.2 Asiantuntijablogipostaus

Asiantuntijablogipostauksissa yliopistojen tutkijabloggaajat ottavat laajemmin kantaa asioihin ja osallistuvat yhteiskunnalliseen keskusteluun. Useimmiten tämä keskustelu liittyy heidän omaan erikoisalaansa. Postauksissa esiintyy myös henkilökohtaisia mielipiteitä. Tämä on tyyppiluokka, johon luokituu selkeästi suurin osa yliopistojen tutkijoiden postauksista. Tutkimuksessa mukana olevan kolmen yliopiston blogipostauksista yhteensä 400 postausta luokitui tähän tyyppiluokkaan, joista 345 on aineistoni tutkijoiden postauksia (ks. taulukko 4).

Taulukko 4. Asiantuntijablogipostausten määrät aineistossa

Tutkija	Asiantuntijablogipostaukset
Tommi Lehtonen	105
Hannu Katajamäki	202
Esa Hyyryläinen	21
Petri Lehenkari	6
Veikko Seppänen	1
Juho-Antti Junno	0
Laura Tiitinen	7
Kaarina Määttä	2
Kyösti Kurtakko	1
	Yht. 328

Vaasan yliopistolta löytyi yhteensä 363 asiantuntijablogipostausta, joista 328 löytyvät aineistoni tutkijoiden postausten joukosta (ks. taulukko 4). Tommi Lehtosen postauksista 105 luokitui tähän luokkaan. Hänen postauksensa *Maailmankuvan muutos* (julkaistu 12.10.2011) käsittelee teknisten keksintöjen vaikutusta ihmisten maailmankuvaan. Postauksessaan hän esittää omia mielipiteitään aiheesta. Hänen mukaansa tieteiden yksittäisillä tutkimustuloksilla on vain vähäinen merkitys maailmankuvan muokkautumiseen. Sen sijaan tieteellisellä tutkimuksella ja akateemisella koulutuksella on kokonaisuutena suurempi merkitys siihen. Ajankohtaiseksi postauksen tekee viittaus postauksen alussa Nokian toimitusjohtajan Stephen Elopiin, jonka mukaan Nokian uudet puhelimet muuttavat käyttäjiensä maailmankuvan.

Oulun yliopiston blogisivustolta löytyi 9 tähän tyyppiluokkaan kuuluvaa postausta. Näistä 6 oli solu- ja kehitysbiologian professorin Petri Lehenkarin postauksia. Postauksessaan *Sinisen pulkan hukutusmetku* (julkaistu 07.04.2015) hän kirjoittaa kokemuksestaan heikoilla jäillä. Hän kertoo lukijoilleen aiheesta oman tuoreen kokemuksensa pohjalta. Pari päivää aiemmin hän oli ollut pelastamassa jäiden läpi pudonneita ihmisiä Oulussa. Asiantuntijablogipostausluokkaan tämä luokittui selkeästi henkilökohtaisen otteensa, ajankohtaisuutensa (julkaisuajankohta on heikkojen jäiden aikaa) sekä kirjoittajan roolin vuoksi. Postauksessaan Lehenkari kertoo olevansa ortopedi, joten hänellä on tilanteeseen nähden ollut riittävästi lääketieteellistä tietämystä.

Lapin yliopiston postauksista selvä enemmistö eli 28 postausta luokittui myös tähän tyyppiluokkaan. Eniten tähän tyyppiluokkaan kuuluvia postauksia oli yliopisto-opettaja, sosiaalialan julkisen viestinnän tutkija Laura Tiitisellä. Postauksessaan *Yhteiskunnan mustelmat* (julkaistu 23.12.2013) hän käsittelee sitä, kuinka käytännön sosiaalityö pääsee harvoin julkisuuteen ja syitä, miksi sosiaalialan työntekijät harvoin haluavat julkisuuteen. Tähän tyyppiluokkaan postaus kuuluu arkikielisten ilmausten, kuten *sossu*, *noh* ja *napakymppi*, henkilökohtaisuutensa, metaforien käytön ja yhteiskunnallisen aiheen vuoksi. Asiantuntijan hänestä tekee perehtyneisyys sosiaalialan julkiseen viestintään.

4.1.3 Yliopistopoliittinen blogipostaus

Yliopistopoliittisissa blogipostauksissa tutkijat ottavat kantaa yliopistopoliittisiin asioihin eli kaikkiin yliopiston opetusta, henkilöstöä, politiikkaa, päätöksiä, tavoitteita jne. koskeviin asioihin. Vaasan, Oulun ja lapin yliopistojen blogipostauksista yhteensä 67 blogipostausta luokittui tähän tyyppiluokkaan, joista 51 on aineistoni tutkijoiden postauksia (ks. taulukko 5).

Taulukko 5. Yliopistopoliittisten blogipostausten määrät aineistossa

Tutkija	Yliopistopoliittiset blogipostaukset
Tommi Lehtonen	26
Hannu Katajamäki	3
Esa Hyyryläinen	6
Petri Lehenkari	1
Veikko Seppänen	1
Juho-Antti Junno	0
Laura Tiitinen	0
Kaarina Määttä	10
Kyösti Kurtakko	4
	Yht. 51

Vaasan yliopiston postauksista 43 luokituu tähän tyyppiluokkaan. Näistä 35 on aineistoni tutkijoiden postauksia. Eniten tämän tyyppiluokan postauksia on Tommi Lehtosella, jolla asiantuntijablogipostauksia on 26. Toiseksi eniten tämän tyyppiluokan postauksia on tehnyt Esa Hyyryläinen eli 6. Lehtonen käsittelee postauksessaan *Yliopistojen yhteiskuntavastuu* (julkaistu 26.10.2011) nimensä mukaisesti yliopistojen yhteiskuntavastuun ideaa. Hän kirjoittaa aiheesta muun muassa viitaten yliopistolaikiin ja kertoen, mitä yhteiskuntavastuun nimissä yliopistoilta vaaditaan. Postaus käsittelee siis yliopiston tehtävää, joten se luokituu aiheensa puolesta yliopistopoliittisen blogipostausluokkaan.

Oulun yliopiston postauksista 3 luokituu tähän tyyppiluokkaan. Näistä 2 on aineistoni tutkijoiden postauksia. Postaukset ovat kaikki eri tutkijoilta. Professori Veikko Seppänen käsittelee postauksessaan *Kansainvälistä opiskelua ja yhdessä oppimista* (julkaistu 08.01.2015) ulkomaalaisten opiskelijoiden kokemuksia Suomen yliopisto-opiskelusta, opettamista, mentorointia ja yhteistyötä. Hän kertoo postauksensa alussa, että kansainvälisten opiskelijoiden määrä on kampuksella jo huomattava. Petri Lehenkarin postaus *Oulun yliopiston ongelmallinen tilanne johtuu sisäisen rahanjaon vääristymistä* (julkaistu 16.06.2015) käsittelee sitä, kuinka Oulun yliopistolla tehtävillä muutoksilla pyritään turvaamaan yliopiston talous, joka ei kirjoittajan mukaan ole yliopiston ensisijainen tehtävä. Hän on huolissaan erityisesti oman erityisalansa eli lääketie-

teellisen tiedekunnan kohtalosta. Postauksessaan hän kertoo aika seikkaperäisesti yliopistolla tehdyistä ja suunnitelluista säästötoimenpiteistä. Postaus luokituu yliopistopoliittiseen blogipostausluokkaan.

Lapin yliopiston blogipostauksista 21 luokitui tähän tyyppiluokkaan. Näistä 14 on aineistoni tutkijoiden postauksia. Eniten yliopistopoliittisia postauksia oli vararehtori, kasvatustieteiden professori Kaarina Määttä. Kymmenen hänen 12:sta postauksestaan kuuluu tähän tutkijablogipostausluokkaan. Hän käsittelee esimerkiksi postauksessaan *Iloiten kukin oppikoon ja opettakoon* (julkaistu 24.10.2011) oppimisen iloa ja sitä, miten saada iloa niin oppimiseen ja opettamiseenkin. Postauksessa kirjoittaja pohtii yliopiston toimintaa oppimisen ja opettamisen näkökulmista ja sitoo aiheen Lapin yliopiston tämän hetkisiin painotuksiin.

4.1.4 Tutkimusblogipostaus

Tutkimusblogipostauksissa yliopistotutkijat pohtivat ja käsittelevät omia tutkimuksiaan. Tähän tyyppiluokkaan luokituttavat postaukset, joissa kirjoittaja puhuu omista tutkimuksistaan, ei toisten tekemistä tutkimuksista. Kolmen yliopiston blogipostauksista vain 12 kuului tähän tyyppiluokkaan. Näistä 3 on aineistoni tutkijoiden postauksia (ks. taulukko 6).

Taulukko 6. Tutkimusblogipostausten määrät aineistossa

Tutkija	Tutkimusblogipostaukset
Tommi Lehtonen	1
Hannu Katajamäki	0
Esa Hyyryläinen	1
Petri Lehenkari	0
Veikko Seppänen	1
Juho-Antti Junno	0
Laura Tiitinen	0
Kaarina Määttä	0
Kyösti Kurtakko	0
	Yht. 3

Vaasan yliopistossa tutkimusblogipostausluokkaan kuului 9 postausta, joista 2 on aineistoni tutkijoiden postauksia (ks. taulukko 6). Eniten tutkimusblogipostauksia (3) oli professori Pirkko Vartiainen. Postauksessaan *Kansalaiset ovat avain yhteiskunnan kompleksisten ongelmien ratkaisemiseen* (julkaistu 31.12.2012) hän kertoo johtamastaan Ihmisen ääni -tutkimushankkeesta. Hanke on nelivuotinen ja postaushetkellä se on kirjoittajan mukaan puolessavälissä. Hankkeessa testataan ja analysoidaan kansalaisten osallistumisen mahdollisuuksia ja pohditaan kansalaisten osallistumista yhteiskunnallisesti vaikeiden ja monisärmäisten ongelmien ratkaisemiseen. Postaus voisi luokitua myös projektiblogipostausluokkaan, sen projektinomaisesta luonteesta ja hankkeeseen osallistuvien lukumäärästä johtuen. Luokittelen sen kuitenkin tähän tyyppiluokkaan, koska Vartiainen johtaa hanketta ja kertoo siitä omassa blogissaan. Tekstistä ei myöskään löydy muiden hankkeeseen osallistujien nimiä.

Oulun yliopiston tutkimusblogipostauksista 3 luokitui tähän tyyppiluokkaan, joista 1 on toisen vaiheen aineistoni tutkijan postaus (ks. taulukko 6). Jokaisella postauksella on eri kirjoittaja. Yksi postauksista on Veikko Seppäseltä. Hän kertoo postauksessaan *Pysty- vai vaakasuoraa bisnestä ja eteen- vai taaksepäin?* (julkaistu 28.4.2015) olevansa mukana useammassa tutkimushankkeessa, joissa tarkastellaan liiketoimien muuttuvia suuntia. Postauksessaan hän summaa eri tutkimustensa tuloksia aiheesta. Postaus luokituu tutkimusblogipostausluokkaan selkeästi, koska siinä tutkija kertoo omista ja muista tutkimuksista, joissa hän on osallisena. Tutkijatohtorin Hanna Tiirinin laskentahetkellä ainoa postaus kuului tähän tyyppiluokkaan. Hän käsittelee postauksessaan *Tuottamisajattelun sijaan asiakaslähtöisyyttä terveydenhuoltoon* (julkaistu 17.02.2015) väitöstutkimustaan. Väitöskirjan aiheena on terveydenhuollon asiakaslähtöisyyden ilmiöt erityisesti perusterveydenhuollossa. Hän kertoo selkeästi omasta tutkimuksestaan ja siitä vetämistään johtopäätöksistä, joten se luokituu tutkimusblogipostausluokkaan. Lapin yliopiston blogipostauksista yksikään ei luokittunut tähän tyyppiluokkaan.

4.1.5 Projektiblogipostaus

Projektiblogipostausluokkaan kuuluvat postaukset, joissa on useampi kirjoittaja tai joissa kerrotaan selkeästi meneillä olevasta tai tehdystä projektista. Yhtenä määrittävänä tekijänä on, että postauksessa on mainittu useamman projektiin osallistuvan tai osallistuneen tutkijan nimet. Vaasan, Oulun ja Lapin yliopistojen blogipostauksista yhteensä 32 luokitui tähän tyyppiluokkaan. Näistä 5 on aineistoni tutkijoiden postauksia (ks. taulukko 7).

Taulukko 7. Projektiblogipostausten määrät aineistossa

Tutkija	Projektiblogipostaukset
Tommi Lehtonen	0
Hannu Katajamäki	0
Esa Hyyryläinen	0
Petri Lehenkari	1
Veikko Seppänen	1
Juho-Antti Junno	3
Laura Tiitinen	0
Kaarina Määttä	0
Kyösti Kurtakko	0
	Yht. 5

Vaasan yliopiston blogisivustolta löytyi 23 tähän tyyppiluokkaan kuuluvaa postausta. Näistä yksikään ei ole aineistoni tutkijoiden postaus (ks. taulukko 7). Eniten tämän tyyppiluokan postauksia oli dosentti, yliopistolehtori Seija Ollilalla. Kaikki eli 6 hänen postaustaan kuuluivat projektiblogipostausluokkaan. Postauksessaan *Mediatutkimuksen päivillä Turussa (Ollila)* (julkaistu 08.02.2011) hän kertoo mediatutkimuspäivistä, jossa hän oli mukana esittelemässä yhtä Vaasan yliopiston tutkimusartikkelihanketta. Postauksessa hän myös avaa hieman tutkimushankkeen ideaa sekä kertoo kaikkien siihen osallistuvien nimet. Postaus täyttää kaikki projektiblogipostausluokan kriteerit.

Oulun yliopiston blogipostauksista 9 luokittui tähän tyyppiluokkaan. Näistä 5 on ai-neistoni tutkijoiden postauksia. Eniten tämän tyyppiluokan postauksia oli tutkijatoh-tori Juho-Antti Junnolla. Postauksessaan *Lopultakin myös gorillojen pariin* (julkaistu 14.01.2015) hän kertoo tutkimusprojektistaan Ruandan vuorigorillojen parissa. Teks-tissä ei mainita muita projektiin osallistuvien tutkijoiden nimiä, mutta Junno kirjoittaa koko ajan me-muodossa sekä viittaa aiempiin aiheista tehtyihin tutkimuksiin, joten luokittelin postauksen kuuluvaksi projektiblogipostausluokkaan. Kaikki kolme hänen postaustaan kertovat samasta projektista. Ensimmäisessä postauksessaan hän mainit-see amerikkalaisten yhteistyökumppaneiden nimet. Tekstissä viitataan muihin suoma-laisiin tutkijoihin, jotka ovat osallistuneet kyseiseen tutkimukseen, mutta heidän ni-miään ei mainita. Lapin yliopiston blogipostauksista yksikään ei luokittunut tähän tyyppiluokkaan.

4.2 Tyyppiluokittelun yhteenveto

Otin blogipostausluokitteluuni mukaan kolmen suomalaisen yliopiston (Vaasan, Ou-lun ja Lapin yliopisto) blogipostaukset. Yhteensä näiltä löytyi laskentapäivään (12.06.2015) mennessä 524 blogipostausta (ks. taulukko 8). Luokittelun tuloksena sel-visi, että asiantuntijablogipostaukset olivat selkeästi yleisin tutkijablogipostaus-luokka. Tähän luokkaan kuului yhteensä 400 postausta. Toiseksi yleisin oli yliopisto-poliittinen blogipostausluokka 67 postauksella. Taulukosta 8 selviää muiden tyyppi-luokkien yleisyys.

Taulukko 8. Yhteenveto yliopistojen tutkijablogipostaustyypeistä

	Vaasan yliopisto	Oulun yliopisto	Lapin yliopisto	Yht.
Tiedeblogipostaus	9	4	0	13
Asiantuntijablogipostaus	363	9	28	400
Yliopistopoliittinen blogipostaus	43	3	21	67
Tutkimusblogipostaus	9	3	0	12
Projektiblogipostaus	23	9	0	32
Yht.	447	28	49	Yht. 524

Valitsin yhdeksältä tutkijalta kultakin kolme laskentahetkellä viimeisintä postausta. Toisessa vaiheessa eli retorisisessa analyysissä aineistoni koostuu siis yhteensä 27 postauksesta. Toisen vaiheen aineiston valintakriteerinä pidin sen löytämisen helppoutta, johon vaikuttavat sekä blogin selkeys ja sijainti. Vaasan yliopiston blogisivusto löytyy helposti suoraan etusivun medialinkin takaa. Se on hyvin jäsennetty siten, että osalla tutkijoista on oma bloginsa, jonka alta löytyvät kaikki heidän postauksensa kronologisessa järjestyksessä. Oulun yliopiston tutkijablogipostaukset löytyvät sanomalehti Kalevan verkkosivulta, jossa ne ovat kaikki allekkain aikajärjestyksessä. Sivulta ei voi hakea tutkijan nimellä postauksia eikä myöskään aiheella. Postaukset ovat selatavissa ainoastaan kronologisessa järjestyksessä uusimmasta vanhimpaan. Lapin yliopiston blogisivusto on myös helposti löydettävissä yliopiston omalta verkkosivulta. Sieltä löytyy neljä blogia, joissa tutkijoiden postaukset ovat allekkain aikajärjestyksessä eli niitä pääsee selaamaan uusimmasta vanhimpaan. Tutkijoilla ei ole omia blogejaan, joten heidän nimillään on vaikea löytää postauksia. Kirjoittajan nimi selviää postauksen lopusta.

Vaasan yliopiston filosofian professori Tommi Lehtonen käsittelee postauksissaan filosofisia kysymyksiä laajasti eri näkökulmista. Suurin osa hänen postauksistaan eli 105 luokittui asiantuntijablogipostaus tyyppiluokkaan. Aluetieteen professori Hannu

Katajamäki sen sijaan osoittaa kiinnostustaan yhteiskunnan alueellisiin rakenteisiin ja asioihin. Myös hänen postauksistaan suurin osa eli 202 luokittui asiantuntijablogipostaus tyyppiluokkaan. Monissa postauksissaan hän käsittelee ajankohtaisia asioita koskien Pohjanmaan aluekehitystä ja -suunnittelua. Julkisjohtamisen professori Esa Hyyryläinen puolestaan tekee postauksissaan havaintoja hallinnollisista asioista. Hänen kiinnostuksensa julkiseen hallintoon selviää blogipostausten aiheista. Suurin osa myös hänen postauksistaan luokittui asiantuntijablogipostaus tyyppiluokkaan eli 21 postausta 28:sta.

Oulun yliopiston solu- ja kehitysbiologian professori Petri Lehenkarin 8:sta postauksesta 6 kuului asiantuntijablogityyppiluokkaan, ja niissä hän käsittelee oman alansa asioita henkilökohtaisella otteella, tuoden kuitenkin esiin oman ammattitaitonsa lääkärinä ja akateemisen pätevyytensä. Professori Veikko Seppänen on muun muassa kauppatieteiden tohtori ja tämän alan kiinnostus näkyy kahdessa hänen neljästä postauksestaan. Kaksi muuta käsittelevät opiskelua, yliopistomaailmaa ja kansainvälisyyttä. Jokainen postaus luokittui sisällön mukaan omaan tyyppiluokkaansa. Tutkija-tohtori Juho-Antti Junnon kolme postausta käsittelevät kaikki hänen tutkimusprojektitään Ruandan vuorigorillojen parissa, luokittuen täten projektiblogipostaus tyyppiluokkaan.

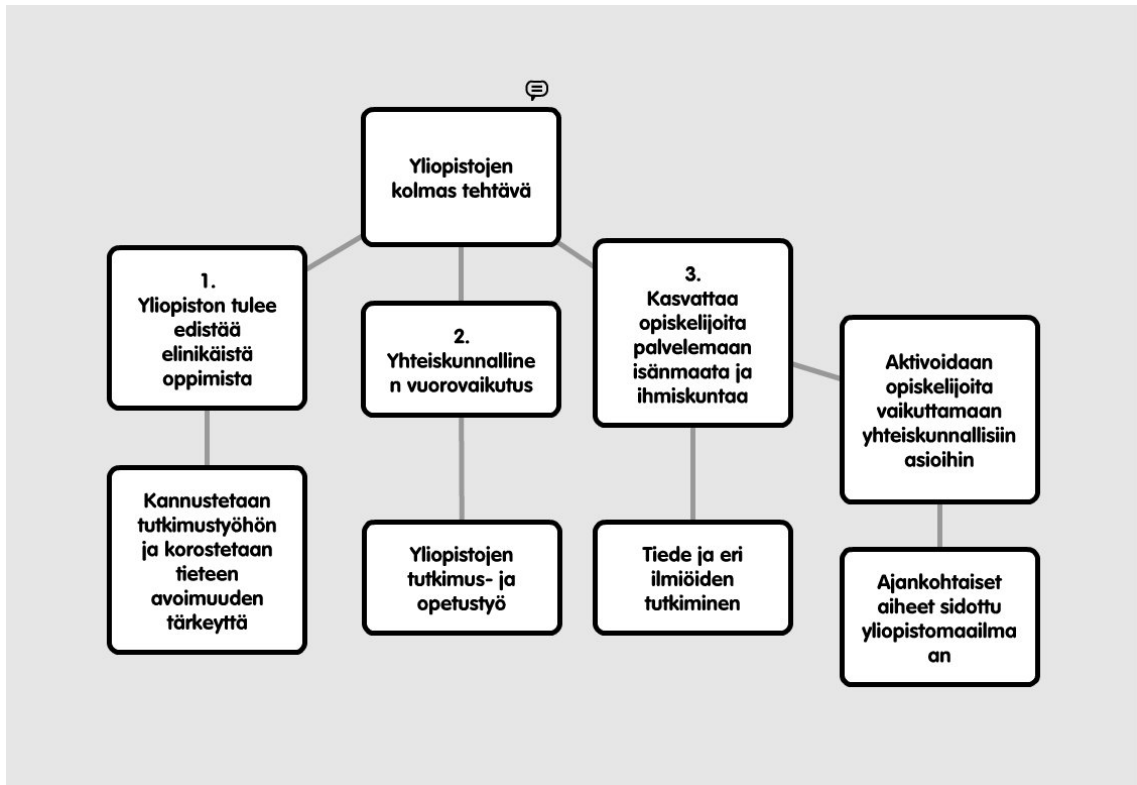
Lapin yliopiston sosiaalialan julkisen viestinnän tutkija Laura Tiitisen kaikki postaukset luokittuivat asiantuntijablogityyppiluokkaan. Seitsemässä postauksessaan hän käsittelee sosiaalialan eri ilmiöitä. Vararehtori Kaarina Määtän kahdestatoista postauksesta 10 kuului yliopistopoliittiseen blogityyppiluokkaan. Niissä hän käsittelee laajasti opiskelua ja yliopistopoliittisiin asioihin liittyviä aiheita. Kaksi muuta hänen postauksistaan luokittuivat asiantuntijablogityyppiluokkaan. Kasvatustieteen professori Kyösti Kurtakon viidestä postauksesta 4 kuului yliopistopoliittinen blogityyppiluokkaan. Hänen postauksensa käsittelevät yliopiston toimintaympäristöä, yliopistoissa tehtävää tutkimustyötä sekä opetustyötä. Yksi hänen postauksistaan luokittui asiantuntijablogityyppiluokkaan ja siinä hän pohtii tohtorikoulutuksen historiaa ja tulevaisuutta henkilökohtaisilla mielipiteillä höystettynä.

4.3 Yliopistojen kolmannen tehtävän näkyvyys tutkijablogipostauksissa

Yliopistojen kolmantena tehtävänä pidetään muun muassa tiedeyhteisöjen kanssakäymistä ja yhteiskunnallista vuorovaikutusta (Strellman & Vaattovaara 2013: 15). Vuorovaikutuksen tulee tukea yliopistossa tehtävää perustyötä eli tutkimus- ja opetustyötä (Helsingin yliopisto 2015). ”Suomen lainsäädäntöön on kirjattu yliopiston kolmanneksi tehtäväksi kasvattaa opiskelijoita palvelemaan isänmaata ja ihmiskuntaa. Tehtävää hoitaessaan yliopistojen tulee edistää elinikäistä oppimista ja toimia vuorovaikutuksessa muun yhteiskunnan kanssa”. (FINLEX 2009.)

Viimeinen eli kolmas tehtävä vaikuttaa näistä eniten tutkijoiden tarpeeseen kirjoittaa blogitekstejä. Kankaalan, Kaukosen, Kutinlahden, Lemolan, Niemisen ja Välimaan (2004) mukaan yliopiston kolmas tehtävä on laajasti määriteltynä niiden yhteiskunnallinen palvelutoiminta. Kapeammin ymmärrettynä kyse on markkinaehtoisesta ja kaupallisesta toiminnasta. (Kankaala ym. 2004: 11.) Valtion osuus yliopistotutkimuksen rahoituksesta pieneni 1990-luvun alussa. Aluksi ulkopuolisten rahoituslähteiden osuus oli noin kolmannes tutkimuksen perusrahoituksesta. Vuonna 2001 osuus oli kasvanut jo noin 55 prosenttiin. (Kankaala ym. 2004: 72.) Tutkijoilta odotetaan näkyvyyttä, sillä jokainen tutkimusprojekti on kiinni rahoituksesta. Rahoittajien pitää tietää, mihin he rahansa sijoittavat. Tämä luo julkaisupainetta. Julkiselta tutkimustoiminnalta odotetaan Kaukosen (2004) mukaan yhtäältä perinteistä tieteellistä laatua ja tuottavuutta ja toisaalta yhteiskunnallista relevanssia ja vaikuttavuutta.

Kuvio 3. Yliopistojen kolmas tehtävä ja sen ilmenemismuodot postauksissa

Viitteitä yliopistojen kolmannen tehtävän huomioimisesta näen selkeästi yliopistopoliittisissa blogipostauksissa (ks. kuvio 3). Niissä tutkijat pohtivat muun muassa yliopistojen tutkimus- ja opetustyötä. Tämä näkyy esimerkiksi (1).

(1) Opiskelijakeskeinen yksilöllisyys ilmenee yliopiston opiskelu- ja opetusilmapiirinä, jota ilmentää myönteinen ja inhimillinen välittämisen kulttuuri. Se näkyy keskinäisenä arvostuksena, ajan antamisena ja oppimista/ opetusta kattavasti läpäisevänä auttamis- ja tukemisotteena. (24)

Esimerkissä 1 Määttä pohtii, miten yliopistossa voidaan parhaiten tukea opiskelijoita ja luoda myönteinen oppimisilmapiiri. Tämä liittyy läheisesti yliopistojen kolmanteen tehtävään, sillä motivoituneet opiskelijat oppivat ja vievät tietoa eteenpäin ja ovat täten vuorovaikutuksessa ympäristön kanssa.

Myös asiantuntijablogipostauksissa on huomioitu yliopistojen kolmas tehtävä. Niissä käsitellään usein ajankohtaisia yhteiskunnallisia asioita, jotka on sidottu yliopisto-maailmaan. Oletan, että postausten yksi kohderyhmä on opiskelijat ja tutkijat haluavat aktivoida heitä ajattelemaan ja pohtimaan yhteiskunnallisesti ja erikoisalakohtaisesti merkittäviä asioita. Tämä ilmenee esimerkissä (2).

(2) Onko tämä kaikki bisnestä vai hyväntekeväisyyttä vai jotain siltä väliltä ja onko tuollaista väliä edes olemassa? Tutkijana voinen vastata, että juuri sitä kannattaa selvittää. (13)

Esimerkissä 2 Seppänen kannustaa lukijaa pohtimaan kanssaan ajankohtaisesti tärkeää asiaa. Hän korostaa omaa tutkijan rooliaan ja oletettavasti puhuu kollegoilleen ja opiskelijoille. Postaus käsittelee yhteiskunnallista yritystoimintaa, joka kuuluu läheisesti tutkimuksen aihepiiriin. Bloggaaja kannustaa lukijaa miettimään ja mahdollisesti osallistumaan aiheen tutkimiseen. Yliopistojen kolmas tehtävä toteutuu nimenomaan tämän opiskelijoiden aktivoinnin kautta. Opettaja osallistaa opiskelijan vaikuttamaan yhteiskunnallisiin asioihin.

Tiedeblogeissa, tutkimusblogeissa ja projektiblogeissa yliopistojen kolmannen tehtävän piirteitä esiintyi vähemmän, mutta joitakin pieniä viitteitä tämän seikan huomioimisesta löysin erityisesti tiedeblogeista. Tiede ja eri ilmiöiden tutkiminen on olennainen osa akateemista maailmaa ja myös sen tehtävä. Tästä näkökulmasta tiedeblogeissa yliopistojen kolmas tehtävä on huomioitu. Tämä näkyy esimerkissä (3).

(3) Tiede on lisäksi perimmiltään ollut aina avointa. Silti voinee kysyä, mitä kannattaa avata, koska ja kenelle. Futurologin vastaus on, että olemme jo avanneet tai tulemme avaamaan digitalisoituneessa mediassa aivan kaiken, heti ja kenelle tahansa parhaaseen Aatami etsii Eevaa -tyyliin. Mojovat tiedemiesten ja -naisten paljastukset siis vain odottaisivat Youtubessa tai muualla somessa meitä kaikkia, elleivät jo siellä olisi. (15)

Esimerkissä 3 Seppänen puhuu opiskelijoille heidän omalla kielellään. Sosiaalinen media ja sen hyödyntäminen opiskelu- ja työelämässä on tätä päivää ja opiskelijoille

luontaisia medioita. Bloggaaja muistuttaa opiskelijoita tieteen avoimuuden tärkeydestä ja eri kanavista, joissa sitä voidaan levittää. Näin hän osallistaa opiskelijoita vaikuttamaan yhteiskunnallisesti ja avaamaan akateemisen maailman rajoja.

5 TUTKIJABLOGITEKSTIEN RETORINEN ANALYYSI

Retorisessa analyysissä täytyy aina ottaa huomioon tilanne, jossa tekstiä on tuotettu. Teksti ei ole pelkästään tapa kertoa ja hahmottaa maailmaa. Tilanne, jossa tekstiä on tuotettu sekä kirjoittajan hahmotus tuosta tilanteesta vaikuttavat suuresti tekstiin ja siihen, kuinka lukija sen ymmärtää. Tekstiä on aina analysoitava jotain taustaa vasten. Karlberg ja Mral (1998: 19–55) ovat jakaneet retorisen analyysin vaiheet viiteen osaan: konteksti, jäsentely, perustavat vaikuttamisen keinot, argumenttianalyysi ja tyyli. Analysoin yhdeksän yliopistotutkijan blogipostauksia. Olen valinnut tutkimukseeni jokaiselta tutkijalta kolme laskentahetkellä viimeisintä postausta. Analyysissani on mukana yhteensä 27 postausta. Määrä on riittävä vastaamaan tutkimuskysymyksiini ja antamaan viitteitä siitä, miten tutkijat pyrkivät lukijansa vakuuttamaan. Valitsin siis toisen vaiheen aineistoni postausajankohdan mukaan.

Blogipostaukset koostuvat tekstistä, kuvista, kuvateksteistä, mainoksista, videoista ja symboleista. Tässä tutkimuksessa keskityn pelkästään postauksen tekstin analysointiin. Kuvatekstejä en tutki, koska ne liittyvät niin olennaisesti kuviin. Olen numeroinut postaukset juoksevilla numeroinnilla siten, että ensimmäinen postaus on teksti numero 1, toinen postaus teksti numero 2 ja niin edelleen.

5.1 Konteksti

Retorisessa analyysissä konteksti eli asiayhteys on tärkeä osa kokonaisuutta. Tekstit pitää liittää johonkin asiayhteyteen, jotta niitä voidaan tutkia tiettyä taustaa vasten. Kontekstista riippuu muun muassa se, miten vastaanottaja ymmärtää tekstin. Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan kielenkäyttö on tapahtuma, jossa puhuja toimii tietyistä kontekstista ja ymmärryksestään siitä. Retoriikka eli vakuuttaminen alkaa siis aina tilanteesta, jossa puhuja ja vastaanottaja ovat. (Karlberg & Mral 1998: 21.)

Ilman kontekstin selvittämistä, tekstiä on vaikea ymmärtää oikein eli sillä tavoin, mitä kirjoittaja on tarkoittanut. Karlberg ja Mralin (1998) mukaan konteksti selviää tutkimalla muun muassa, mihin genreen ja retoriseen tilanteeseen teksti kuuluu. Termi kairos kuvaa selkeästi retoriikan tilannesidonnaisuutta. Kairos pitää sisällään sen, että puhuja on miettinyt ja suunnitellut tarkkaan esiintymisensä siten, että se sopii täydellisesti tilanteeseen. (Karlberg & Mral 1998.)

5.1.1 Genre eli lajityyppi

Tekstiä analysoitaessa on hyvä aloittaa selvittämällä, mihin genreen se kuuluu ja missä teksti esitetään. Aineistoni löytyy internetistä yliopistojen blogifoorumeilta. Genren selvittämisessä on tärkeää selvittää myös, mikä on tekstin suhde muihin teksteihin ja onko se osa laajempaa kokonaisuutta. Tämä kytkös käy ilmi esimerkissä (4), joka on Juho-Antti Junnon projektiblogipostaus tyyppiluokkaan kuuluva kirjoitus.

(4) Tutkimusryhmät ovat seuranneet niitä ja havainnoineet niiden käyttäytymiseen liittyviä asioita niiden elämän eri vaiheissa ja useiden yksilöiden osalta tiedetään esimerkiksi ikä hyvinkin tarkasti. Tällaiset taustatiedot auttavat tutkimustamme huomattavasti. (18)

Esimerkissä 4 Junno viittaa aiempiin tutkimuksiin, jotka auttavat häntä omassa tutkimuksessaan. Hänen kaikki kolme postaustansa kertovat samasta projektista, joten ne ovat kaikki kytköksissä toisiinsa. Junno raportoi niissä projektin kuulumisia ja eri vaiheita.

Tutkijablogipostaukset ovat kytköksissä toisiinsa esimerkiksi viittauksilla aiempiin postauksiin, kuten esimerkistä 4 käy ilmi. Viitauksia löytyy myös muiden tekemiin tutkimuksiin ja blogipostauksiin, median esittämiin kommentteihin ja yleisön reaktioon. Se, että tutkijat lukevat toistensa blogipostauksia näkyy esimerkissä (5).

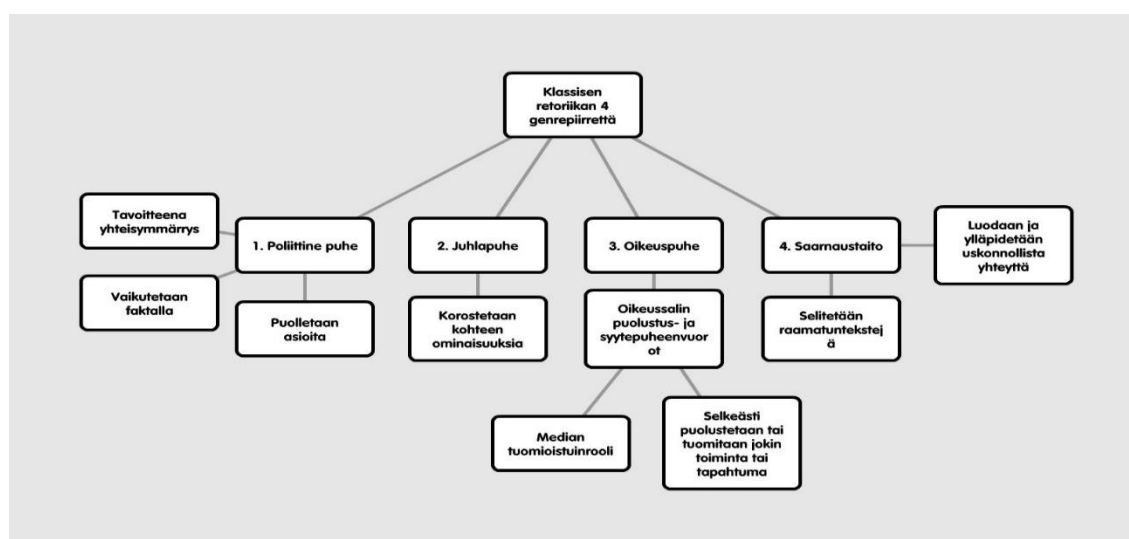
(5) Tällä kertaa Hallinnon tutkija jatkaa kollega Katajamäen blogin innoittamana teemasta, jota on tutkinut 1990-luvulta lähtien. (7)

Esimerkissä 5 Hyyryläinen aloittaa postauksensa viittaamalla kollegansa kirjoittamaan aiempaan postaukseen. Samoin hän kertoo itse tutkineensa yli 20 vuotta kyseistä aihetta. Postauksessaan hän käy läpi aiheen (New Public Management) vaiheita 1990-luvulta tähän päivään.

Tiedeblogipostauksissa on usein merkitty lähde loppuun, mutta ei suinkaan aina. Tällä viitataan aiempiin tutkimuksiin. Postaukset ovat spesifistä tieteenalasta riippumatta pääsääntöisesti subjektiivisia. Tämä ilmenee siten, että bloggaajat ovat ripotelleet tieteellisen tekstin sekaan vapaasti omaa pohdintaansa ja tulkintaansa. Oma mielipide tieteellisesti tutkittuun asiaan näkyy esimerkissä (6).

(6) Näin kolmen biologisen vanhemman yhtyminen koeputkessa on oman kristillisen näkemykseni mukaan yhtä pyhä tapahtuma kuin luomuyhdyntä lähetyssaarnaaja-asennossa. Aamen. (10)

Esimerkissä 6 Lehenkari puhuu kolmivanhemmuuden mahdollisuudesta ja eettisyydestä. Hän kertoo suoraan oman kantansa asiaan, jota koko postaus käsittelee. Postauksessa on tarkkoja kuvauksia ja viittauksia aiheesta tehtyihin tutkimuksiin. Tästä syystä olisin kaivannut lähteitä tekstin loppuun.

Kuvio 4. Klassisen retoriikan genepiirteet (Karlberg & Mral 1998: 22–23)

Klassinen retoriikka jakaa puheen ja muut vaikuttamaan pyrkivät tekstit neljään genreen (ks. kuvio 4): poliittinen puhe, juhlapuhe, oikeuspuhe ja saarnaustaito (Karlberg & Mral 1998: 22). Tämän jaottelun pohjalta blogipostauksien on vaikea nähdä kuuluvan yhteen tiettyyn genreen. Löysin postauksista eniten poliittisen puheen genren piirteitä. Niissä puolletaan voimakkaasti asioita ja halutaan vaikuttaa yleisöön faktatietona esitetyillä asioilla. Karlbergin ja Mralin (1998: 22) mukaan poliittisen puheen genressä puhuja tai kirjoittaja puoltaa tai varoittaa vastaanottajaa jostain tapahtumasta tai asiasta. Tavoitteena on, että keskustelu päättyy yhteisymmärrykseen. Blogikirjoitukset sopivat interaktiivisuutensakin puolesta poliittisen puheen genreen. Asian puoltaminen ja sosiaalisen median tarjoaman interaktiivisuuden mahdollisuus käyvät ilmi esimerkistä (7).

(7) Voin suositella kaikille muillekin tällaista varhaista Citizen scientist -kokemusta avoimen tiedon tuottamisen parissa. (15)

Esimerkissä 7 Seppänen ottaa vahvasti kantaa jonkun asian puolesta ja suosittelee muita toimimaan samoin. Postaus kokonaisuudessaan luokituu selkeästi poliittisen puheen genreen, koska kirjoittaja puhuu siinä hyvin myönteiseen sävyyn avoimen tiedon puolesta.

Vaikka blogiteksteissä on enemmän poliittisen puheen genreen liittyviä piirteitä, näen niissä myös juhlapuheen ominaisuuksia. Juhlapuheessa puhuja korostaa kohteensa joitain ominaisuuksia. Sen ei tarvitse olla ihminen, vaan kohteena voi myös olla vaikka vuodenaika, kaupunki tai vaikka jääkiekkjoukkue. (Karlberg & Mral 1998: 22.) Juhlapuheen piirteistä kertoo esimerkki (8).

(8) Ne opettajat, jotka käyttävät tenttiakvaariota, ovat ilmaisseet tyytyväisyytensä monesta järjestelmän tuomasta edusta. Alussa kysymyspatteriston luominen vie aikaa, mutta pitkällä aikavälillä opettajien työmäärä helpottuu: jokaista tenttiä ei tarvitse suunnitella erikseen, vaan järjestelmä luo yksilöllisen tentin. (22)

Esimerkissä 8 Määttä kuvailee Lapin yliopistossa vuonna 2010 käyttöönotettua tenttiakvaariota, kehuu sen ominaisuuksia sekä sitä, kuinka se helpottaa niin opettajien

kuin opiskelijoidenkin työskentelyä. Kaarina Määtän kaikissa kolmessa postauksessa juhlapuhe on hallitsevana piirteenä.

Oikeuspuheen genren piirteitä kuullaan luonnollisesti oikeussalissa asianajajien puolustus- ja syytepuheenvuoroissa. Tämän lisäksi media ottaa usein tuomioistuimen roolin informoidessaan esimerkiksi poliitikkojen toimista, joiden toimet ovat hyvän moraalin vastaisia. (Karlberg & Mral 1998: 22–23.) Lasken postaukset, joissa selkeästi tuomitaan tai puolustetaan jotain toimintaa tai tapahtumaa, kuuluvaksi oikeuspuheen genren piiriin. Näitä piirteitä näkyy esimerkissä (9).

(9) Englannissa ollaan säätämässä lakia, joka sallii kolmen biologisen vanhemman vanhemmuuden. Tämä on hieno asia, Tämä on ihmisoi-
keusasia. Tämä on kannanotto. Tämä on rohkeutta ottaa kantaa vaikeaan biologiseen ja moraaliseen ongelmaan. (10)

Esimerkissä 9 Lehenkari asettuu voimakkaasti uuden lakiehdotuksen puolelle. Tässä kappaleessa on sekä juhlapuheen että oikeuspuheen piirteitä. Oikeuspuheenpiirteet ilmenevät asian puolustamisena sekä kannatuksena. Juhlapuheen piirteet puolestaan asian korostuneena ylistämisenä. Lukijalle ei jää epäselväksi, että kirjoittaja ihailee Englannin päätöksentekoorganisaation rohkeutta. Oikeuspuheen piirteitä löytyy myös esimerkissä (10).

(10) Työntekijällä tulee olla oikeus kertoa siitä, ettei heillä ole aikaa tehdä työtään kunnolla, siitä ettei asiakkaiden tarpeisiin kyetä vastaamaan ja siitä jos paikallispoliittisilla päätöksillä tai organisaation sisäisillä toimilla luodaan lainsäädännön vastaisia tilanteita asiakkaille. (19)

Esimerkissä 10 Tiitinen kertoo vahvasti mielipiteensä, joka puoltaa työntekijöiden oikeuksia. Hän myös viittaa oikeusjärjestelmään muun muassa käyttämällä ilmaisuja *paikallispoliittisilla päätöksillä ja lainsäädännön vastaisia*. Näistä syistä lasken postauksen kuuluvan oikeuspuheen piiriin. Siitä löytyy myös poliittisen puheen genren piirteitä. Halu vaikuttaa faktatiedolla näkyy esimerkissä (11).

(11) Yllä kuvatut esimerkit kuvaavat sosiaalityöntekijöiden julkituloihin kohdistuvaa asennetta ja pelon ilmapiiriä. Vaikka asiakkaiden oikeuksien

puolustaminen kuuluu ammattietiikan nojalla kiinteästi sosiaalityöhön, ei sen toteuttaminen ole käytännössä yksinkertaista. (19)

Esimerkissä 11 Tiitinen kertoo omakohtaisen tiedon valossa faktoja, joilla hän pyrkii vaikuttamaan lukijoihinsa. Postauksessaan hän kertoo faktana sen, mikä on sosiaalityön tehtävä ja että näitä tehtäviä ei hoideta asianmukaisesti. Asia on ilmaistu kaunistelematta ja ihmisiä halutaan vähintäänkin informoida sosiaalityön toimista, jotka kirjoittajan mielestä vaikuttavat eettisesti arveluttavilta. Negatiivisilla ilmauksilla, kuten *pelon ilmapiiriä ja ei.. ole käytännössä yksinkertaista* vaikutetaan lukijoihin negatiivisesti ja tulkintani mukaan pyritään saamaan lukijat näin kirjoittajan kanssa samalle kannalle. Asiasta tulee yhteistä tietoa, joka voi parhaimmillaan johtaa toivottuun muutokseen ja yhteisymmärrykseen, jotka ovat poliittisen puheen genren yksiä määrittäviä piirteitä.

Taulukko 9. Genrepiirteet tutkijablogipostauksissa

Yliopisto	Poliittinen puhe	Juhlapuhe	Oikeuspuhe	Saarnaus-taito
Vaasan yliopisto	9	4	0	0
Oulun yliopisto	9	2	1	1
Lapin yliopisto	9	6	3	0
Yht.	27	12	4	1

Taulukosta 9 näkyy, mitä genrepiirteitä postauksista löytyy. Kaikista postauksista löytyi poliittisen puheen piirteitä. Juhlapuheen piirteitä oli 12 postauksessa ja oikeuspuheen piirteitä 4 postauksessa. Saarnaustaidon genrepiirteitä ei aineistostani juuri löytynyt, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Tämän tuloksen valossa poliittisen puheen genre on tutkijablogiteksteissä selkeästi vallitseva piirre.

5.1.2 Retorinen tilanne

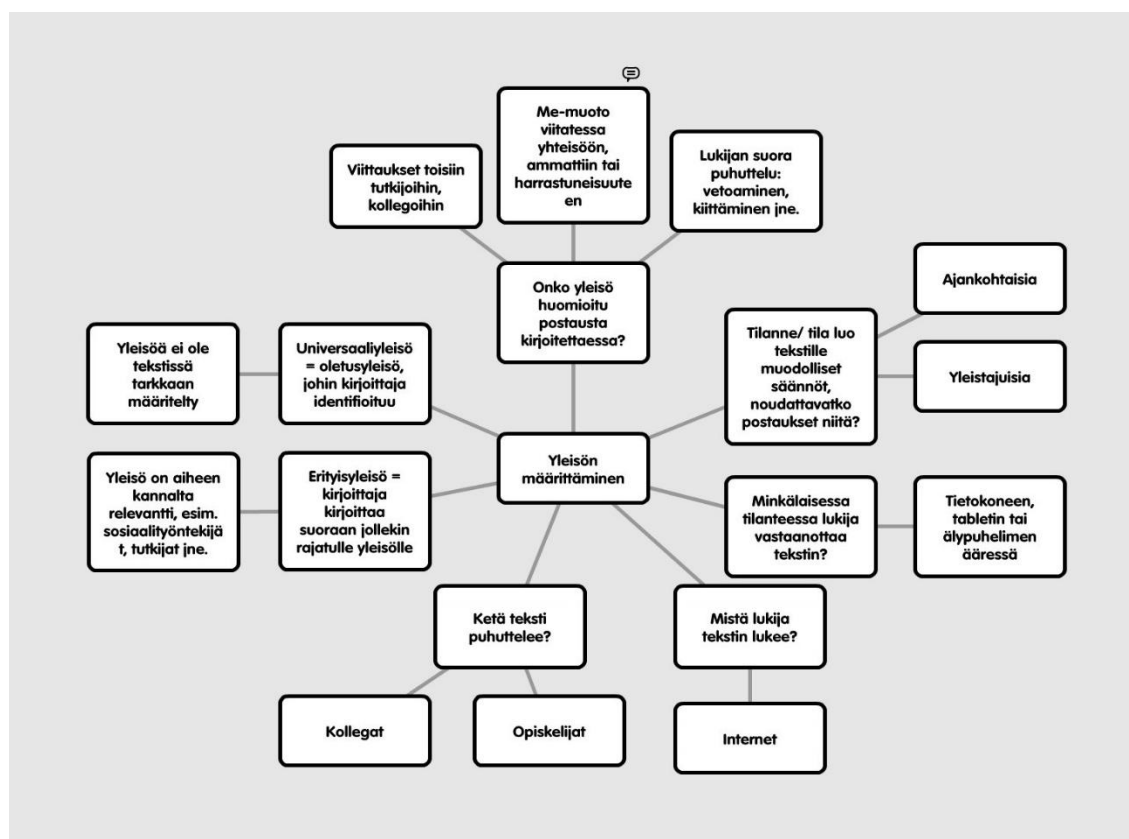
Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan kaikkia retorisia tilanteita ohjaavat joko kirjoittamattomat tai kirjoitetut säännöt. Sääntöjen määrä ja luonne määrittävät sen mukaan, minkälainen tilanne on eli onko se yksityinen, julkinen, muodollinen, epämuodollinen, rituaalinen vai näiden yhdistelmä. Näitä asioita tarkasteltaessa selviää retorinen tilanne. Tarkastelussa ovat tekstin sosiaaliset, taloudelliset, historialliset ja poliittiset ulottuvuudet. (Karlberg & Mral 1998: 23–24.)

Tutkijablogipostaukset ovat julkisia ja epämuodollisia. Kirjoittaja julkaisee tekstinsä internetissä blogifoorumilla, johon kaikilla internetin käyttäjillä on pääsy. Kaikissa tarkastelemissani postauksissa on kommentointimahdollisuus. Näkemykseni mukaan tutkijablogipostaukset on kirjoitettu vapaamuotoisesti, kullekin tutkijalle ominaisella tyyllillä. Tekstityyli on henkilökohtainen, harvoin muodollinen. Havaintoni mukaan jokaisesta postauksesta löytyy otsikko, julkaisupäivämäärä ja tekstintuottajan nimi sekä ammatti tai arvonimi. Näen nämä seikat kirjoittamattomiksi säännöiksi.

5.1.3 Yleisö

Blogien suosio on kasvanut vauhdilla viime vuosien aikana. Lisääntyvä tutkijabloggaajamäärä kertoo siitä, että suosion kasvu ylettyy myös yliopistotutkijoiden maailmaan. Bloggaajista on nykypäivänä tullut mielipidevaikuttajia. Blogien pitäjät eivät voi tarkkaan tietää yleisöään, mutta todennäköisesti postauksia lukevat ainakin samoista asioista kiinnostuneet ihmiset. Karvonen ym. (2014) ovat sitä mieltä, että kommentointimahdollisuus on tärkeä osa blogia. Jos aihe on poleeminen tai ajankohtainen, se voi saada aikaan vilkkaan keskustelun. Blogiteksteillä tutkija voi saada seuraajakseen joukon samasta asiasta kiinnostuneita kollegoita, toisten alojen asiantuntijoita ja harrastajia, jotka kommentaillaan avaavat uusia näkökulmia. (Karvonen ym. 2014: 159–160.)

Aineistoni valossa tutkijoiden selkeä kohderyhmä on myös opiskelijat. Lähes kaikilla yliopistotutkijoilla on opetusvelvollisuus. Blogeissaan he voivat herätellä opiskelijoita pohtimaan asioita uusista näkökulmista tai vaikka käsittelemään luennolla opittua asiaa. Verkosta löytyy paljon erilaisia blogoja, mutta täsmälliset hakusanat ohjaavat ihmiset blogeihin, joissa käsitellään heille läheisiä asioita. Lukijan huomioonottaminen on sidottu jo teksteihin ja tietämykseen tekstilajista. Tekstilajin ammattimainen tuottaminen mahdollistaa sen, ettei yleisön tarpeiden miettimiseen mene aikaa. (Katajamäki 2004: 57.) Aineistoni tutkijabloggaajat ovat kaikki toimineet pitkään työssä yliopistomaailmassa. He yrittävät rikkoa raja-aitoja tieteen ja muun maailman väliltä lähestymällä ihmisiä kansantajuisilla teksteillä.

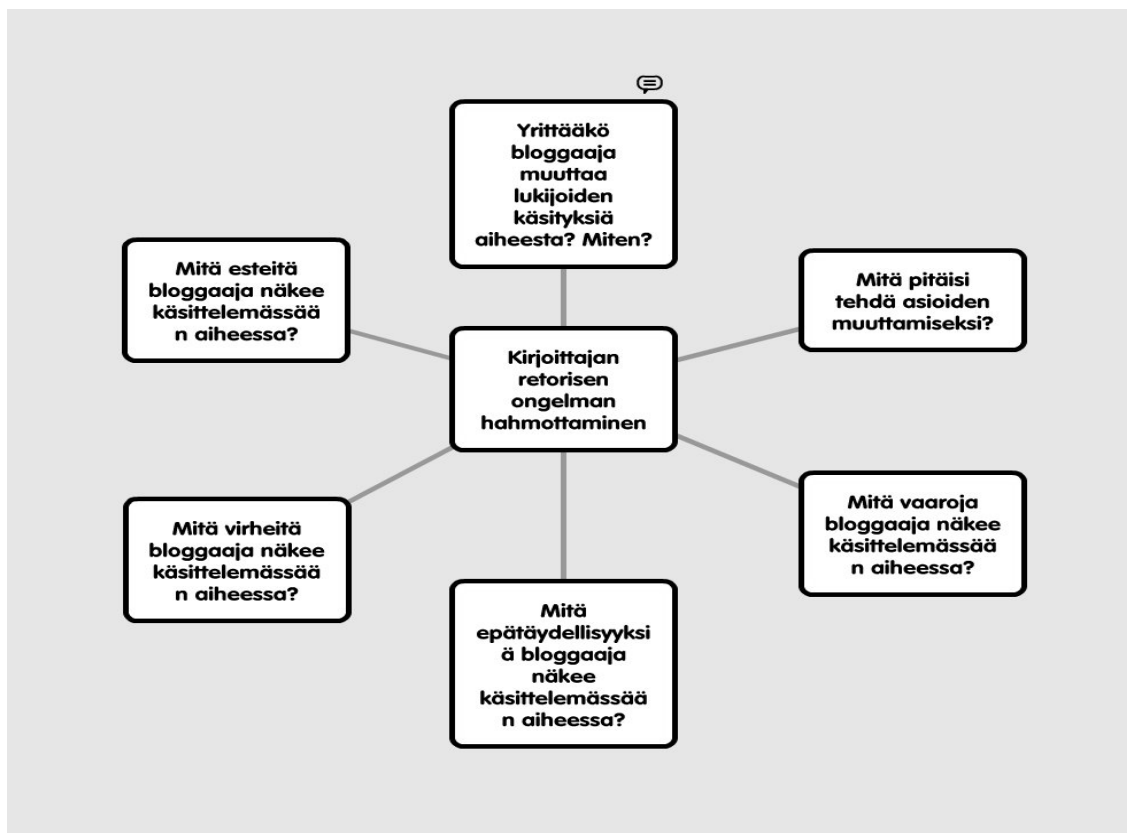
Kuvio 5. Tutkijablogipostauksien yleisön määrittäminen

Kuvio 5 valaisee niitä asioita, joita etsin teksteistä postauksien yleisöä määrittäessäni. Käytin tutkimuksessani Perelmanin (1996) yleisön käsitteen jakoa universaali- ja erityisyleisöön. Hänen mukaansa yleisöön kuuluvat kaikki ne, joihin puhuja haluaa argumentaatiolla vaikuttaa. Universaaliyleisöön kuuluvat laajasti ajatellen kaikki ihmiskunnan jäsenet. Erityisyleisö taas tarkoittaa jotakin määriteltyä joukkoa. (Perelman 1996: 21.) Erityisyleisöllä voidaan siis tarkoittaa mitä tahansa universaaliyleisöä pienempää joukkoa, joka on rajattu jonkin ominaisuuden mukaan. Tutkijablogipostauksen yleisö näyttää jakautuvan tasaisesti universaali- ja erityisyleisöihin: 15 postauksen yleisö koostuu erityisyleisöstä ja 12 postauksen yleisö universaaliyleisöstä. Tutkijat kirjoittavat itseään kiinnostavista aiheista sekä omaan erikoisalaan liittyvistä asioista, mutta eivät aina puhuttele suoraan tiettyä kohderyhmää.

Akateeminen maailma on tietoinen sosiaalisen median mahdista ja haluaa olla siellä, missä ihmiset ovat. Ensimmäisen vaiheen aineistoani lukiessani havaitsin, että suhteellisen harva tutkija kuitenkaan julkaisee blogipostauksia. Vaasan yliopistolla oli laskentahetkellä postauksia 23 bloggaajalta, joista kymmenellä oli vain yksi postaus. Oulun yliopiston blogifoorumilta löytyi postauksia 14 tutkijalta, joista yhdeksällä oli vain yksi postaus. Lapin yliopiston blogifoorumilta löytyi laskentahetkellä postauksia 12 tutkijalta, joista vain yhdellä oli ainoastaan yksi postaus. Foorumista johtuen oletan yleisön koostuvan lähinnä opiskelijoista ja kollegoista.

5.1.4 Retorinen ongelma

Keskeinen osa retorikan tutkimisessa on myös retorisen ongelman selvittäminen. Retorista analyysia tehtäessä selvitetään, mitkä ovat puhujan tai kirjoittajan retorisia ongelmia, mitä esteitä, virheitä, vaaroja, epätäydellisyyksiä jne. hän näkee käsittelemässään aiheessa. (Karlberg & Mral 1998: 25–26.) Tämän selvittämiseksi etsin tekstistä keskeisen ongelman, jota kirjoittaja käsittelee. Kuvio 6 valaisee, miten löysin keskeisen retorisen ongelman postauksesta. Kävin kaikki postaukset systemaattisesti läpi esittäen itselleni kuvion 6 mukaiset kysymykset.

Kuvio 6. Bloggaajan retorisen ongelman hahmottaminen

Kävin postaukset systemaattisesti läpi ja etsin niistä keskeisen retorisen ongelman. Ongelmat vastaavat pitkälti kuviossa 6 esittämiini kysymyksiin. Jokaisesta postauksesta löytyy selkeä retorinen ongelma, useissa tapauksissa se näkyy jo postauksen otsikoinnissa. Tämä ilmenee esimerkissä (12).

(12) Onko sananvapaus epäsoveliaista työntekijälle? (19)

Esimerkissä 12 Lapin yliopiston tutkija Laura Tiitinen esittää postauksensa (19) otsikossa kysymyksen, johon hän vastaa sen alla olevassa tekstissä. Postauksen aiheena on sosiaalityöntekijöiden sanavapauden rajoittaminen, jota Tiitinen ei näe perusteluksi, päinvastoin.

Retorisen ongelman hahmottaminen selventää sitä, mihin asiaan kirjoittaja pyrki vaikuttamaan. Tähän kysymykseen hain vastausta etsimällä postauksista niiden retorisen ongelman. Tutkimustulosteni perusteella tutkijabloggaajat käsittelevät postauksissaan ajankohtaisia oman erikoisalansa asioita ja hakevat aihevalinnoillaan vastauksia hyvinkin spesifeihin asioihin. Vaasan yliopiston professori Hannu Katajamäki esimerkiksi pohtii postauksissaan, mitkä ovat aluehallinnon uudistamisen etuja ja yliopistojen profiloitumisen tärkeyttä (ks. liite 3). Jokaisessa postauksessa retorinen ongelma on nostettu esiin ja kirjoittaja pysyy hyvin aiheessaan. Tutkijat eivät tarjoa aina ongelmaan ratkaisua, vaan jättävät sen lukijan tehtäväksi. Joissakin tapauksissa tutkija kertoo mielipiteitään ja etsii asiaan ratkaisua, mutta yhdessäkään postauksessa tutkija ei esitä lopullista ratkaisua. Näin kirjoittaja jättää lukijalle tilaa muodostaa asiasta oma mielipiteensä ja osallistua ongelmanratkaisuun. Aineistoni suppeudesta johtuen tuloksia ei voida yleistää, mutta ne ovat suuntaa antavia.

5.1.5 Puhuja ja kirjoittaja

Tutkijablogiteksteissä kuuluu selvästi kirjoittajien oma ääni. He kirjoittavat blogeihin omilla nimillään, julkaisevat omia tutkimuksiaan, mielipiteitään jne. Karlberg ja Mral (1998: 26) korostavat sitä, että tekstin tuottamiseen voi kuitenkin olla osallistunut jokin ulkopuolinen taho. Tutkijablogipostausten osalta tämä voi olla esimerkiksi kollega, jonka kanssa tutkimusta on tehty tai jonka kanssa aiheesta on keskusteltu. Tässä tutkimuksessa lähdin siitä, että puhuja ja kirjoittaja ovat sama henkilö. Postauksista on nähtävissä kuitenkin muiden ihmisten vaikutus teksteihin. Tutkijabloggaajat viittaavat postauksissaan toisiin tutkijoihin, kollegoihin, ammattialaansa tai organisaatioon, jossa he työskentelevät. Eniten postauksissa ilmenee viittauksia toisiin tutkijoihin. Tämä näkyy esimerkissä (13).

(13) Tällä kertaa Hallinnon tutkija jatkaa kollega Katajamäen blogin innoittamana teemasta, jota on tutkinut 1990-luvulta lähtien. (7)

Esimerkissä 13 Hyyryläinen viittaa kollegansa blogipostaukseen, joka on innoittanut häntä kirjoittamaan oman postauksensa. Esimerkissä 13 kirjoittaja viittaa sekä ulkopuoliseen tahoon että itseensä. Vaikka tässä tapauksessa toinen taho ei ole osallistunut itse kirjoitusprosessiin, on se vaikuttanut innoittamalla kyseistä tutkijaa kirjoittamaan oman postauksensa samasta aiheesta.

Puhujan ja kirjoittajan hahmottamisessa on syytä selvittää hänestä tiettyjä faktoja, kuten koulutus, ammatti ja edustaako hän jotain organisaatiota (Karlberg & Mral 1998: 26). Tutkijabloggaajat ovat allekirjoittaneet postauksensa nimellään ja nimen alta löytyy heidän sen hetkinen ammattinimikkeensä tai arvonimensä. Tekstissä he viittaavat itseensä esimerkiksi ilmauksilla *tutkija*, *Vaasan hallintotieteillä*, *Hallinnon tutkija*, *yliopistossamme*, *itse olen*, *ortopedi*, *opettaja* ja *liike-elämän palvelija*. Yleinen tapa viitata itseensä on aineistoni valossa myös me-persoonapronominin käyttäminen, tutkija tekee itsestään osan jotain suurempaa kokonaisuutta, kuten yliopistomaailmaa, tutkijaryhmää, kansalaisia tai akateemisesti koulutettuja käyttämällä me-muotoa.

Kirjoittajan ja puhujan taustoja katsomalla selviää, onko hän pätevä puhumaan tai kirjoittamaan valitsemastaan aiheestaan eli ovatko hänen tietonsa ja taitonsa riittäviä luomaan uskottavuutta puheeseen tai tekstiin. Aineistoni tutkijabloggaajat ovat kaikki oman alansa asiantuntijoita. Teksteistä se ilmenee muun muassa viittauksina itseensä tutkijana sekä tekstin lopusta löytyy tutkijan nimen alta hänen ammattinimikkeensä tai erikoisalansa. Jokainen aineistoni tutkijabloggaaja keskittyy postauksissaan omaan erikoisalaansa, joten heitä voi hyvällä syyllä pitää pätevinä puhumaan valitsemastaan aiheesta.

5.1.5 Kairos eli hyvä ajoitus

Kairos ilmentää retoriikan tilannesidonnaisuutta. Kairos pitää sisällään sen, että puhuja on suunnitellut esiintymisensä niin hyvin, että hänen sanansa sopivat täydellisesti tilanteeseen (Karlberg & Mral 1998: 21). Kairoksessa on kyse siis hyvästä ajoituksesta. Mustakallion (2012) mukaan kairoksessa on kyse siitä, että taitava puhuja tietää,

koska yleisö on valmis ja tilanne suotuisin hänen pitämälleen vaikuttamiseen pyrki-
välle puheelleen. Aineistostani nousee esiin, että postauksissa käsitellään usein yh-
teiskunnallisesti ajankohtaisia asioita, joiden kautta tutkijat herättävät yleisön kiinnos-
tuksen. Kiinnostuksen herättyä he siirtyvät pohtimaan oman tieteenalansa asioita, kyt-
kien ne käsittelemäänsä ajankohtaiseen aiheeseen. Tämä ilmenee esimerkissä (14).

(14) Keskustelu oli monipuolista ja osaavaa. Vastaväittäjä antoi väittelijälle mahdollisuuden osoittaa oppineisuuttaan ja avasi oivaltavasti uusia tutkimusnäkyviä. Sitä oli ilo seurata. Tätä on aluekehittäjän arki ylevimillään. (5)

Esimerkissä 14 kairos toteutuu käsitellyn aiheen ajankohtaisuuden kautta sekä sen, että aihe on sidottu tutkijan omaan erikoisalaan. Katajamäki kertoo postauksessaan tuoreesta väitöskirjasta ”Aluekehittämisen pirullinen peli” ja sitoo sen uuden hallituksen ajankohtaisiin toimiin.

Joissakin postauksissa esitetään henkilökohtaisia ajatuksia elämästä. Erityisesti Vaasan yliopiston filosofian professori Tommi Lehtonen pohtii usein teksteissään elämää monelta eri kantilta. Yhdessä aineistoni postauksessa (3) hän pohtii ihmisyyttä, sitä mikä ihmisessä on arvokkainta. Teksti on rakennettu siten, että kairoksen hyvä ajoitus toteutuu siinä muun muassa sen kautta, että postauksen aihe eli ihmisyyden käsitely kirjoittajan vaimon kanssa. Postaus on inhimillinen ja helposti lähestyttävä. Tämä näkyy esimerkissä (15).

(15) Minun ehdotukseni ovat järjestyksessä parittomat ja rouvan parilliset. Se, mitä toinen oli ehdottanut, vaikutti luonnollisesti siihen, mitä tuli vuorostaan toiselle mieleen. (3)

Esimerkissä 15 kairos toteutuu ikuisesti ajankohtaisen aiheensa eli ihmisyyden kautta. Kairos ilmenee myös tavassa, jolla Lehtonen kertoo hänen ja vaimonsa mielipiteiden vaikuttaneen toisiinsa. Teksti on hyvin tilannesidonnainen eli sen synty on ollut mahdollinen vain yhdessä vaimon kanssa. Lehtonen on filosofi, joten aiheen voi katsoa kuuluvan hänen tieteenalaansa.

Postauksista löytyy kauttaaltaan piirteitä, jotka vastaavat hyvin kairoksen määritelmää. Kairos ilmenee teksteissä lähinnä sen kautta, että tutkija selvästi ja oletettavasti tuntee asiat, joista hän kirjoittaa. Viittaukset aiempiin tapahtumiin ja tutkimuksiin sujuu asiaansa perehtyneeltä. Hyvä ajoitus tulee myös esiin siinä, että tutkija kommentoi usein ajankohtaisia asioita ja sitoo ne omiin kiinnostuksenkohtiinsa. Tämä näkyy hyvin esimerkissä (16).

(16) Armenialaisten kansanmurhasta tuli hiljattain kuluneeksi sata vuotta. Hirmuteosta lankeaa synkkä varjo ihmiskunnan ylle. Armenialaisten kohtaamat kauheudet herättävät kysymyksen, miten menetyksistä voi selvitä.
(1)

Esimerkissä 16 kairos toteutuu hyvin kontrastin kautta. Lehtonen aloittaa postauksensa kuvailemalla Armeniassa sata vuotta sitten tapahtuneita hirmutekoja. Tekstin teema on elämän turvaverkko, kuinka jokainen tarvitsee tukea ja turvaa kaikissa elämänvaiheissaan. Tekstin aloituksen ja jatkon kontrasti sopii täydellisesti tilanteeseen ja auttaa lukijaa ymmärtämään Lehtosen viestin turvaverkon merkityksellisyydestä. Teksti korostaa sitä, että kukaan ei halua selvitä elämästä ja sen tarjoamista vastoin käymisistä yksin. Kairos auttaa lukijaa samaistumaan tähän viestiin.

5.2 Vakuuttamisen keinot

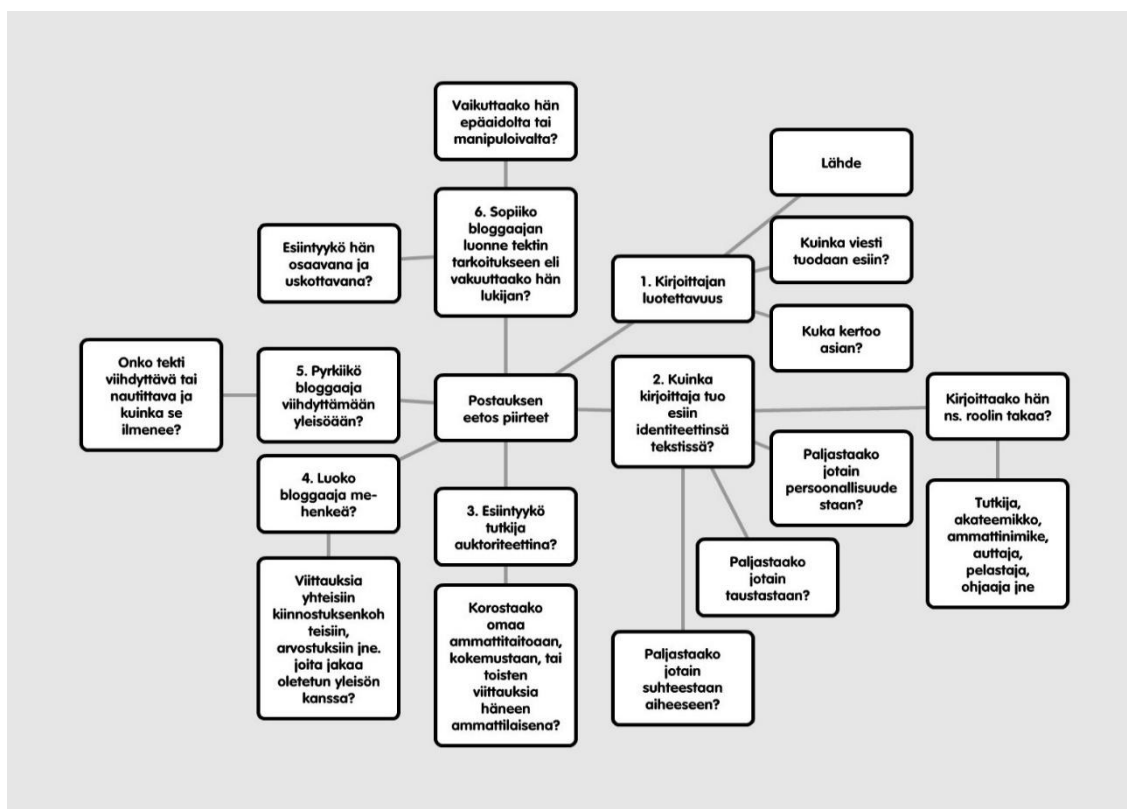
Informaatiotulva on verkon ja sosiaalisen median myötä noussut niin suureksi, että vastaanottajien on mahdotonta arvioida saatavan tiedon luotettavuutta pelkästään tosiasioiden perusteella. Karlbergin ja Mralin (1998: 31) mukaan asioiden luotettavuus arvioidaan tapaus tapaukselta katsomalla lähdettä, kuinka asia esitellään ja kenen toimesta. Seuraavaksi tarkastelen tutkijabloggaajien postauksissaan käyttämiä vaikuttamisen keinoja.

Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan logoksella pyritään vaikuttamaan faktan ja järjen kautta. Eetoksen he kuvaavat keinoksi vaikuttaa persoonallisuuden ja uskottavuuden kautta. Paatos puolestaan käsittelee vaikuttamista tunteiden kautta. (Karlberg & Mral

1998: 31.) Tässä tutkimuksessa tarkastelen vaikuttamisen keinoja nimenomaan Karlbergin ja Mralin näkemyksen valossa. Seuraavaksi käyn yksitellen läpi jokaisen vaikuttamisen keinon ja tarkastelen, mitä niistä on käytetty aineistossani. Teen taulukon, josta näkee, mitä vakuuttamisen keinoja kustakin postauksesta löytyy.

5.2.1 Eetos

Vaatii rohkeutta kirjoittaa tekstiä, jossa paljastaa jotain omasta persoonallisuudestaan. Aineistoni blogipostaukset on kaikki allekirjoitettu omalla nimellä ja usein myös kirjoittajan kuva näkyy verkkosivulla. Vaikka olen tässä tutkimuksessa rajannut kuvat, symbolit ja videot pois tutkimukseni piiristä, niin bloggajan kuva blogisivustolla paljastaa lukijalle bloggajan ulkonäön ja kuuluu täten eetoksen piiriin. Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan vahva eetos on joskus jopa tärkeämpää kuin toden puhuminen. Eetosta tarkasteltaessa tärkein kysymys on, paljastaako puhuja jotain persoonallisuudestaan, taustastaan tai suhteestaan aiheeseen. Puhujan uskottavuus ja esiin tulevat luonteenpiirteet ovat merkittäviä. Vaikka esitetty asia olisi tosi, mutta puhuja ei vaikuta luotettavalta, niin viesti ei vakuuta kuulijaa tai lukijaa. (Karlberg & Mral 1998: 31–32.)

Kuvio 7. Postauksen eetospiirteet Karlbergin ja Mralin (1998) mallin mukaan

Puhujilla ja kirjoittajilla on käytössään useita eri keinoja, joilla he voivat luoda persoonastaan luotettavan kuvan (ks. kuvio 7). Tärkeimpänä on auktoriteetin osoitus. Etsin postauksista viittauksia omaan auktoriteettiin. Tarkastelen myös korostuuko aineistossa ammattiosaaminen, kokemus tai kertovatko tutkijabloggaajat toisten ihmisten viittauksista heihin auktoriteettina. Tarkastelen myös esiintyykö kirjoittaja kaikkitietävänä vai onko hänellä vaatimattomampi esiintymistyyli. Karlbergin ja Mralin (1998: 33) mukaan hyvä keino esiintyä uskottavana on luoda me-henkeä. Yhteenkuuluvuuden tunnetta voidaan luoda muun muassa jakamalla omia intressejään, arvostuksiaan tai kokemuksiaan. Lukijan voi olla helppoa samaistua niihin. Etsin postauksista siis myös me-henkeä luovia ilmauksia.

Karlberg ja Mral (1998) mainitsevat hauskuuttamisen ja viihdyttämisen hyvinä keinoina saada lukija suhtautumaan myötämielisesti puhujan viestiin. Tarkastelen aineis-

tosta, pyrkivätkö tutkijat viihdyttämällä tai hauskuuttamisella saamaan lukijat suhtautumaan teksteihinsä myötämielisesti ja avoimesti. Lopuksi tarkastelen esiintyykö kirjoittaja asiayhteydessä osaavana, arvostelukykyisenä ja luotettavana, epäaitona, manipuloivana tai epäröivänä. Nämä seikat luovat hänestä joko luotettavan tai epäluotettavan henkilön puhumaan käsittelemästään aiheesta. (Karlberg & Mral 1998: 31–34.)

Taulukko 10. Eetospiirteet tutkijablogipostauksissa

Me- muoto	Minä- muoto	Auktori- teetti	Identi- teetti	Luotetta- vuus	Viihdyt- tävyys	Vakuut- tavuus
11	10	8	20	23	8	23

Lähes jokaisesta postauksesta löytyy eetosta eli 23 aineistoni kirjoituksesta. Taulukosta 10 käy ilmi, kuinka paljon mitäkin etsimiäni eetospiirteitä postauksista löytyi. Etsin piirteitä systemaattisesti jokaisesta postauksesta kuviossa 7 esittämälläni tavalla. Jokainen postaus oli luotettava ja vakuuttava. Luotettava siksi, että postauksesta käy ilmi niin kirjoittajan nimi että hänen pätevyytensä kirjoittaa kyseessä olevasta aiheesta. Vakuuttavia tekstit ovat osittain samasta syystä. Lisäksi en löytänyt niistä manipulatiivisia merkkejä enkä merkkejä epäaitoudesta. Tutkijat ovat allekirjoittaneet postauksensa nimellään sekä ammattinimikkeellään. Tällä he jo kertovat jotain itsestään. Joissakin postauksissa asioita käsitellään henkilökohtaisten muistojen valossa tai kerrotaan henkilökohtaisesta mielipiteestä. Tämä näkyy esimerkissä (17), jossa Vaasan yliopiston filosofian professori Tommi Lehtonen käsittelee aihetta ihmisyyden.

(17) Kumpi on yleisesti ottaen parempi? Se, että on mielettömän luova, vaan ei tippaakaan myötätuntoinen, vai se, että on myötätuntoinen, mutta ei sanottavasti luova. Tulimme tulokseen, että myötätunto on eettisin perustein tärkeämpää kuin luovuus. (3)

Esimerkissä 17 käytetty me-muoto viittaa jaettuun mielipiteeseen aviovaimonsa kanssa. Tällä kirjoittaja haluaa tuoda tekstilleen lisäarvoa. Nyt lukija tietää jo, että kirjoittaja on sekä filosofi että aviomies. Vaimon mukaan ottaminen tekee tilanteesta

arkisen ja henkilökohtaisen, irrottaa sen akateemisesta maailmasta. Karlbergin ja Mralin (1998: 33) mukaan yhteenkuuluvuuden, tietynlaisen me-henkisyyden luominen on yksi tapa luoda uskottavuutta. Tätä Lehtonen tekee kirjoittamalla me-muodossa inhimillisyydestä, joka koskettaa jokaista ihmistä. Me-muodolla hän viittaa itseensä ja vaimoonsa. Tekstistä löytyy 9 monikkomuotoista verbiä ja lisäksi siinä on lukuisia muita viittauksia heihin avioparina.

Joissakin postauksissa eetos ilmenee viittauksena omaan ammattipätevyyteen. Karlbergin ja Mralin (1998: 31) mukaan ei riitä, että viesti tai sanoma on tosi, vaan puhujan pitää esiintyä uskottavana. Esimerkissä (18) Vaasan yliopiston julkisjohtamisen professori Esa Hyyryläinen hakee tekstilleen uskottavuutta viittaamalla itseensä tutkijana.

(18) Tällä kertaa Hallinnon tutkija jatkaa kollega Katajamäen blogin innoittamana teemasta, jota on tutkinut 1990-luvulta lähtien. (7)

Esimerkissä 18 Hyyryläinen viittaa itseensä tutkijana ja kertoo samassa virkkeessä tutkineensa käsittelemäänsä aihetta pitkään. Hän paljastaa siis postauksen alussa heti tutkija-asemansa sekä kiinnostuksensa tiettyyn aihepiiriin. Me-persoonapronominin käytöllä hän luo me-henkeä, ilmaisee kuuluvansa johonkin joukkoon tai olevansa lukijan kanssa samalla linjalla. Tämä toistuu kaikissa aineistoni häneltä valitsemissani postauksissa. Me-hengen luominen näkyy esimerkissä (19).

(19) Ainakin yliopistossamme liiketoimintaorientaatiosta käytävä keskustelu täyttää organisoituneen anarkian piirteitä varsin selvästi. (9)

Esimerkissä 19 Hyyryläinen kertoo olevansa töissä yliopistolla käyttämällä me-pronimi päätettä yliopisto sanassa. Lukija ymmärtää siitä sekä tekstin muista osista, että hän on tutkijana yliopistolla. Hän ei kuitenkaan paikallista toimipaikkaansa Vaasan yliopistoon. Se selviää postauksen sijainnista eli kyseisen tutkijan postaukset löytyvät Vaasan yliopiston blogista. Oulun yliopiston tutkijabloggaaja Veikko Seppänen puolestaan paikantaa itsensä Oulun yliopistolle jokaisessa aineistoni postauksessaan. Tämä näkyy esimerkissä (20).

(20) Professori Veikko Seppänen Oulun yliopiston kauppakorkeakoulusta kirjoittaa, että raja yritysten ja ei-yritysten välillä hälvenee. Tutkijana, opettajana ja liike-elämän palveluksessa olen ollut tekemisissä monenlaisien yritysten kanssa ja itsekin aikoinaan pienen yrityksen perustanut. (13)

Esimerkissä 20 Seppänen aloittaa tekstin hämäävästi kolmannessa persoonassa, mutta jo seuraavassa virkkeessä hän siirtyy käyttämään minä-muotoa. Kahdella virkkeellä hän kertoo itsestään ja taustastaan paljon. Esimerkki on postauksen alku, josta bloggaaja siirtyy käsittelemään valitsemaansa aihetta. Lukija vakuuttuu heti alussa bloggaajan pätevyydestä puhumaan kyseisestä aiheesta.

Joissakin postauksissa tutkijabloggaaja kertoo omakohtaisista kokemuksistaan. Karlbergin ja Mralin (1998: 32) mukaan yksi tärkeimmistä kysymyksistä eetosta tutkittaessa on, paljastaako puhuja jotain suhteestaan aiheeseen. Aineistoni postauksissa suurimmassa osassa bloggaaja käyttää tätä vakuuttamisen keinoa (ks. taulukko 10). Bloggaajan pätevyys ja suhde aiheeseen näkyy esimerkissä (21).

(21) Edessä on kahden viikon tutkimusmatka Ruunaan selvittämään vuorigorillojen liikkumistapoja. (16)

Esimerkissä 21 Oulun yliopiston tutkijatohtori Juho-Antti Junno kertoo postauksensa ensimmäisessä lauseessa, mitä hän on tekemässä, mistä aikoo kirjoittaa ja missä asiat tapahtuvat. Alun informaatio johdattaa lukijan heti aiheeseen ja hän tietää, että kirjoittajalla on ensikäden tietoa käsittelemästään asiasta.

Tutkimukseni kannalta mielenkiintoinen postaus on Lapin yliopiston tutkijan Laura Tiitisen postaus, jossa hän pohtii syitä olla tutkijana esillä sosiaalisessa mediassa. Postaus on kauttaaltaan kirjoitettu minä-muodossa ja hän kertoo siinä henkilökohtaisia ajatuksiaan kyseisestä asiasta. Kaiken kaikkiaan aineistossani on 10 minä-muodossa kirjoitettua postausta (ks. taulukko 10). Henkilökohtainen ote näkyy esimerkissä (22).

(22) Jokainen tutkimuksestani kirjoittama kirjoitus on käyntikortti. Se kertoo lukijalleen siitä, mitä tutkin ja tiedän, millaisista aiheista minua voisi pyytää johonkin puhumaan tai kirjoittamaan. (20)

Esimerkissä 22 Tiitinen paljastaa itsestään sen, että hän tekee tutkimustyötä ja on esillä sosiaalisessa mediassa. Hän pitää myös sosiaalisessa mediassa esilläoloa tärkeänä ja on halukas esiintymään tutkimustyönsä tiimoilta mediassa. Lukija voi luottaa bloggaajan tietotaitoon kyseisestä aiheesta. Tiitinen esiintyy varmana ja korostaa läpi tekstin omaa tutkijanrooliaan ja esilläoloaan sosiaalisessa mediassa.

Tutkijat paljastavat postauksissaan usein muutakin itsestään kuin vain ammattipätevyytensä. Tämä näkyy esimerkeissä (23), (24), (25) ja (26).

(23) Mietimme tätä rouvan kanssa ja päätimme koota kymmenen kohdan listan. (3)

(24) Itse olen kristitty ja tarkastelen asiaa luontaisesti sen muovaamasta eettisestä viitekehystä. (10)

(25) Mummoni veli hukkui 1900-luvun alussa Suojoelle Marttisen järvelle naapurin pojan kanssa. (12)

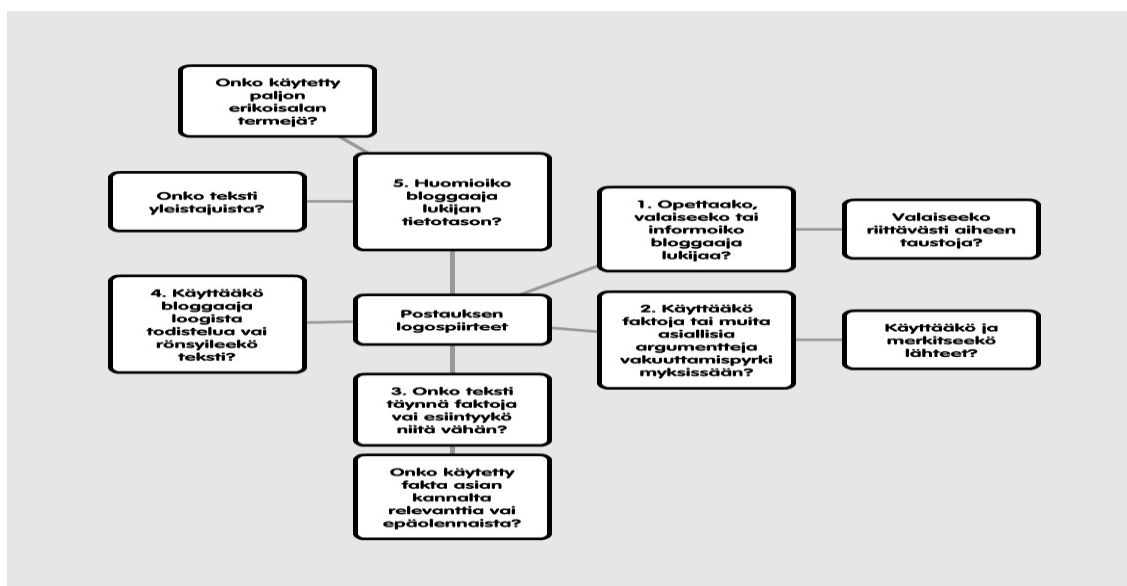
(26) Lähden lenkille juoksemaan henkistä tuskaani pakoon. (21)

Esimerkissä 23 Tommi Lehtonen paljastaa olevansa naimisissa. Esimerkissä 24 Oulun yliopiston solu- ja kehitysbiologian professori Petri Lehenkari kertoo olevansa kristitty. Esimerkissä 25 Lehenkari kertoo sukulaisensa onnettomuudesta. Esimerkissä 26 Tiitinen kertoo harrastavansa juoksua rentoutumiskeinona. Eetos ilmenee teksteissä hyvin erilaisin tavoin. Vaikka pääsääntöisesti aineistossani tutkijat esiintyvät ammatitiroolissaan, niin he laittavat oman persoonansa vahvasti peliin. Nämä henkilökohtaiset paljastukset auttavat lukijaa samaistumaan tekstiin tai vakuuttavat lukijan bloggaajan tietämyksestä omakohtaisen kokemuksen kautta.

5.2.2 Logos

Tekstin logoksessa puhuja opettaa, valaisee ja informoi yleisöään. Pääkysymykseksi nousee se, missä määrin puhuja käyttää vaikuttamispyrkimyksissään faktaa ja muun

tyyppisiä asiallisia argumentteja. (Karlberg & Mral 1998: 34.) Logokseen vetoaminen on yleinen vakuuttamisen keino tarkastelemissani tutkijablogipostauksissa. Logoksellalla on pyritty vakuuttamaan 25 postauksessa (ks. taulukko 13). Faktatietoon on helppo vedota, sillä tutkijoilla on oltava vankat taustatiedot käsittelemistään asioista. Tämä siitä syystä, että he käsittelevät lähinnä oman erikoisalansa aiheita. Tässä yhteydessä miellän faktan joksikin yleisesti hyväksytyksi tosiasiaksi.

Kuvio 8. Tutkijablogipostausten logospiirteet Karlbergin ja Mralin (1998) mallin mukaan

Tarkastelen, käyttävätkö tutkijat runsaasti vai vähän faktatietoa vakuuttamispyrkimystensä tukena. Kuvioista 8 selviää, mitä asioita postauksista etsin logospiirteitä tarkastellessani. Tutkin muun muassa sitä, ottaako tutkija huomioon vastaanottajan tiedot, taidot ja intressit. Tässä tärkeään rooliin nousee tekstin yleistajuisuus. Jos tutkija käyttää esimerkiksi paljon erikoisalanastoa postauksessaan, niin silloin hän ei ole huomionnut lukijaa tai ainakin rajannut kohderyhmän vain oman alansa edustajiin.

Tarkastelen myös, valaiseeko tutkija riittävästi käsittelemänsä aiheen taustoja eli avautuuko asia minulle lukijana riittävästi (ks. kuvio 8). Tämä on tärkeää, jotta lukija vakuuttuu tutkijan riittävästä tietämyksestä ja pystyy myös samaistumaan tekstiin. Jos postaus ei aukene lukijalle, tieto ei vakuuta häntä. Etsin postauksista myös viittauksia käytettyihin lähteisiin. Mikäli tutkija on merkinnyt teksteihinsä lähteet, silloin hän selvästi haluaa vakuuttaa lukijan asian totuudenmukaisuudella ja lähteen luotettavuudella. Läpinäkyvyys luo luotettavuutta. Mikäli lähde puuttuu kokonaan tai osittain, teksti ei välttämättä vakuuta lukijaa. Karlbergin ja Mralin (1998: 34) mukaan tiedonvähyys voi myös olla tietoinen päätös esimerkiksi tilanteessa, jossa puhuja haluaa vaihtaa aihetta tai näkökulmaa voidakseen vakuuttaa lukijan.

Taulukko 11. Logospiirteet tutkijablogipostauksissa

Lähdemerkinnät	Yleistajuisuus	Taustojen valaisu	Faktat tai asialliset argumentit	Erikoisala-termejä
9	20	21	19	9

Taulukosta 11 selviää aineistosta löytämäni logospiirteet. Lähdemerkintöjen vähyys pistää silmään postauksia lukiessa. Postauksista 9:n on merkitty lähde. Postausten aiheet liittyvät läheisesti tutkijan erikoisalaan ja niissä käsitellään pääsääntöisesti tiedemaailman asioita. Täsät syystä lähdemerkinnät olisivat vakuuttamisen näkökulmasta toivottavia. Lähdemerkintöjen käyttö näkyvät esimerkeissä (27) ja (28).

(27) Tähän liittyy Wittgensteinin ajatus, että kukaan ei voi olla suuremmassa hädässä kuin yksittäinen ihminen eikä ole suurempaa kärsimystä kuin yhden ihmisen kärsimys (Yleisiä huomautuksia, WSOY 1979, 89–90). (1)

(28) Hallitusohjelman sivulla 29 on tärkeä aluepoliittinen linjaus, kun todetaan, että hallitus tukee kaupunkiseutujen ja kasvukäytävien sekä eri alueiden omiin vahvuuksiin perustuvaa kilpailukyvyyn vahvistumista muun muassa kehittämällä sopimus pohjaista yhteistyötä alueiden ja valtion välillä. (6)

Esimerkissä 27 Lehtonen on merkinnyt lähteen virkkeen loppuun. Lähteestä lukija voi halutessaan tarkastaa asian todenmukaisuuden. Esimerkissä 28 Vaasan yliopiston aluetieteen professori Hannu Katajamäki on puolestaan ujuttanut lähteen tekstin joukkoon. Lukijan ei tässä tapauksessa ole yhtä helppoa löytää alkuperäistä lähdettä, mutta se on mahdollista. Näillä lähdeviittauksilla tutkija luo uskottavuutta sanomalleen viitaten auktoritaariseen tai muuten luotettavaan lähteeseen. Lukija ottaa asian faktatietona, kun lähde on näkyvissä.

Valitettavan usein lähdettä ei mainita. Tämä on aineistossani enemmän sääntö kuin poikkeus. Lähteen mainitsematta jättämisen lisäksi asiat on usein argumentoitu riittämättömästi. Sanoma ei herätä luottamusta, kun asiat on ilmaistu faktoina, mutta lähde puuttuu. Nämä seikat ilmenevät esimerkeissä (29), (30) ja (31).

(29) Facebook on maailman suurin media-alan yritys ilman omia sisällön tuottajia, Uber ei omista taksiautoja, Airb2b majoitustiloja eikä Alibaba varastoja. Silti viimeksi mainittu myi yli 9 miljardin dollarin arvosta tuotteita yhtenä päivänä, 11. marraskuuta 2014. (14)

(30) Läntisiä tasankogorilloita Gorilla gorilla arvellaan olevan lähes 100 000. Vuorigorillat ovat sen sijaan ahtaalla, kahteen suunnilleen samankokoiseen populaatioon (tai joidenkin mielestä jopa alalajiin) on jakautunut noin 800-900 vuorigorillaa. (16)

(31) Tutkijaksi ja akateemisen työn johtavan aseman haltijaksi on edetty tieteellisten suoritusten perusteella. Normaali urapolku on edetä aluksi tohtoriksi sitten dosentiksi, apulaisprofessoriksi ja professoriksi. Yliopistojen harrastelijamaisilla tohtorikoulukyhäelmillä ei ole mitään tekemistä tradition tai edes 1990-luvun Suomen Akatemian tai OKM:n rahoittamien tutkijakoulujen kanssa. (27)

Esimerkissä 29 Oulun yliopiston professori Veikko Seppänen luettelee yksityiskoh- taista faktatietoa mainitsematta tiedon lähdettä. Tämä ei anna luotettavaa kuvaa kirjoittajan tekemästä taustatyöstä ja tiedonhausta. Esimerkissä 30 Junno niin ikään luettelee uskottavan kuuloisia lukuja, mainitsematta kuitenkaan tiedon lähdettä. Lukija voi toki olettaa tutkijan tietävän kyseiset asiat oman tutkimustyönsä tiimoilta, mutta lukijana kaipaavat merkintää luotettavasta lähteestä. Se toisi tekstille lisäarvoa ja luo-

tettavuutta. Esimerkissä 31 Lapin yliopiston professori Kyösti Kurtakko kuvailee akateemista urapolkua uskottavan ja varman kuuloisesti, mutta lähdemerkinnän puuttuminen tekee asiasta enemmän mielipiteen kuin tosiasian. Vaikka kirjoittaja on Lapin yliopiston professori ja tätä taustaa vasten tietänee urapolun etenemisvaiheet, niin kappaan tekstiin lähdeä, jotta lukijan ei tarvitse selvittää postauksen lopusta kirjoittajan ammattinimikettä. Ammattinimike luo tekstille luotettavuutta ja vakuuttaa lukijan kirjoittajan tiedoista, mutta tieto tulee vasta tekstin lopussa.

Suurin osa aineistoni postauksista on yleistajuisesti kirjoitettuja (ks. taulukko 11). Joukossa on myös muutama poikkeus, joissa tutkija on päätenyt kirjoittamaan oman erikoisalansa asioista vaikeatajuisin termein tai käyttävät paljon sivistyssanoja. Tämä näkyy esimerkissä (32).

(32) Kun oululaiset radiomodeemiin osaajat joutuivat erilleen puhelinuotteiden vertikaalista, horisontaalinen puolijohdepuhuri kohtasi heidät varsin ankarana. Toisaalta taas horisontaalista ICT-osaamistamme on ruvettu viemään vahvasti kasvavan ja vertikaalisen autoalan tarpeisiin.
(14)

Esimerkissä 32 Seppänen käyttää lukuisia sivistys- ja erikoisalan sanoja, jotka eivät välttämättä avaudu kaikille. Tämä jättää asiasta tietämättömät kylmäksi ja he helposti ohittavat tekstin. Vaikka asia on pelkkää faktaa, niin se ei vakuuta, koska se on liian vaikeatajuisesti ilmaistu. Joissakin postauksissa on käytetty erikoislatermejä, mutta ne on selvennetty saman tien asiayhteydessä. Tämä näkyy esimerkissä (33).

(33) Pääasiallinen tutkimuslaitteemme on pQCT -skanneri, joka on kuin pienennetty versio sairaaloiden tietokonetomografialaitteista. (18)

Esimerkissä 33 Junno käsitteellistää heti käyttämänsä erikoislatermin *pQCT -skanneri*. Selvennys kunnioittaa lukijan tietämystä ja olettaa, että hän on tietoinen sairaaloissa käytettävästä *tietokonetomografialaitteen* funktiosta. Lause vakuuttaa lukijan faktatietoon tulleen selvennyksen kautta.

Taustoja postauksissa valaistaan lyhyesti, mutta tämä asia on kuitenkin huomioitu suurimmassa osassa postauksia. 21 postauksessa taustoja on valaistu (ks. taulukko 11). Mikäli taustoja ei ole valaistu, oletan sen johtuvan siitä, että postaukset usein kertovat ajankohtaisista aiheista ja tutkija olettaa lukijan seuraavan aikaansa. Toisinaan syynä voi olla se, että tutkija itse on niin syvällä aiheessaan, että hän ei tule ajatelleeksi lyhyessä postauksessaan avata aiheensa taustoja. Postaukset ovat pääsääntöisesti yhden sivun mittaisia, muutamaa poikkeusta lukuun ottamatta. Asia esitetään hyvin tiivistetyssä muodossa. Esimerkissä (34) Junno taustoittaa asioiden kulkua lyhyesti ja selkeästi.

(34) Ruandan matkaa oli suunniteltu yhteensä pari vuotta ja viimeiset puoli vuotta selvästi tiiviimmin. Olimme yrittäneet selvittää mahdolliset ongelmakohdat etukäteen ja järjestellä asiat siten, että perillä kaikki hoituisi sujuvasti. Olimme esimerkiksi lähettäneet tutkimusvälineet jo ennen joulua kohti Ruandaa TNT:n Special Servicen suosiollisella avustuksella. Meillä oli myös Ruandassa yhteistyökumppaneina paikallisia viranomaisia, jotka olivat selvittäneet tullimuodollisuudet ja muut tuontiin liittyvät etukäteen. (17)

Esimerkissä 34 Junno valaisee käsittelemänsä aiheen taustoja sekä kertoen pitkistä valmisteluajasta että kuvaillen esimerkeillä näitä valmisteluja. Lukijan on helppo seurata tapahtumien kulkua ja kirjoittaja antaa itsestään vakuuttavan kuvan. Lukijalle ei jää epäselväksi, että kyseessä on vakavasti otettava tutkimus, johon on käytetty aikaa ja vaivaa.

Faktoja eli tosiasioita ja asiallisia argumentteja esiintyy 19:ssä postauksessa (ks. taulukko 11). Kaikissa näissä postauksissa on pyritty vakuuttamaan lukija faktatiedolla, mutta vain osassa tieto tai mielipiteet on hyvin argumentoitu. Kuudessa postauksessa 19:sta asiat on argumentoitu asiallisesti. Esimerkissä (35) Katajamäki ei argumentoi väitteitään mitenkään.

(35) Liian monia aluekehittämisen kysymyksenasetteluja pidetään kesyinä. Uskotaan suoraviivaisiin ratkaisuihin. Silloin upotaan yhä syvemälle epäonnistumisen ja pirullisuuden suohon. Näin tapahtui Jyrki Kataisen hallituskaudella esimerkiksi sosiaali- ja terveystieteiden uudistuksessa sekä kunta uudistuksessa. (5)

Esimerkissä 35 Katajamäki esittää voimakkaita mielipiteitä faktoina, mutta ei argumentoi eikä perustele niitä mitenkään. Lukijana jäin kaipaamaan asiallista argumentointia väitteiden tueksi. Asia ei näin esitettynä vakuuta, vaan tuntuu lähinnä kirjoittajan omalta mielipiteeltä, ei faktalta.

Erikoisalatermien käyttö on suhteellisen vähäistä, vain 9:ssä postauksessa 27:stä niitä on käytetty. Laskin mukaan postaukset, joissa oli useimmin kuin kerran käytetty erikoisalan termiä. Esimerkissä (36) Vaasan yliopiston julkisjohtamisen professori Esa Hyyryläinen mahduttaa yhteen virkkeeseen useamman erikoisalatermin.

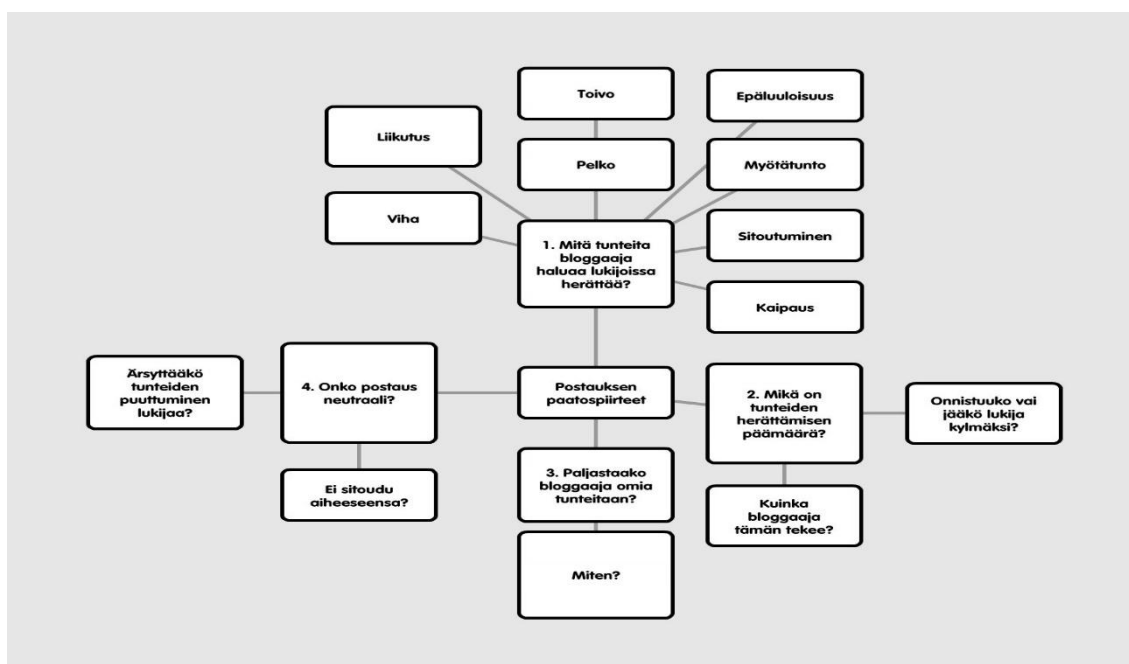
(36) Päätöksenteon rationaalisuuden malleja kritisoivan tutkimuksen klassikko on Cohenin, Marchin ja Olsenin (1972) artikkeli, ”A Carbage Can Model of Organizational Choice”, joka kuvaa sitä miten päätöksenteko tapahtuu organisoituneessa anarkiassa. (9)

Esimerkissä 36 Hyyryläinen käyttää erikoisalan termejä, jotka eivät aukea ensilukemalta kaikille kansalaisille. *Rationaalisuuden malleja, organisoituneessa ja anarkiasassa* termit ovat tuttuja lähinnä aiheeseen perehtyneille. Näitä termejä ei ole avattu tekstissä, vaan kirjoittaja olettaa lukijan ymmärtävän ne. Teksti on vakuuttava, mutta sen vaikutus jää aiheeseen perehtymättömälle vähäiseksi. Mikäli termit olisi käsitteellistetty, niin teksti puhuttelisi laajempaa lukijakuntaa.

Logokseen vetoaminen on yleinen vakuuttamisen keino tarkastelemisani postauksissa. Yliopistotutkijat keskittyvät aineistoni postauksissa käsittelemään lähinnä oman erikoisalansa asioita ja näin ollen tuntevat aiheet hyvin. Tästä syystä logos on vakuuttavaa ja yleisesti käytetty. Kritiikkinä sanottakoon, että lähteiden käyttö on vähäistä ja aiheita ei olla aina argumentoitu tai valaistu riittävästi. Lukijalla ei ole samoja taustatietoja aiheesta kuin kirjoittajalla, mutta tämä tuntuu monelta tutkijalta blogipostauksia kirjoittaessaan unohtuvan.

5.2.3 Paatos

Paatoksessa on kyse niin puhujan kuin yleisönkin tunteista. Puheen päämäärästä riippuen puhuja voi haluta herättää liikutusta, omistautumista, myötätuntoa, toivoa, epäilystä, kaipausta ja niin edespäin (Karlberg & Mral 1998: 34). Bloggeissa yleisesti käsitellään asioita, jotka kiinnostavat kirjoittajaa, joten niiden voi olettaa herättävän tunteita laidasta laitaan. Mielipide-erot ja erilaiset kiinnostukseen kohteet laukaisevat yleensä jonkinlaisia tunteita ihmisissä. Karlbergin ja Mralin (1998: 34) mukaan keskeisiksi kysymyksiksi nousevat muun muassa, mitä tunteita puhuja haluaa herättää ja millä tarkoituksella.

Kuvio 9. Tutkijablogipostausten päätospaiteet Karlbergin ja Mralin (1998) mallin mukaan

Tarkastelemissani postauksissa on löydettävissä runsaasti päätöksen piiriin kuuluvia retorisia keinoja eli 25 postauksessa bloggaaja on pyrkinyt vakuuttamaan lukijan vetoamalla hänen tunteisiinsa (ks. taulukko 13). Ennakko-oletukseni mukaan yliopistotutkijat keskittyvät vakuuttamaan lukijan lähinnä oman ammattitaitonsa ja faktatiedon

kautta, mutta näin ei näytä olevan. Etsin aineistostani kirjoittajan tunneilmauksia, kuten kiihtymystä, hyväksyntää tai halveksuntaa. Tarkastelen myös, mitä tunteita kirjoittaja on halunnut lukijassa herättää. Tunneskaaloista etsin muun muassa liikuttuneisuuden, sitoutumisen, myötäelämisen, toivon, epätoivon, ilon, pelon ja kaipauksen tunteita. Postauksia lukiessani kiinnitän huomiota myös siihen, luoko kirjoittaja aiheesta positiivisia vai negatiivisia tulevaisuudenkuvia. Karlbergin ja Mralin (1998: 34) mukaan keskeisiä kysymyksiä päätösta tarkastellessa ovat: Mitä tunteita puhuja haluaa herättää? Mikä on niiden tarkoitusperä? Onnistuuko hän? Miten hän sen tekee? Kirjoittajan omat tunteet tarttuvat helposti lukijaan, joten etsin postauksista näitä tunteilmauksia.

Taulukko 12. Paatospiirteet tutkijablogipostauksissa

Herättää tunteita lukijassa	Lukija jää kylmäksi	Bloggajan omien tunteiden ilmaisuja	Bloggaajan tunneilmaukset puuttuvat
21	4	22	5

Tutkijablogipostauksissa tunteisiin vetoaminen hyvin yleistä. Suurimmassa osassa eli 21 postauksessa päätösta on käytetty vakuuttamaan lukija vedoten hänen tunteisiinsa (ks. taulukko 12). Tämä tunteisiin vetoaminen näkyy esimerkeissä (35), (36) ja (37).

(35) Usein kuulee, että lasten pitäisi oppia sietämään pettymyksiä, koska niitä tulee elämässä väistämättä. Moni vanhempikaan ei silti kunnostaudu pettymysten sietämisessä, vaan tarvitsisi tukea itsehillintään. (1)

(36) Viisaasti valittu vähittäinen eteneminen takaa, että kokonaisveroaste ei nouse, koska kuntien tehtävät vähenevät ratkaisevasti ja keskushallintoa on varaa keventää rutkasti. (4)

(37) Käytännössä voidaan ennustaa, ettei tässä maassa ole juuri tuberkuloosia 20 v päästä. Nyt on. Se runtelee niveliä ja luita ja vaikka tauti saataisiin hallintaan ja potilas pelastettua, luu- ja nivelmuutokset saattavat rampauttaa potilaan pitkäksi aikaa. (11)

Esimerkissä 35 Lehtonen pyrkii vakuuttamaan lukijan herättämällä hänessä myötätunnon ja pelon tunteita. Nämä tunteet nousevat lukijassa pintaan, koska teksti antaa ymmärtää, että lapsen koskemattomuus ja viattomuus ovat uhattuna, mikäli vanhempi ei kykene hillitsemään itseään. Aihealue on herkkä, koska oletamme, että jokainen vanhempi haluaisi olla hyvä lapselleen ja ongelmat ovat perheen sisäisiä, joihin ulkopuolisten on vaikea puuttua. Aihealueen herkkyyys ja kirjoittajan tapa ilmaista ajatuksiaan omaa taustaan vastaan vakuuttavat lukijan ja tekstiin on helppo samaistua. Lukija toivoo jokaiselle lapselle onnellista lapsuutta yhdessä kirjoittajan kanssa.

Esimerkissä 36 Katajamäki pyrkii vakuuttamaan lukijan herättelemällä hänessä toivon tunteita. Tämä tapahtuu positiivisen tulevaisuudenvision kautta. Lukijassa herää toivo, joka pohjautuu pitkälti kirjoittajan vakuuttavaa tapaan ilmaista itseään. Kirjoittaja ilmaisee asian viileästi, mutta varmasti. Paatos tekstissä ilmenee lähinnä siinä, mitä tunteita se herättää lukijassa. Positiivisuus on vakuuttavaa, varsinkin kun vastaanottaja tietää, että kirjoittajalla on oman ammattialansa kautta tietoa asiasta.

Esimerkissä 37 Lehenkari pelaa vastatunnepareilla. Tekstistä on luettavissa toivoa ja epätoivoa. Kirjoittaja uskoo, että tuberkuloosista voidaan päästä eroon, mutta kertoo myös, että tällä hetkellä se vielä aiheuttaa paljon kärsimystä. Lukija kokee myötätuntoa uhreja kohtaan ja toivoo, että ongelma saataisiin korjattua. Tässäkin paatos kulkee käsikädessä eetoksen kanssa eli kirjoittajan persoonallisuudella ja taustalla on merkitystä siihen, miten lukija vastaanottaa tekstin. Teksti vakuuttaa, koska kirjoittaja on alan ammattilainen ja hän vetoaa lukijan tunteisiin.

Bloggajan tavoitteena voi olla herättää tunteita lukijassa, mutta aina tämä ei onnistu. Neljä postausta 27:stä jättää lukijan kylmäksi eli kirjoittaja ei onnistu herättämään mitään tunteita lukijassa (ks. taulukko 12). Lähinnä tämä johtuu siitä, että kirjoittaja ei ilmaise omia tunteitaan tai että tekstissä on liikaa erikoisantermejä, jotka vierasnuttavat lukijan aiheesta. Vaikeat termit eivät aukea kaikille lukijoille. Myös vieras-kielisten sanojen runsas käyttö jättää lukijan kylmäksi. Nämä seikat näkyvät esimerkiksi (38), jossa Oulun yliopiston professori Veikko Seppänen pohtii yhteiskunnallista yritystoimintaa.

(38) Saman syksyn Slush Impact -minikonferenssissa yhteiskunnalliset yritykset ja muun muassa vaikuttavuussijoittaminen olivat vahvasti esillä. Myös Tekesin uusi BEAM -ohjelma, ”Business with Impact”, pyrkii saamaan yritykset ja muut toimijat kehittämään innovaatiota, joiden avulla lisätään hyvinvointia ja kehitetään kestäväää liiketoimintaa.

Esimerkki 38 on täynnä vieraskielisiä sanoja ja joukossa on kaksi erikoisalatermiäkin *vaikuttavuussijoittaminen* ja *innovaatioita*, joita ei ole käsitteellistetty. Teksti on hyvin informatiivinen, mutta jättää lukijan kylmäksi sen raskaslukuisuuden vuoksi. Mikäli Seppänen olisi lisännyt tekstin lomaan omia mielipiteitään tai näkemyksiään asiasta, niin sen vaikutus olisi todennäköisesti ollut toinen.

Bloggaajien omien tunteiden ilmaisu on vakuuttamiskeinona myös hyvin yleinen eli 22 postauksessa kirjoittaja on pyrkinyt vakuuttamaan lukijan ilmaisemalla omia tunteitaan (ks. taulukko 12). Tunteiden paljastaminen tapahtuu lähinnä mielipide- ja tunneilmaisujen kautta. Bloggaaja ottaa joko kantaa kirjoittamaansa aiheeseen tai ilmaisee sanallisesti tunteitaan esimerkiksi ilmauksilla *tuskastuttaa*, *nousen ahdistuksesta*, *tuhtumukseni*, *innostukseni*, *ärtymykseni*, *pelkoni* jne. Esimerkissä (39) Lapin yliopiston opettaja Laura Tiitinen kuvailee tutkimustyön herättämiä tunteitaan.

(39) Tuskastuttaa. Lähden lenkille juoksemaan henkistä tuskaani pakoon.

Esimerkissä 39 Tiitinen pyrkii samaistamaan lukijan aiheeseensa omien tunteiden ilmaisujen kautta. Lukija vakuuttuu asiasta, kun kirjoittaja avoimesti ilmaisee omia tunteitaan. Ilman tunneilmauksia teksti jättäisi lukijan helposti kylmäksi. Nyt lukija saa kuvan siitä, millaisia tunnetiloja kirjoittaja kokee työtä tehdessään ja tämä voi luki- jasta riippuen herättää erilaisia tunteita myötätunnosta kannustukseen. Viidessä postauksessa bloggaaja ei ilmaise omia tunteitaan. Nämä tekstit on kirjoitettu passiivissa ja niissä kirjoittaja pysyttelee neutraalissa ilmauksessa eli ei kerro asioista lainkaan omia mielipiteitään tai paljasta tunteitaan aihetta kohtaan.

Karlbergin ja Mralin (1998: 35) mukaan kuvat, niin visuaaliset kuin verbaalisetkin herättävät tehokkaasti tunteita. Yhdessä postauksessa kirjoittaja on keskittynyt luomaan yksityiskohtaista verbaalista kuvaa tapahtumien kulusta. Tätä valaisee esimerkki (39).

(39) Noin 10 metriä avannosta (kohta 8) laskin ihmiset, joita oli 5 (a-e), yksipää näky avannossa. Kysyin, montako on avannossa, sain vastauksen että kolme oli ollut mutta 2 oli päässyt omin avuin ylös, mutta kukaan ei voinut liikkua, koska jää petti alla. (12)

Esimerkissä 39 Lehenkari kuvailee jännittävää sekä pelottavaa tapahtumakulkua, jossa vaarana on henkilön tai useamman hukkuminen jäiseen veteen. Lukija voi samaistua kirjoittajan kauhun hetkiin yksityiskohtaisen tapahtumakuvaailun kautta. Jäihin vajoaminen on pelottavaa ja pelastustoimenpiteet jännittäviä sekä pelottavia. Tässä postauksessa kirjoittaja herättelee lukijassa niin pelon kuin toivonkin tunteita. Lehenkarin kuvailema tilanne on pelottava, mutta lukijassa herää toivo, että kirjoittaja pystyy auttamaan avannossa ja sen ympärillä olijoita. Tässäkin voimakkaana vakuuttamisen keinona toimii mielestäni vastatunneparin käyttö. Pelko ja toivo ovat voimakkaita tunteita ja niihin on helppo samaistua.

Karlbergin ja Mralin (1998: 35) mukaan myös tunteiden puuttuminen herättää helposti vastaanottajassa tunteita. Mikäli puhuja esiintyy kovin neutraalisti, niin se ymmärretään helposti välinpitämättömyydeksi tai sitoutumattomuudeksi. Ainoastaan kahdesta postauksesta en löytänyt päätöksen merkkejä. Tekstit (13) ja (16) eivät sisältäneet lainkaan päätöksen piirteitä. Niissä kirjoittaja on keskittynyt vakuuttamaan lukijan oman ammattitaitonsa, osaamisensa, tietonsa ja faktatietojen valossa.

Tunteita voi herättää myös kirjoittamalla jostakin yleisesti tunnetusta tapahtumasta tai henkilöstä. Ihmiset muodostavat helposti mielikuvia esimerkiksi politiikoista ja muista julkisuuden henkilöistä. Näitä mielikuvia on vaikea muuttaa, mutta lukija joko samaistuu tai vieroksuu kirjoittajan jakamaa näkemystä tai muistoa. Tämä näkyy esimerkeissä (40) ja (41).

(40) Armeniaalaisten kansanmurhasta tuli hiljattain kuluneeksi sata vuotta. Hirmuteosta lankeaa synkkä varjo ihmiskunnan ylle. Armeniaalaisten kohtaamat kauheet herättävät kysymyksen, miten menetyksistä ja pettymyksistä voi selvitä. (1)

(41) Keskustelu jatkukoon siis, vaikka ihan kohta tuleekin Stubbin ilkkuma professoreiden ”kesä-, heinä- ja elokuu”. (8)

Esimerkissä 40 Lehtonen johdattelee elämän turvaverkkoa koskevassa postauksessaan lukijan aiheeseen tunnetun tragedian kautta. Vaikka lukija ei olisi tietoinen kyseisestä tapahtumasta, niin teksti avaa näkymän johonkin ihmisyyttä hyvin loukkaavaan tapahtumaan. Sanat *kansanmurha*, *hirmuteko* ja *kauheet* kertovat omaa kieltään ja ovat jotain, jota kukaan ei halua kokea. Lukijassa herää lähinnä myötätunnon tunteita ja teksti herättelee jokaista miettimään, miten tällaisista asioista voi selvitä. Kirjoittaja luottaa lukijan myötätuntoon ja hyvyyteen.

Esimerkissä 41 Hyyryläinen puolestaan herättelee lukijaa tunnetun poliitikon nimellä. Kyseinen poliitikko on jakanut kansan mielipiteitä voimakkaasti. Harva suhtautuu häneen neutraalisti. Käyttämällä verbiä *ilkkuma* hän viittaa poliitikon kielenkäyttöön ja asenteeseen. Sanalla itsessään on negatiivinen kaiku ja yhdistettynä kyseiseen poliitikkoon, niin se jättää harvan lukijan kylmäksi. Kirjoittaja pyrkii vakuuttamaan kuulijan sanomastaan herättelemällä ärtymyksen, suuttumuksen, vihan ja jopa huvittuneisuuden tunteita. Joitakin kyseinen poliitikko ja hänen ajatuksensa myös huvittavat. Toki lukijoissa voi olla ihmisiä, jotka jakavat hänen näkemyksensä ja ideologiansa ja tällöin he muun muassa ihailevat poliitikon rohkeutta sanoa asioita ääneen.

Paatoksen piirteitä postauksista löytyi siis runsaasti. Yleisimmät keinot, joilla tunteita heräteltiin ovat vastatunneparien käyttö (pelko vs. toivo) ja positiivisten tai negatiivisten tilanne- tai tulevaisuudenkuvien luoma toivo. Aineistoni koostuu lähinnä positiivisista teksteistä, kritiikkiä käytetään vähän. Tekstit olivat kauttaaltaan hieman varovaisia. Yksi syy tähän lienee postauksien julkaisufoorumi. Blogitekstit ovat lyhyitä, pääsääntöisesti (aineistoni valossa) yhden sivun mittaisia. Blogeissa herätellään ajatuksia, ei avata aiheita perinpohjaisesti.

5.3 Yhteenveto

Tutkijablogipostauksissa on tutkimukseni valossa käytetty suhteellisen tasaisesti kaikkia kolmea vakuuttamisen keinoja. Kuten taulukosta 13 käy ilmi, niin sekä eetos, logos että paatos ovat tasaisesti edustettuina. Eetosta esiintyy 23 postauksessa, logosta 25:ssä ja paatosta niin ikään 25 postauksessa.

Taulukko 13. Yliopistotutkijablogipostausten vakuuttamisen keinojen jakautuminen eetokseen, logokseen ja paatokseen

Postaus	Eetos	Logos	Paatos
Vaasan yliopisto			
(1)	ei	kyllä	kyllä
(2)	ei	kyllä	kyllä
(3)	kyllä	kyllä	kyllä
(4)	ei	kyllä	kyllä
(5)	kyllä	kyllä	kyllä
(6)	ei	kyllä	kyllä
(7)	kyllä	kyllä	kyllä
(8)	kyllä	kyllä	kyllä
(9)	kyllä	kyllä	kyllä
Oulun yliopisto			
(10)	kyllä	kyllä	kyllä
(11)	kyllä	kyllä	kyllä
(12)	kyllä	kyllä	kyllä
(13)	kyllä	kyllä	ei
(14)	kyllä	kyllä	kyllä
(15)	kyllä	kyllä	kyllä
(16)	kyllä	kyllä	ei
(17)	kyllä	kyllä	kyllä
(18)	kyllä	kyllä	kyllä
Lapin yliopisto			
(19)	kyllä	kyllä	kyllä
(20)	kyllä	ei	kyllä
(21)	kyllä	ei	kyllä
(22)	kyllä	kyllä	kyllä
(23)	kyllä	kyllä	kyllä
(24)	kyllä	kyllä	kyllä
(25)	kyllä	kyllä	kyllä
(26)	kyllä	kyllä	kyllä
(27)	kyllä	kyllä	kyllä
Yht.	23	25	25

Vaikka suurimmassa osassa postauksia on käytetty kaikkia vakuuttamisen keinoja, niin jokaisessa postauksessa yksi retorinen keino oli toisia voimakkaammassa asemassa. 10:ssä postauksessa hallitsevana vakuuttamisen keinona on eetos, 15:sta postauksessa se on logos ja vain 2:ssa se on paatos.

6 PÄÄTÄNTÖ

Tutkijablogipostauksia ei juuri olla tutkittu aiemmin, joten aihe on otollinen ja ajankohtainen tutkimuskohde. Halusin tutkimuksessani selvittää, millainen tiedeviestinnän väline tutkijablogi on retoriikan näkökulmasta. Lähdin selvittämään asiaa kahden tutkimusongelman avulla. Ensiksi selvitin, mikä tyyppisiä tutkijablogeja yliopistojen verkkosivuilla on. Tähän sain vastauksen keräämällä kolmen yliopiston eli Vaasan, Oulun ja Lapin yliopistojen kaikki laskentapäivämäärään mennessä julkaistut blogipostaukset ja jaottelemalla ne omiin tyyppiluokkiinsa. Tätä vaihetta varten loin oman blogipostaustyyppitaulukon. Postaustyyppit ovat tutkimusblogipostaus, asiantuntijablogipostaus, yliopistopoliittinen blogipostaus, tieteellinen blogipostaus ja projektiblogipostaus. Tutkimustulokseni mukaan asiantuntijablogipostaukset ovat selkeästi yleisimpiä tutkijoiden julkaisemista postaustyypeistä. Tutkijat ottavat kantaa ajankohdaisiin asioihin ja sitovat aiheet tai ne liittyvät heidän omaan erikoisalaansa. Kortesuon ja Kurvisen (2011) oletus siitä, että yksi syy bloggaukseen on asiantuntijaimagon rakentaminen näyttäisi pitävän paikkansa. He väittävät, että blogi on nykyaikana paras asiantuntijabrändin rakentamisen kanava ja aineistoni bloggaajat ovat oivaltaneet tämän. Tämä havainto herätti kiinnostuksen selvittää, kaventavatko tutkijablogit kuilua tiedemaailman ja akateemisen maailman välillä ja pyrkiikö tutkija siihen yleistajuisten tekstiensä ja asiantuntijuutensa esiintuomisen avulla. Tämä olisi hyvä jatkotutkimuksen kohde.

Toiseen tutkimusongelmaan eli kysymykseen, mitä retorisia keinoja postauksissa on käytetty, sain vastauksen tekemällä systemaattista retorista analyysia Karlbergin ja Mralin retorisen analyysimallin mukaisesti. Heidän analyysimallinsa tavoitteena on ymmärtää, kuinka vakuuttavat tekstit on rakennettu ja selvittää, kuinka ne toimivat yhteiskunnassa (Karlberg & Mral 1998: 11–12). Heidän analyysimallinsa on viisivaiheinen (konteksti, jäsentely, perustavat vakuuttamisen keinot, argumenttianalyysi ja tyyli). Tässä tutkimuksessa käytin vain kahta vaihetta eli analysoin postauksista kontekstin ja perustavat vakuuttamisen keinot. Kontekstin otin mukaan, koska tekstejä on vaikea ymmärtää ilman sitä. Kontekstin analysoinnissa on viisi vaihetta. Ensin täytyy

selvittää tekstin genre eli lajityyppi. Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan genreä määriteltäessä on tärkeää selvittää, mikä on tekstien suhde muihin teksteihin. Tutkimukseni mukaan tutkijablogipostaukset ovat kytköksissä toisiinsa esimerkiksi viittauksilla aiempiin postauksiin. Viitauksia löytyy myös muiden tekemiin tutkimuksiin ja blogipostauksiin, median esittämiin kommentteihin ja yleisön reaktioon. Myös lähteiden käytöllä viitataan toisiin tutkimuksiin tai teoksiin, joissa aihetta käsitellään. Tulosten perusteella oletan, että tutkijat seuraavat tiiviisti kollegoidensa sekä oman erikoisalansa edustajien blogipostauksia. Aineistoni valossa näyttää siltä, että blogimaailmaan tiensä löytäneet tutkijat pitävät bloggausta tärkeänä tiedemaailman viestintäkanavana. Mielenkiintoisena jatkotutkimuksen kohteena olisi selvittää haastattelututkimuksella, kuinka paljon tutkijat seuraavat kollegoidensa ja muiden tutkijoiden blogipostauksia ja, kuinka paljon se vaikuttaa heidän omaan bloggaamiseensa.

Karlbergin ja Mralin (1998: 22) mukaan klassinen retoriikka jakaa puheen ja muut vakuuttamaan pyrkivät tekstit neljään genreen: poliittinen puhe, juhlapuhe, oikeuspuhe ja saarnaustaito. Tämän jaottelun pohjalta blogipostauksia on vaikea nähdä kuuluvaksi yhteen tiettyyn genreen, vaan ne ovat usein sekoitus eri genreistä. Näen aineistoni postauksissa eniten poliittisen puheen genren piirteitä, sillä niissä puolletaan voimakkaasti asioita ja halutaan vaikuttaa yleisöön pääsääntöisesti faktatietona esitetyillä asioilla. Kaikista postauksista löytyi poliittisen puheen piirteitä. Juhlapuheen piirteitä oli 12 postauksessa ja oikeuspuheen piirteitä 4 postauksessa. Saarnaustaidon genrepiirteitä ei aineistostani juuri löytynyt, yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Tämän tuloksen valossa poliittisen puheen genre on tutkijablogiteksteissä selkeästi hallitseva piirre. Tutkijat ovat oman erikoisalansa asiantuntijoita ja näyttää siltä, että osa heistä käyttää blogeja yhtenä kanavana viestiä oman erikoisalansa asioista sekä ajatuksistaan ajankohtaisista aiheista.

Karlbergin ja Mralin (1998) mukaan kaikkia retorisia tilanteita ohjaavat joko kirjoittamattomat tai kirjoitetut säännöt. Sääntöjen määrä ja luonne määrittyvät sen mukaan, minkälainen tilanne on eli onko se yksityinen, julkinen, muodollinen, epämuodollinen, rituaalinen vai näiden yhdistelmä. Tutkijablogipostaukset ovat julkisia ja epä-

muodollisia. Jokaisella tutkijalla on oma tyyhinsä kirjoittaa. Tämän tyylin selvittäminen on myös mielenkiintoinen jatkotutkimuksen kohde. Karlbergin ja Mralin (1998: 45–46) analyysimalliin kuuluu vaihe, jossa selvitetään tekstin tyyli. Tekstin muotoilu on heidän mukaansa vähintään yhtä tärkeää kuin hyvin valittu argumentointi. Tähän olisi mielenkiintoista paneutua lähemmin, sillä aineistoani lukiessani tein pintapuolisen havainnon, että jokaisella kirjoittajalla on selkeästi oma tyyhinsä.

Kaikissa tarkastelemissani postauksissa on kommentointimahdollisuus. Tekstityyli on henkilökohtainen, harvoin muodollinen. Havaintoni mukaan jokaisesta postauksesta löytyy otsikko, julkaisupäivämäärä ja tekstintuottajan nimi sekä titteli. Näen nämä seikat tutkijablogipostausten kirjoittamattomiksi säännöiksi.

Yleisön tarkempi selvittäminen on yksi jatkotutkimuksen aiheista. Tutkimuksessani oletan tutkijablogipostausten yleisön koostuvan lähinnä opiskelijoista ja kollegoista. Oletuksen perustan julkaisufoorumiin sekä siihen, että aihealueet pääsääntöisesti rajoittuvat tutkijan omaan erikoisalaan, vaikkakin usein ajankohtaisten asioiden kautta. Tekstit eivät puhuttele ihmismassoja, vaan lähinnä samoista aiheista kiinnostuneita. Väliwerrosen (2016) mukaan selkeä profiili, tavoitteet ja kohderyhmän hahmottaminen estävät blogien hukkumista bittiavaruuteen. Aineistoni postauksissa nämä seikat on löydettävissä selkeästi. Postauksista voi nähdä kytköksen toisiin postauksiin sekä kollegoihin ja tämä antaa viitettä suunnitelmallisesta yhteistyöstä, jolla tutkijat hakevat itselleen uskottavuutta sekä luovat muun muassa ideoita uusiin tutkimusprojekteihin. Aineiston suppeudesta johtuen tätä on mahdotonta sanoa varmasti ja se antaa aiheita jatkotutkimukselle.

Karlbergin ja Mralin (1998: 25–26) mukaan keskeinen osa retoriikan tutkimisessa on retorisen ongelman selvittäminen. Täytyy selvittää, mitkä ovat puhujan tai kirjoittajan retorisia ongelmia, mitä esteitä, virheitä, vaaroja, epätäydellisyyksiä jne. hän näkee käsittelemässään aiheessa. Tämän selvittämiseksi etsin postauksista keskeisen ongelman, jota kirjoittaja käsittelee. Postausten retorinen ongelma on helposti löydettävissä, useissa tapauksissa se näkyy jo postauksen otsikoinnissa. Retorisen ongelman

hahmottaminen antaa viitteitä siitä, mihin asiaan kirjoittaja pyrki vaikuttamaan. Jokaisesta postauksesta löytyi helposti retorinen ongelma, johon kirjoittajalla oli tarjota joko ratkaisu, antaa miettimisen aihetta tai mielipiteitään (ks. liite 3). Tuloksen perusteella voidaan olettaa, että tutkijabloggaajat ovat miettineet retorisen ongelman tarkkaan ja he pysyttelevät aiheessaan läpi tekstin. Suoria vastauksia he eivät ongelmiin anna, vaan jättävät ongelmanratkaisun lukijan tehtäväksi.

Neljänneksi selvitin postausten kirjoittajan. Karlbergin ja Mralin (1998: 26) mukaan puhujan ja kirjoittajan hahmottamisessa on syytä selvittää hänestä tiettyjä faktoja, kuten koulutus, ammatti ja edustaako hän jotain organisaatiota. Kirjoittajan ja puhujan taustoja katsomalla selviää, onko hän pätevä puhumaan tai kirjoittamaan valitsemastaan aiheestaan. Aineistoni tutkijabloggaajat ovat kaikki oman alansa asiantuntijoita. Tein taulukon (ks. liite 4), josta näkee heidän ammattinsa ja erikoisalansa sekä organisaation, jossa he työskentelevät tai ovat työskennelleet blogipostauksien julkaisemisen aikaan. Jokainen aineistoni tutkijabloggaaja keskittyy postauksissaan omaan erikoisalaansa, joten heitä voi hyvällä syyllä pitää pätevinä puhumaan valitsemastaan aiheesta.

Viimeisessä vaiheessa genren määrittelyssä täytyy selvittää tekstin kairos. Kairos ilmentää retoriikan tilannesidonnaisuutta. Karlbergin ja Mralin (1998: 21) mukaan kairos pitää sisällään sen, että puhuja on suunnitellut esiintymisensä niin hyvin, että hänen sanansa sopivat täydellisesti tilanteeseen. Tutkimustulosteni mukaan postauksissa käsitellään usein yhteiskunnallisesti ajankohtaisia asioita, joiden kautta tutkijat herättävät yleisön kiinnostuksen. Kairos toteutuu lähinnä siinä, miten tutkija siirtyy pohtimaan oman tieteenalansa asioita, kytkien ne käsittelemäänsä ajankohtaiseen aiheeseen. Tässäkin aineiston koko on otettava huomioon tuloksia luettaessa. Laajemmassa otannassa kairos huomioonottaminen ja toteutuminen selviää varmemmin. Esimerkiksi haastattelututkimuksella voisi saada selville, miksi kirjoittaja on valinnut käsiteltävän asian postaustensa aiheeksi ja miten paljon hän huomioi kairosta kirjoittaessaan. Osittain se toteutuu todennäköisesti sattumalta, mutta olisi mielenkiintoista selvittää, miten paljon takana on tietoista valintaa.

Vakuuttamisen keinoista eetosta, logosta ja paatosta on käytetty hyvin tasaisesti. Suurimmassa osassa postauksia oli käytetty näitä kaikkia keinoja. Eetosta esiintyy 23 postauksessa, logosta 25:ssä ja paatosta niin ikään 25 postauksessa. Eroja löytyi lähinnä siitä, mikä vakuuttamisen keino oli hallitsevana. 10:ssä postauksessa hallitsevana vakuuttamisen keinona on eetos, 15:sta postauksessa se on logos ja vain 2:ssa se on paatos. Eli logos, järkeen vetoaminen ja faktatiedolla vakuuttaminen on odotetusti tutkimukseni valossa yleisin vakuuttamisen keino. Aineistoni bloggaajat ovat oman erikoisalansa ihmisiä ja keskittyvät postauksissaan kertomaan oman alansa ajankohtaisista asioista. Jokainen tuo tekstissä esiin asiantuntijuutensa muun muassa allekirjoittamalla postauksensa nimensä lisäksi ammattiarvollaan. Jotta tuloksia voitaisiin yleistää, niin tutkimus pitäisi toistaa laajemmalla otannalla. Kiinnostava jatkotutkimuksen kohde olisi myös selvittää, kuka postauksia tosiasiaassa lukee ja mikä on niiden yhteiskunnallinen vaikutus.

LÄHTEET

- Alasilta, Anja (2009). *Blogi tulee töihin*. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.
- Anderson, Ashley A., Brossard, Dominique, Scheufele, Dietram A., & Xenos, Michael A. (2012). Online Talk: How Exposure to Disagreement in Online Comments Affects Beliefs in the Promise of Controversial Science. Teoksessa: *Citizen Voices Performing Public Participation in Science and Environment Communication*. Bristol: Intellect. 119-135.
- Aristoteles (2012). *Retoriken*. (kääntänyt Johanna Akujärvi). 2. painos. Puola: Drukarnia Skleniarz.
- Blomstedt, Jan (2003). *Retoriikkaa epäilijöille*. Helsinki: Loki-Kirjat.
- Chapman, Cameron (2011). A brief history of blogging. [Lainattu 1.2.2016]. Saatavilla: <http://www.webdesignerdepot.com/2011/03/a-brief-history-of-blogging/>
- FINLEX (2009) [online]. [Lainattu 13.2.2015]. Saatavilla: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2009/20090558>
- Haapanen, Pirkko (1996). Roomalaisten korkein taito – johdanto antiikin retoriikkaan. Teoksessa Palonen, Kari & Summa, Hilikka (toim.): *Pelkkää retoriikkaa*. Tampere: Vastapaino.
- Helsingin yliopisto (2014) [online]. [Lainattu 27.11.2014]. Saatavilla: http://www.helsinki.fi/search?site=Kaikki_julkinen&hl=fi&client=julkinen&proxystylesheet=julkinen&output=xml_no_dtd&ie=utf-8&oe=utf-8&q=syksy%20r%C3%A4s%C3%A4nen
- Helsingin yliopisto (2015) [online]. [Lainattu 30.12.2015]. Saatavilla: <https://www.helsinki.fi/fi/yliopiston-tehtavat>
- Kakkuri-Knuutila M-L. (1999). *Argumentti ja kritiikki. Lukemisen, keskustelun ja vaikuttamisen taidot*. Tampere: Tammer-Paino Oy.
- Kankaala, Kari, Erkki Kaukonen, Pirjo Kutinlahti, Tarmo Lemola, Mika Nieminen & Välimaa, Jussi (2004). *Yliopistojen kolmas tehtävä?* Helsinki: Edita Prima Oy.
- Karlberg, Maria & Brigitte Mral (1998). *Heder och påverkan. Att analysera modern retorik*. Tukholma: Natur och Kultur.
- Karlsen, Gunnar (2012). *Språk, tolkning och argumentation. En samhällsvetenskaplig introduktion*. Unkari: Elanders Hungary Kft.
- Karvonen, Erkki, Terttu Kortelainen & Saarti, Jarmo (2014). *Julkaise tai tuhoudu! Johdatus tieteelliseen viestintään*. Tampere: Vastapaino.

- Kilpi, Tuomas (2006). *Blogit ja bloggaaminen*. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kirjonen, Juhani, Pirkko Remes & Eteläpelto, Anneli (1997). *Muuttuva asiantuntijuus*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopistopaino, kannet: ER-paino Ky.
- Kjellberg, Sara (2010). *Forskarbloggar – vetenskaplig kommunikation och kunskapsproduktion i bloggofären* [online]. [Lainattu 23.2.2015]. Saatavilla: <http://lup.lub.lu.se/luur/download?func=downloadFile&recordId=1664543&fileId=1668824>
- Logan, Robert K. (2010). *Understanding New Media. Extending Marshall McLuhan*. New York: Peter Lang Publishing, Inc.
- Mustakallio, Antti (2012) *Oikea ajoitus – puhetaidon kulmakivi* [online]. [Lainattu 14.07.2016]. Saatavilla: <http://www.sanahaltuun.fi/2012/12/oikea-ajotus-puhetaidon-kulmakivi/>
- Perelman, Chaim (1996). *Retoriikan valtakunta*. Tampere: Vastapaino.
- Poutanen, Petra & Salla-Maaria Laaksonen (2015). *“Miksi vaivautua?” Tutkimus maailman trendit haastavat tutkijat viestimään työstään*. [Lainattu 10.12.2015]. Saatavilla: <http://blogs.helsinki.fi/tiedeviestinta/2015/05/06/miksi-vaivautua-tutkimusmaailman-trendit-haastavat-tutkijat-viestimaan-tyostaan/>
- Poutanen, Petri (2014). *Osallistu tai katoa? Tutkijat akateemisen maailman ja verkkojulkisuuden ristipaineessa* [online]. [Lainattu 15.12.2014]. Saatavilla: <http://www.tiedetoimittajat.fi/osallistu-tai-katoa/>
- Poynter, Ray (2010). *The handbook of online and social media research: tools and techniques for market researchers*. Wiltshire: CPI Antony Rowe.
- Puro, Jukka-Pekka (2003). *Puhetaidosta retoriikkaan, vain oliko se päinvastoin* [online]. [Lainattu 14.10.2014]. Saatavilla: www.uta.fi/laitokset/kirjasto/oppimiskeskus/verkkoaineisto/yht/puro.pdf
- Research.fi (2015). *Suomen koulutus, tutkimus ja innovaatiotoiminta* [online]. [Lainattu 10.12.2015]. Saatavilla: <http://www.research.fi/fi/tiede-yhteiskunnassa/tiedeviestinta/C3%A4>
- Roksvold, Thore (1989). *Retorikk for journalister*. Otta: Engers Boktrykkeri A/S.
- Stocklmayer, Susan M., Michael M., Gore & Bryant, Chris (2001). *Science Communication in Theory and Practice*. Dordrecht/ Boston/ London: Kluwer Academic Publishers.

- Strellman, Johanna & Johanna Vaattovaara (2013). *Tieteen yleistajuistaminen*. Tampere: Tammerprint Oy.
- Suomen tiedetoimittajain liitto ry. (2014). [online] [Lainattu 3.12.2014]. Saatavilla: <http://blogs.helsinki.fi/tiedeviestinta/verkko/tutkijablogin-pitaminen/>
- Suominen, Jaakko, Sari, Östman, Petri, Saarikoski & Riikka, Turtiainen (2013). *Sosiaalisen median lyhyt historia*. Tallinna: Tallinna Raamatutrukikoja OU.
- Technorati (2010). *State of the Blogosphere 2010*. [Lainattu 7.12.2015]. Saatavilla: <http://technorati.com/state-of-the-blogosphere-2010/>
- Tiedebarometri (2010). *Tutkimus suomalaisten suhtautumisesta tieteseen ja tieteellistekniseen kehitykseen*. [Lainattu 5.7.2016]. Saatavilla: <http://docplayer.fi/442440-Tieteen-tiedotus-ry-tiedebarometri-2010-tutkimus-suomalaisten-suhtautumisesta-tieteseen-ja-tieteellis-tekniseen-kehitykseen.html>
- Väisänen, Annikki (toim.) (1987). *Tieteestä tiedottaminen. Tutkimustiedotuksen ja tieteen yleistajuistamisen opas*. Helsinki: Valtion painatuskeskus.
- Väliverronen, Esa (2015). *Tiedeviestintä ja asiantuntijuus – tutkijoiden muuttuva suhde julkisuuteen*. [Lainattu 2.12.2015]. Saatavilla: https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/157779/valiverronen_yp2015.pdf?sequence=1
- Väliverronen, Esa (2016). *Julkinen tiede*. Tampere: Vastapaino Oy.

LIITTEET

Liite 1. Postauksien jakautuminen eri genreihin (Karlberg & Mral 1998: 22-23)

Tutkija	Poliittinen puhe	Juhlapuhe	Oikeuspuhe	Saarnaus-taito
Tommi Lehtonen				
(1)	x	x		
(2)	x	x		
(3)	x	x		
Hannu Katajamäki				
(4)	x			
(5)	x	x		
(6)	x			
Esa Hyyryläinen				
(7)	x			
(8)	x			
(9)	x			
Petri Lehenkari				
(10)	x	x	x	x
(11)	x			
(12)	x			
Veikko Seppänen				
(13)	x			
(14)	x			
(15)	x			
Juho-Antti Junno				
(16)	x			
(17)	x			
(18)	x	x		
Laura Tiitinen				
(19)	x		x	
(20)	x	x		
(21)	x	x		
Kaarina Määttä				
(22)	x	x		
(23)	x	x		
(24)	x	x		
Kyösti Kurtakko				
(25)	x			
(26)	x	x	x	
(27)	x		x	

Liite 2. Yliopistojen tutkijat ja postausten jakautuminen eri tyyppiluokkiin

	Tie- deblo- gipostaus	Asian- tunti- jablo- gipostaus	Yli- opisto- poliitti- nen blo- gipos- taus	Tutki- mus- blo- gipostaus	Projek- tiblo- gipostaus	Yht.
Tommi Lehto- nen	2	105	26	1	0	134
Hannu Kataja- mäki	5	202	3	0	0	210
Esa Hyyry- läinen	0	21	6	1	0	28
Petri Le- henkari	0	6	1	0	1	8
Veikko Seppä- nen	0	1	1	1	1	4
Juho- Antti Junno	0	0	0	0	3	3
Laura Tiitinen	0	7	0	0	0	7
Kaarina Määttä	0	2	10	0	0	12
Kyösti Kur- takko	0	1	4	0	0	5
Yht.	7	345	51	3	5	411

Liite 3. Tutkijablogipostausten retoriset ongelmat

Tutkija	Postaus	Retorinen ongelma
Tommi Leh-tonen	(1)	Ihmisten turvaverkon merkitys vaikeista ajoista selviämiseen
	(2)	Aineellisen kulutuksen vähentämisen merkitys ihmiskunnan, luonnon ja tulevaisuuden hyväksi
	(3)	Tekeekö myötätunnon lisääminen maailmasta paremman paikan?
Hannu Kata-jamäki	(4)	Aluehallinnon uudistuksen edut?
	(5)	Yliopistojen profiloitumisen tärkeys
	(6)	Hajauttavan politiikan periaate – konkretia jää nähtäväksi
Esa Hyyry-läinen	(7)	NPM:n (New Public Management) soveltuvuus kansallisiin ongelmakysymyksiin?
	(8)	Soten vaikutus kuntien tulevaisuuteen?
	(9)	Rationaalisen päätöksenteon mallin soveltaminen yliopistojen päätöksenteossa
Petri Lehen-kari	(10)	Kolmen bilogisen vanhemman eettisyys?
	(11)	Tutkimushankkeen järkevyyt ja eteneminen?
	(12)	Heikoista jäistä pelastustöihin ryhtymisen kannattavuus?
Veikko Sep-pänen	(13)	Yhteiskunnallisen yritystoiminnan edut, hyödyt ja haitat?
	(14)	Kiertotalouden vaikutukset bisnekseen?
	(15)	Avoimen tiedon hyödyt ja haitat?
Juho-Antti Junno	(16)	Vuorigorillojen tutkimisen hyödyllisyys?
	(17)	Tutkimusmatkalaisen kärsivällisyyden tarpeellisuus?
	(18)	Tutkimusmatkan vastoinkäymisten vaikutus tutkimustyöhön?
Laura Tiiti-nen	(19)	Sosiaalityöntekijöillä ei ole sananvapautta
	(20)	Blogikirjoittelun hyödyllisyys tutkijalle?
	(21)	Miten päästä yli tutkimustyön tuskaisuudesta?
Kaarina Määttä	(22)	Tenttiakvaario opintojen sujuvuuden edistäjänä?
	(23)	Miten tukea parhaiten uusia yliopisto-opiskelijoita?
	(24)	Opiskelijakeskeisen yliopiston hyödyt?
Kyösti Kur-takko	(25)	Yliopistopolitiikan ja johtamisen vaikutus tutkimustyöhön, tiedekuntien selviämiseen jne.
	(26)	Yliopistojen tohtorikoulutuksen kohtalo?
	(27)	Heikentääkö yliopiston johtaminen elinkeinoelämän mallin mukaan yliopiston perustoimintoja?

Liite 4. Taustatietoja tutkijabloggaajista

Tutkija	Erikoisala	Ammatti	Organisaatio
Tommi Lehtonen	Soveltava filosofia	Filosofian professori	Vaasan yliopisto
Hannu Katajamäki	Yhteiskunnallisen kehityksen esittely paikallisyhteisöissä	Aluetieteen professori	Vaasan yliopisto
Esa Hyyryläinen	Julkinen hallinto, hallinnollinen toiminta	Julkisjohtamisen professori	Vaasan yliopisto
Petri Lehenkari	Ortopedia	Solu- ja kehitysbiologian professori	Oulun yliopisto
Veikko Seppänen	International Business	Professori, johtaja	Oulun yliopisto, Martti Ahtisaari Instituutti
Juho-Antti Junno	Fyysinen antropologia, bioarkeologia ja biolääketiede	Tutkijatohtori, dosentti	Oulun yliopisto, Helsingin yliopisto
Laura Tiitinen	Sosiaaliala	Sosiaalialan julkisen viestinnän tutkija, yliopistopettaja	Lapin yliopisto
Kaarina Määttä	Kasvatuspsykologia, yliopistopetus	Vararehtori, dekaani, kasvatustieteiden professori, ”rakkausprofessori”	Lapin yliopisto
Kyösti Kurtakko	Kasvatustiede	Kasvatustieteen professori	Lapin yliopisto

Liite 5. Tutkijablogipostaukset numerojärjestyksessä

VAASAN YLIOPISTO

Tommi Lehtonen

(1) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/ajatusyhteys/elaman_turvaverkko/(2) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/ajatusyhteys/yhteiskuntautopia_ja_todellisuus/
http(3) <http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/ajatusyhteysihmisyyys/>

Hannu Katajamäki

(4) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/aluekehityksen_arki/nakemykset_voitto/

(5) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/aluekehityksen_arki/tieteenalarajat_ylittava_yhdistely_on_pienen_yliopiston_profiloinnin_tie/

(6) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/aluekehityksen_arki/aluekehityspainotuksia_juha_sipilam_hallitituksen_ohjelmassa-periaatteita_ja_konkretiaa/

Esa Hyyryläinen

(7) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/hallinnon_tutkija/new_public_management/

(8) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/hallinnon_tutkija/sotulointikori_on_edelleen_taynna/

(9) http://www.uva.fi/fi/blogs/expert/hallinnon_tutkija/rationaalisuus_ja_ei-rationaalisuus_yliopiston_paatoksissa/

OULUN YLIOPISTO

Petri Lehenkari

(10) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/alana-saarinen-ja-muut-lapset-joilla-on-kolme-biol/4536/>

(11) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/laakiksen-jatkamiesproffa-ja-laaketieteen-sekatyom/4580/>

(12) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/sinisen-pulkanhukutusmetku/4737/>

Veikko Seppänen

(13) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/yhteiskunnallisen-yritystoiminta-voi-olla-tulokset/4553/>

(14) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/pysty-vai-vaaka-suoraa-bisnesta-ja-eteen-vai-taakse/4834/>

(15) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/avoin-tieto-avoin-tiede-avoin-prosessi/4918/>

Juho-Antti Junno

(16) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/vuorigorillojen-liikkumista-tutkimaan-ruunaan/4472/>

(17) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/tutkimusmatkat-eivat-ole-ongelmattomia/4474/>

(18) <http://www.kaleva.fi/blogit/kampus-kaleva/tieteilijan-aani/163/lopultakin-myos-gorillojen-pariin/4488/>

LAPIN YLIOPISTO

Laura Tiitinen

(19) <http://tiedekirnu.blogspot.fi/2014/11/onko-sanavapaus-epasoveliasta.html>

(20) <http://tiedekirnu.blogspot.fi/2015/01/tutkija-sosiaalisessa-mediassa.html>

(21) <http://tiedekirnu.blogspot.fi/2015/05/akateemiset-vietit-ja-tekemisen-vaiheet.html>

Kaarina Määttä

- (22) <http://ulapland.blogspot.fi/2014/04/tervetuloa-laajennettuun.html>
(23) <http://ulapland.blogspot.fi/2014/08/opettajatuutoroinnin-kauaskantoinen-arvo.html>
(24) <http://ulapland.blogspot.fi/2015/01/lapin-yliopisto-kohti.html>

Kyösti Kurtakko

- (25) <http://ulapland.blogspot.fi/2012/02/lapin-yliopiston-tutkimusstrategien.html>
(26) <http://ulapland.blogspot.fi/2012/11/yliopistojen-tohtorikoulutus.html>
(27) <http://ulapland.blogspot.fi/2013/01/tutkimuksen-ja-opetuksen.html>